

Samrådsredogörelse

Handling tillhörande:

Översiktsplan för Strängnäs kommun 2014

Plan- och byggnämnden beslutade 2013-06-12 enligt § 84 att sända ut översiktsplanen för samråd.

Samrådstiden var mellan 2013-08-16 och 2013-10-14.

Planförslaget fanns under samrådstiden tillgängligt på kommunens hemsida (www.strangnas.se/nyop), på biblioteken i Strängnäs, Mariefred, Stallarholmen och Åkers styckebruk, samt på kommunens medborgarkontor. Annons med information om samrådet infördes i Strängnäs tidning 2013-08-02, 2013-08-30 och 2013-09-13. Planförslaget sändes till länsstyrelsen, regionplaneorgan och kommuner som berörs av förslaget, samt enligt sändlista. Öppet hus om projektet hölls 2013-09-19 på Multeum/biblioteket i Strängnäs stad.

Under samrådstiden inkom 45 skrivelser (inklusive dem som begärt förlängd yttrandetid).

Förändringar sedan samrådstiden

I omarbetad översiktsplan har bland annat följande justeringar/tillägg/förändringar gjorts:

- Vilka konsekvenser de övergripande strategierna får rent fysiskt i de olika städerna, samhällena och på landsbygden har förtydligats/visualiserats. Bland annat genom textjusteringar och genom de "temabilder"/illustrationer som tagits fram för respektive del i den övergripande utvecklingsstrategin.
- En översiktlig markanvändningskarta har tillförts handlingen.
- Fokusområdena har fått symboler som används för att visualisera hur respektive område följs upp genom handlingen.

- Tre olika alternativa scenarioresonemang har arbetats fram för att visa på utvecklingsstrategins/huvudscenariots flexibilitet inför till exempel förändringar i omvärlden som kan göra att vi inom kommunen på olika sätt behöver tänka om.
- Ett resonemang kring områden för landsbygdsutvecklings i strandnära lägen (LIS-områden) har arbetats in i översiktsplanen. De utredningsområden som pekades ut i Blåplanen har utvärderats, bland annat utifrån de synpunkter som inkom under samrådet av kommunens Blåplan år 2012. Även resultatet av det regeringsuppdrag som genomförts av Naturvårdsverket och Boverket, avseende tillämpning och utfall av den strandskyddslagstiftning som trädde i kraft 2009 och 2010, har påverkat valet att i dagsläget inte peka ut LIS-områden i Strängnäs kommun. I översynen (*Strandskydd, Redovisning av ett regeringsuppdrag, En utvärdering och översyn av utfall och tillämpning av de nya strandskyddsreglerna, 2013-10-24*) har det bedömts vara för tidigt att konstatera om LIS lett till landsbygdsutveckling (möjligheten för kommuner att peka ut LIS-områden inträdde 2010). Kritik har framförts från både länsstyrelser och kommuner att det är svårt att definiera begreppen landsbygd och landsbygdsutveckling, samt hur LIS kan bidra till utveckling av landsbygden.
- Då *Tema vindkraft* inte längre utgör ett tematiskt tillägg till översiktsplanen har de kommunövergripande riktlinjerna från handlingen förts in i översiktsplanen. Några riksintresseområden för vindbruk finns, enligt beslut av Energimyndigheten, inte längre i Strängnäs kommun.
- Efter samrådet har synen på bilagornas status i förhållande till översiktsplanen förändrats (det handlar om Blåplan, Trafikstrategi, Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram). Dessa behöver ses som separata levande dokument på fördjupande teman – det vill säga ej som delar av översiktsplanen i form av bilagor utan som viktiga planeringsunderlag liksom många andra viktiga underlag. Det som ansetts vara väsentligt (samt passande utifrån den översiktliga planeringsnivån) att lyfta in i översiktsplanen har lyfts in. Grönplanen är det sidodokument som skickas ut tillsammans med översiktsplanen på utställning och granskning.
- I övrigt har mindre justeringar och omstruktureringar gjorts utifrån inkomna synpunkter och nya upplysningar. Kart- och bildmaterialet har i stort setts över och några förenklingar av textmaterialet har gjorts.

Inkomna synpunkter	Datum	Synpunkt	
Statliga myndigheter och kommuner			
1. Länsstyrelsen	2013-10-22	Ja	
2. Forsvarsmakten Högkvarteret	2013-08-13	Ja	
3. Havs- och Vattenmyndigheten	2013-08-27	Inga synpunkter	
4. Luftfartsverket	2013-07-15	Ja	
5. Sörmlands Kollektivtrafikmyndighet	2013-10-10	Ja	
6. Statens folkhälsoinstitut	2013-10-07	Ja	
7. SGI	2013-10-11	Ja	
8. Trafikverket	2013-10-15	Ja	
9. Statens fastighetsverk	2013-10-14	Ja	
10. Sjöfartsverket	2013-10-14	Ja	
11. Skogsstyrelsen	2013-08-21	Ja	
12. Gnesta Kommun	2013-09-19	Ja	
13. Enköping kommun	2013-10-04	Ja	
14. Flen Kommun	2013-10-08	Ja	
15. Eskilstuna kommun	2013-10-22	Ja	
16. Nykvarns kommun	2013-11-05	Ja	
Kommunala nämnder och styrelser			
17. Kulturnämnden	2013-10-23	Ja	
18. Teknik- och fritidsnämnden	2013-10-02	Inga synpunkter	
19. Nämnden för hållbart samhälle	2013-10-29	Inga synpunkter	
20. Områdesstyrelsen Åker-Länna	2013-10-14	Ja	

Övrigt			
21. Mariefredspartiet	2013-10-21	Ja	
22. Miljöpartiet	2013-10-14	Ja	
23. Regionförbundet Sörmland	2013-10-17	Ja	
24. Strängnäs Gille	2013-10-02	Ja	
25. Åkers Hembygdsförening	2013-09-11	Ja	
26. Mariefreds hembygdsförening	2013-10-08	Ja	
27. Hyresgästföreningen Strängnäs	2013-10-21	Ja	
28. Villaägarna	2013-10-07	Ja	
29. Svenska kyrkan	2013-10-18	Ja	
30. Naturskyddsföreningen Strängnäs	2013-10-11	Ja	
31. TeliaSonera Skanova Access AB	2013-09-18	Ja	
32. Vattenfall	2013-10-14	Ja	
33. Svenska Kraftnät	2013-09-18	Ja	
34. Mariefreds Båtklubb	2013-10-11	Ja	
35. Östra Södermanlands Järnväg	2013-10-22	Ja	
36. Båtklubben Gripen	2013-10-14	Ja	
37. Föreningen landskapskydd Strängnäs	2013-10-14	Ja	
38. Privatperson A	2013-09-19	Ja	
39. Privatperson B	2013-09-23	Ja	
40. Privatperson C	2013-10-18	Ja	
41. Privatperson D	2013-09-19	Ja	
42. Privatperson E	2013-10-08	Ja	
43. Privatperson F	2013-08-28	Ja	
44. Privatperson G	2013-09-17	Ja	
45. Privatperson H	2013-09-17	Ja	

SYNPUNKTER

KOMMENTARER OCH FÖRSLAG MED ANLEDNING AV DE SYNPUNKTER SOM FRAMFÖRTS

Statliga myndigheter och kommuner

1. Länsstyrelsen

Under samrådet ska länsstyrelsen särskilt

- ta till vara och samordna statens intressen,
- tillhandahålla underlag för bedömningar och ge råd i fråga om sådana allmänna intressen enligt 2 kap. som hänsyn bör tas till vid beslut om användningen av mark och vattenområden,
- verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken tillgodoses, att miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken följs och att redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
- verka för att sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt, och
- verka för att bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa och säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Översiktsplanen ska utformas så att innebörden och konsekvenserna av den tydligt framgår.

Planen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön och ge vägledning för beslut om mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Planen ska vidare redovisa hur kommunen avser att tillgodose riksintressen och följa miljökvalitetsnormer samt redovisa LIS-områdenas (områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen) avgränsning. I PBL 3 kap §§ 4 och 5 framgår vidare vilka krav som ställs till översiktsplanens innehåll.

Kommunen har remitterat planförslaget till statliga myndigheter som berörs. Synpunkter på planförslaget har lämnats av Försvarmakten, Statens Geotekniska Institut, Trafikverket och Sjöfartsverket. Yttrandena kommenteras nedan under aktuell rubrik.

Allmänt

Planförslaget har ett strategiskt angreppssätt som stämmer väl med intentionerna i nya plan- och bygglagen. Förslaget tar hänsyn till, samordnar och till viss del integrerar planen med nationella mål, planer och program som till exempel miljömålen.

I Sveriges nationella strategi för hållbar utveckling lyfts tre dimensioner av hållbar utveckling fram; den miljömässiga, den sociala - inklusive den kulturella - och den ekonomiska. Den ekologiska dimensionen i hållbarhetsbegreppet stöds främst av miljö kvalitetsmålen. Den sociala dimensionen omfattar bland annat jämställdhet, integration, tillgänglighet och kultur. Den ekonomiska dimensionen omfattar ekonomisk tillväxt och främjande av effektiv konkurrens. Ett medvetet förhållningssätt till den byggda miljön kan bidra till sociala, kulturella och ekonomiska mervärden. Natur- och kulturarv spelar roll för hur människor upplever sin livskvalitet i staden och synliggörs även i relation till hälsa och välbefinnande. Det kan också ha stor betydelse för en stads attraktionskraft för besökare och företag.

Kommunen beskriver i översiktsplanen delarna, den miljömässiga, den sociala och den ekonomiska dimensionen, var och en för sig men försöker också väga samman delarna och hitta beröringspunkter i de sju fokusområdena och i den övergripande utvecklingsstrategin. Strategins fem delar för utvecklingen av den fysiska miljön är genomtänkta och bra.

Hur strategierna landar i den fysiska verkligheten behöver utvecklas vidare. Länsstyrelsen vill understryka vikten av att planförslaget kompletteras med en tydlig markanvändningskarta där ställningstaganden, riktlinjer och anvisningar för användningen av mark och vatten i kommunens olika delar framgår.

Tidigare tematiska tillägg för vindkraft behöver arbetas in i planen. Ställningstaganden som rör markanvändningen i bilagorna Blåplan (tex LIS-områdena), Trafikstrategi, Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram samt Grönplan ska framgå av den kommunomfattande översiktsplanen.

Kapitlet *Utvecklingsstrategi och användning av mark- och vattenområden* har vidareutvecklats och visar nu tydligare vad de övergripande strategierna innebär rent fysiskt i de olika städerna, samhällena och på landsbygden. Kapitlet har även kompletterats med en övergripande markanvändningskarta som bland annat visar inom vilka områden kommunen avser att rikta den huvudsakliga bebyggelseutvecklingen.

Efter samrådet har synen på bilagornas status i förhållande till översiktsplanen förändrats. Dessa behöver ses som separata levande dokument på fördjupande teman – det vill säga ej som delar av översiktsplanen i form av bilagor utan som viktiga planeringsunderlag liksom många andra viktiga underlag. Det som ansetts vara väsentligt (samt passande utifrån den översiktliga planeringsnivån) att lyfta in i översiktsplanen har lyfts in.

Länsstyrelsen utgår från att de två befintliga fördjupningarna av översiktsplanen, FÖP Strängnäs stad - Härad och FÖP Mariefred - Läggesta kommer att antas på nytt i samband med att översiktsplanen antas. Några ytterligare fördjupningar är under arbete, Gripsholms hagar, Hedlandet, Åkers Styckebruk och Stallarholmen. I det fall dessa inte kan antas samtidigt med den kommunomfattande översiktsplanen behöver översiktliga riktlinjer för markanvändningen framgå av den kommunomfattande planen. Länsstyrelsen vill i sammanhanget också peka på att tematiska tillägg till en fördjupning inte överensstämmer med lagstiftarens intentioner. Tematiskt tillägg till översiktsplanen ska omfatta hela kommunens yta.

Strängnäs kommun tillämnar en översiktsplanemodell med ändringar (fördjupningar) till den övergripande översiktsplanen för att bättre kunna belysa de skiftande förhållanden som råder i vår flerkärniga struktur. Modellen underlättar även att översiktplanen kan hållas aktuell och levande. I dessa preciseras markanvändningen och planeringsinriktningen med högre detaljeringsgrad.

Fördjupningarna av översiktsplanen för Strängnäs stad - Härad 2009, Hedlandet 2013, Mariefred med ändring 2013 är att anse som sådan ändring av detaljeringsgraden som avses i Plan- och bygglagen kap. 3 § 23 och ska i och med beslutet om antagande för ÖP 2014 fortsätta att gälla som geografiskt avgränsade ändringar av detaljeringsgraden i den nya översiktsplanen.

Dagens samhällsförändringar sker i en allt snabbare takt. Nya planeringsanspråk och intressen gör att översiktsplanen kan behöva ses över kontinuerligt för att behålla sin funktion som ett strategiskt vägledande beslutsunderlag. Genom att arbeta med fördjupningar av och tillägg till den kommunomfattande översiktsplanen underlättas arbetet med ändringar och kompletteringar utan att hela planen måste göras om. I och med antagandet av den nya översiktsplanen läggs grunden för en struktur med möjlighet till anpassning av delar i den takt förutsättningar förändras. Vid nästkommande aktualitetsförklaring av översiktsplanen kommer kommunen även att kunna ta ställning till om de ändringar (fördjupningar) som kommer att gälla för översiktsplanen på något sätt fått ändrade förutsättningar eller att övergripande planeringstrategier lett till en annan inriktning i sådan omfattning att de i vissa delar behöver ändras eller ersättas.

I förslaget till ny kommunövergripande översiktsplan presenteras (i kapitlet *Utvecklingsstrategi och användning av mark- och vattenområden*) översiktliga strategier för utvecklingen av de områden som omfattas av FÖP:ar och de som omfattas av pågående FÖP:arbeten (några förtydliganden har gjorts efter samrådet). I kapitlet *Riksintressen och andra allmänna*

intressen ges sedan ytterligare ställningstaganden vad gäller kommunens utveckling utifrån olika teman.

Befolkningsutveckling

Enligt ny befolkningsprognos beräknas Stockholm-Mälardalsregionen öka med cirka 1,4 miljoner invånare fram till år 2050 och med över 350 000 invånare under de tio närmsta åren. Fram till år 2050 beräknas antalet invånare i länet öka med mellan 51 000 - 110 000 invånare jämfört med 2010 års befolkning och till år 2020 pekar prognoserna på att länets befolkning ökar med 15 000 - 20 000 invånare.

Utgångspunkten i översiktsplanen är att kommunen ska växa från dagens kring 33000 invånare till cirka 44000 invånare år 2040 (baserat på drygt 1 % befolkningstillväxt per år). Länsstyrelsen anser att alternativa antaganden när det gäller befolkningsutvecklingen med fördel kan diskuteras i översiktsplanen.

Översiktsplanen har kompletterats med diskussioner kring olika framtidsscenarioer, bland annat vad gäller kommunens befolkningsutveckling.

Bebyggelsestruktur

Planen har fokus på hållbar bebyggelsestruktur och hållbara transporter, genom till exempel att undvika att bygga på produktiv jordbruksmark, att koncentrera tillkommande bebyggelse på landsbygden till platser som stärker förutsättningarna för service och hållbara transporter och att undvika externetablering av handel. Ett ställningstagande finns också att kommunen bör vara restriktiv med att tillåta omvandling av fritidshusområden som ligger så till att service saknas och kollektivtrafik inte kan ordnas. Länsstyrelsen välkomnar detta.

Infrastruktur och kommunikationer m m

Trafikverket har lämnat yttrande den 10 oktober 2013. Länsstyrelsen instämmer i de synpunkter som framförs i yttrandet.

Riksintressen

Enligt 3 kap 4 § PBL ska kommunen i översiktsplanen redovisa sin bedömning av hur skyldigheten att enligt 2 kap ta hänsyn till allmänna intressen vid beslut om mark- och vattenområden kommer att tillgodoses. I redovisningen ska riksintressen enligt 3 och 4 kap miljöbalken anges särskilt.

Kommunens förslag till översiktsplan behöver redovisa samtliga berörda riksintressen och hur dessa kommer att tillgodoses. Det är inte tillräckligt att hänvisa till ställningstaganden i bilagor till översiktsplanen, utan ställningstagandena ska framgå av huvuddokumentet.

Översiktsplanen har justerats utifrån synpunkten och bland annat kompletterats med ställningstaganden avseende etablering av vindkraftverk inom kommunen.

Riksintresse för totalförsvaret:

Härads skjutfält med omgivning är av Försvarmakten utsett som område av riksintresse för totalförsvaret, vilket framgår av översiktsplanen. Kommunens ställningstagande

till riksintresset är att Härads skjutfält på sikt bör avvecklas då området inom en snar framtid kommer att få oacceptabel påverkan på Strängnäs stads expansionsmöjligheter. För att tillsvidare kunna tillgodose riksintresset kommer kommunen att samråda med Försvarmakten i planärenden som kan påverka riksintresset. Försvaret har lämnat yttrande den 13 augusti 2013 där det framgår att försvaret inte har planer på att avveckla Härads skjutfält. Vidare framförs att gällande höjdbegränsning för höga objekt är 20 meter och högre utanför tätort samt 45 meter och högre inom tätort. I fördjupningen av översiktsplanen för Strängnäs stad - Härads kommun, vad Länsstyrelsen kan förstå, avser att förklara som aktuell när den kommuntäckande planen antas, har hänsyn tagits till riksintresset. Vid en kommande översyn av fördjupningen får frågan om riksintresset för totalförsvaret och stadens expansionsmöjligheter åter behandlas. Länsstyrelsen är beredd att delta i överläggningar mellan företrädare för kommunen och Försvaret i frågan.

Riksintressen för naturvården

Områden av riksintresse för naturvården utses av Naturvårdsverket och inte av Länsstyrelsen (sid 80).

Riksintressen för friluftslivet

Det anges i planen att Länsstyrelsen har utsett områden av riksintresse för friluftslivet (sid 103, 105). Så är inte fallet, dessa områden pekats ut av Naturvårdsverket. Översyn pågår för närvarande och Naturvårdsverket ska redovisa sitt uppdrag den 28 februari 2014.

Riksintressen för kulturmiljövården

Kommunens ställningstagande för planerad markanvändning inom och intill riksintressena för kulturmiljövård behöver beskrivas i text och på karta i översiktsplanen.

Länsstyrelsen delar miljökonsekvensbeskrivningens bedömning att befolkningstillväxten kommer att innebära påverkan på riksintresseområden i och omkring tätorterna, som Strängnäs stad och Mariefred. Stationsnära förtätning innebär ett bebyggelsetryck som för Strängnäs stad kan innebära inverkan på riksintresset för kulturmiljövården. Gällande riksintressena Strängnäs och Mariefred kan kommunen behöva ta strategisk ställning inför eventuella planer på stora och höga byggnader, som kan inverka negativt på stadssilhuett och siktlinjer.

Översiktsplanen har även en ambition att skapa förutsättningar för Åkers styckebruk och Stallarholmen att utvecklas vilket kan innebära påverkan på riksintressena

Se tidigare svar på framförd synpunkt under rubriken *Allmänt*.

Noteras.

Justerat.

Justerat.

Översiktsplanen kan uppdateras med eventuella nya avgränsningar av riksintresse friluftsliv efter utställnings- och granskningsperioden av översiktsplanen.

Detta görs översiktligt i översiktsplanen (några förtydliganden i text har gjorts efter samrådet). I fördjupningar av översiktsplanen, i samband med diskussioner kring specifika delområden, kan detta göras mer konkret. Ambitionen är att hålla en viss skillnad avseende detaljeringsgrad mellan ÖP och FÖP.

Noteras. Synpunkten tas med till det fortsatta arbetet med kommunens fördjupningar av översiktsplanen då aktuell fråga kräver högre detaljeringsgrad för att rätt avvägningar ska kunna göras.

Åkerstyckebruk och Mälsåker. Inför planering och förändring är det viktigt att ta ställning till riksintressenas värden och vad som kan inverka negativt på dessa. Inför detaljplanering då riksintressanta kulturmiljöer berörs behövs bra underlag för att bedöma påverkan på dessa. Ofta behövs en MBK, där olika alternativ utreds och bedöms.

Det är bra att krav och riktlinjer för bebyggelse på landsbygden har utvecklats och förtydligats. Länsstyrelsen delar i huvudsak kommunens ställningstaganden.

Riksintressen för vindbruk:

Riksintressena för vindbruk är under revidering. Energimyndigheten har nyligen skickat ut en omarbetad version av det förslag som skickades på remiss i november 2012. Enligt förslaget har Energimyndigheten inte för avsikt att peka ut några områden av riksintresse för vindbruk i Strängnäs kommun. Mer information finns på Energimyndighetens webbplats.

Riksintresse enligt miljöbalkens 4 kap:

Mälaren med öar och strandområden är, med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i området, skyddad enligt miljöbalkens 4 kap 2 §.

Strandskydd och områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Under rubriken Strandskyddsområden bör nämnas att strandskyddet på vissa platser är utökat till 300 meter. Dispens från strandskyddet i skyddade områden m.m. beslutas av Länsstyrelsen (miljöbalken 7 kap 18 a §).

Sjöfartsverket framför i sitt yttrande synpunkter på utvidgning av strandskyddsområdena.

Länsstyrelsen beslutade den 28 juni 2013 om utvidgade strandskyddsområden vid Mälarstränderna i Strängnäs kommun. Ytterligare utvidgningar är inte aktuella för närvarande.

I förslaget till översiktsplan redovisas inga områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden), utan planen hänvisar till bilaga Blåplan. Länsstyrelsen vill påpeka att områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen ska framgå av översiktsplanen, det räcker inte att hänvisa till underliggande dokument eller bilagor. Länsstyrelsen yttrade sig den 16 mars 2012 över förslag till Blåplan för Strängnäs kommun. De synpunkter som framfördes i yttrande gällande Blåplanens förslag till områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen kvarstår.

Hälsa och säkerhet

I planen beskriver kommunen att föroreningar kan föreligga i vissa områden inom kommunen. Översiktliga

Noteras. Kommunens *Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram* anses bland annat vara ett bra underlag inför noggranna avvägningar mellan olika intressen i samband med fortsatt planering.

Noteras.

Översiktsplanen har uppdaterats avseende vindkraftsfrågan.

Framgår av översiktsplanen.

Översiktsplanen har kompletterats med information om de utvidgade strandskyddsområdena.

Utifrån det förarbete som skedde inom arbetet med kommunens Blåplan har resonemang angående LIS nu förts in i översiktsplanen. Kommunen väljer i dagsläget, liksom Eskilstuna kommun, att inte peka ut några LIS-områden.

bedömningar av riskerna med förorenade markområden har gjorts. Länsstyrelsen har inga synpunkter på dessa.

Statens Geotekniska Institut har lämnat yttrande den 11 oktober 2013. Länsstyrelsen ställer sig bakom SGI:s synpunkter och rekommendationer.

Miljö kvalitetsnormer

Det är lämpligt att översiktsplanen visar hur kommunen avser att hantera frågorna om trafikbuller. Områden som är särskilt bullerutsatta kan framgå av planen liksom så kallade tysta områden. Det bör också framgå var kommunen bedömer att det är berättigat att bygga bostäder även om bullersituationen är ogynnsam.

Översiktliga resonemang kring buller finns i översiktsplanen. I fördjupningar av översiktsplanen, i samband med diskussioner kring vissa delområden, kan mer platsspecifika ställningstaganden tas fram.

Statusklassning för vattenkvalitet görs med 6-årsintervall, alltså inte kontinuerligt (s 126). I år görs statusklassningen för andra gången. Statusklassningen är ett underlag till nästa åtgärdsprogram som vattenmyndigheten ska ta fram 2015. Se vattenmyndighetens karttjänst.

Justerat.

Enligt förslaget till översiktsplan redovisas i kommunens Blåplan planeringsförutsättningar och ställningstaganden som bör ligga till grund i olika planeringssammanhang. Länsstyrelsen vill påpeka att dessa ställningstaganden ska framgå av översiktsplanen.

Vissa av de ställningstaganden/resonemang som lyfts i Blåplanen är på en för detaljerad nivå för att passa in i den kommunövergripande översiktsplanen. Som planeringsunderlag blir det därför också viktigt att följa upp Blåplanen i arbetet med fördjupningar av översiktsplanen och i samband med detaljplanering.

Mellankommunala frågor

Till listan över mellankommunala frågor kan läggas vindbruk.

Vindbruk har lagts till som en viktig mellankommunal fråga.

Naturvärden

Biotopskydd: Skogsstyrelsen beslutar om biotopskydd samt naturvårdsavtal i skogsmark.

Justerat.

Områdesskydd:

s. 80: "Strängnäs kommun har en rik geologisk mångfald" - Troligen avses biologisk mångfald.

Justerat.

s. 81: Kartans rubrik "Områden med höga naturvärden" är inte bra. Den gör att man får intrycket att det som visas på följande kartor inte innehåller höga naturvärden.

Justerat.

s. 82: Numreringen vid namnet på riksintressena behöver förklaras.

Justerat.

s. 84: Hänvisningen till kommunens och Länsstyrelsens hemsidor bör innefatta även Skogsstyrelsens, eftersom de ansvarar för biotopskyddsområdena.

Justerat.

s. 84: Naturvårdsområdet Tingstuhöjden saknas på kartan över skyddade naturområden.

Naturreservatet Tingstuhöjden visas nu på aktuell karta.

S 86: Naturvårdsprogrammet Sörmlands Natur från 1991 är föråldrat och inaktuellt. Generella beskrivande texter om länets natur och även detaljerade beskrivningar av värdefulla naturområden kan även fortsättningsvis ha ett värde för kommunernas planering. Länsstyrelsen tar dock inget ansvar för materialets aktualitet.

Noteras.

s. 104: För närvarande pågår en översyn av riksintresseområden för friluftslivet enligt MB 3 kap. Resultatet av detta kan komma att påverka utbredningsområdena på kartbilden.

Översiktsplanen kan uppdateras med eventuella nya avgränsningar av riksintresse friluftsliv efter utställnings- och granskningsperioden av översiktsplanen.

Strängnäs kommun är rik på skyddsvärda träd, både vad gäller antalet skyddsvärda träd samt förekomsten av arter. Särskilt är områdena kring Strängnäs tätort och Mariefred är av mycket stor betydelse för bevarande av ädellövträd och den mångfald av arter som är kopplade till dessa träd. Områden består av både enskilda träd som benämns som skyddsvärda träd och som mindre skogsdungar eller något större sammanhängande skogsområden inklusive strandskogar. Det är viktigt att kunskapen om de skyddsvärda träden och deras växtplatser tas med i planeringen.

Noteras.

Inom naturvårdsarbetet har det tillkommit mycket kunskap och underlag under de senaste 5-10 åren. Arbetet med skyddsvärda träd har kompletterat tidigare ädellövskogsinventeringen samt arbetet med hotade arter har resulterat i åtskilliga fynd av hotade arter samt upptäckt av ny värdefulla naturområden. Länsstyrelsen har under 2013 inlett en naturvärdesbedömning av det före detta övningsområdet Vansö och i mindre skala genomfört artinriktade inventeringar. Fram tills nu har påträffats ca 20 rödlistade arter varav några mycket ovanliga vilket antyder att flera delar av området är mycket intressant ur naturvårdssynpunkt och att noggrannare inventeringar bör genomföras för att få en bättre helhetsbild på områdets totala naturvärde, bevarande och framtida skötsel. Området har en unik karaktär både genom sitt utseende och tidigare användningsområde som övningsfält. Att området fungerat som ett övningsfält och inte brukats i som ett rationellt jordbruk har sannolikt bidragit till att bevara och stärka de naturvärden som finns där idag.

Noteras.

På det egna markinnehavet kan Strängnäs kommun genomföra åtskilliga ganska enkla insatser inom naturvårdsområdet som att plantera ekar eller andra ädellövträd eller anlägga dammar eller sköta slätterängar osv. På så sätt kan naturvärden förstärkas. Detta bör i första hand göras i anslutning till befintliga områden med höga naturvärden.

Noteras. Detta arbete underlättas av de kompetenser som finns inom kommunen i form av till exempel kommunekolog och markförvaltare.

Stora opåverkade områden

Länsstyrelsen har inga synpunkter på den föreslagna

avgränsningen av stora opåverkade områden.

Kulturvärden

Översiktsplanen har en uttalad och tydlig strategi för bevarande och skydd av kommunens kulturarv. Kulturmiljön beskrivs på ett entusiasmerade sätt, vilket kan få goda effekter för den allmänna medvetenheten om kulturmiljö som tillgång i samhällsplaneringen. Som bilaga till planen finns ett ambitiös stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram, ett värdefullt instrument i kommande planerings- och genomförandeprocesser. Det är även en stor tillgång att kommunen har egen antikvarisk kompetens.

Kartan på sidan 91 kan renodlas så att olika kategorier (t ex fornlämningar, byggnadsminnen, kyrkliga kulturminnen) redovisas på mindre kartor eller på annat sätt bearbetas. Nuvarande redovisning är otydlig. Kategorin fasta fornlämningar bör markeras med tydlig färg. Övriga kulturhistoriska lämningar har inget formellt lagskydd.

Avsnittet om skydd av specifika objekt är mycket bra och ger läsaren en god överblick över gällande bestämmelser. Inför detaljplanering kan Länsstyrelsen begära arkeologisk utredning av planområdet för att få ett aktuellt beslutsunderlag inför planens antagande.

På sidan 89 kan nämnas att även kyrkliga kulturminnen är enskilda skyddsobjekt, förutom fornlämningar och byggnadsminnen. I Strängnäs kommun finns 15 så kallade enskilda byggnadsminnen, skyddade enligt 3 kap KML och 12 statliga byggnadsminnen, skyddade enligt förordning om statliga byggnadsminnen. Vidare finns 13 kyrkliga kulturminnen samt ett antal begravningsplatser tillkomna före 1939, som är skyddade enligt 4 kap KML. Kommunen bör i översiktsplanen redovisa de befintliga värdena hos dessa miljöer och hur deras miljö kan värnas, med utgångspunkt i stadsbyggnads- och kulturprogrammet.

Som nationella indikatorer på miljömålet God bebyggd miljö kopplat till kulturmiljövården anges antikvarisk kompetens, byggnadsminnen, planering kulturmiljö, q-märkt och rivningsförbud. Länsstyrelsen ser positivt på att Strängnäs kommun uppfyller flera av dessa indikatorer. För att bedöma hur väl översiktsplanen lyckas uppfylla målet om hållbar utveckling kan kulturmiljö med fördel användas som planindikator.

Jordbruksmark

Det är positivt att kommunen avser att vara restriktiv mot exploatering av brukningsvärd jordbruksmark. Ambitionerna att koncentrera bebyggelse till befintliga befolkningsnoder är också positivt samt att ju bättre mark man tänker ta i anspråk, desto större krav ska ställas på

Kartan har bearbetats men ej delats upp. Syftet med kartan, på denna planeringsnivå, är att övergripande visa inom vilka delar av kommunen det i större omfattning förekommer fornlämningar etcetera.

Justerat.

I översiktsplanen bedöms det ej vara lämpligt att "zooma in" på detaljnivå kring enskilda skyddsobjekt.

Noteras. Arbetet med att ta fram planindikatorer kommer att fortsätta efter utställnings- och granskningskedet.

Noteras.

tätt byggt med bra kollektivtrafik. Det är dock fortfarande otydligt hur man rent konkret ska kunna nå dessa mål. För att översiktsplanen ska kunna bli vägledande i frågan behövs geografisk information om vilken mark som ska fortsätta brukas och vilken mark som måste undantas och exploateras. I dagsläget saknas denna nivå av information i översiktsplanen. Att kommunen avser att ta fram sådana planeringsunderlag just runt tätorterna där exploateringsstrycket är störst är positivt. Länsstyrelsen deltar gärna i vidare diskussioner om en sådan gradering.

Biogas

Under avsnittet Naturresurser och areella näringar, Energiutvinning, efterfrågas ställningstagande runt biogasproduktion på gårdsnivå och även större anläggningar där gödsel eller annan biomassa från jordbruket används som substrat.

Landsbygdsutveckling

Många viktiga delar inom landsbygdsutveckling tas upp i översiktsplanen, vilket är mycket positivt. En del som saknas är dock föreningslivets betydelse för en livskraftig landsbygd. Att kommunen arbetar för samlingspunkter som bygdegårdar och idrottsplatser, och stöttar ortsutveckling genom till exempel bygdegrupper är viktiga delar. Det leder till att människor kan känna delaktighet i samhället, ha möjlighet till aktiviteter och ökar den sociala hållbarheten på landsbygden. Andra viktiga mötesplatser på landsbygden är skolor och lanthandlare.

Vattenfrågor

Blåplanens ställningstaganden som rör användningen av mark och vatten ska inarbetas i översiktsplanen, likaså kommunens förslag till områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge. Länsstyrelsen hänvisar till tidigare yttrande över förslag till Blåplan.

Inför åtgärder i vattenområden kan olika arkeologiska insatser krävas.

Teknisk försörjning

Kommunen bör i samband med översiktsplaneringen ta fram en VA-plan där ställning tas till behovet av insatser i form av inrättande av verksamhetsområde m.m. I VA-planeringen bör även uppgifter om vattenförekomsternas status ingå för att få ett underlag för prioritering som tar hänsyn både till miljön och de boendes hälsa.

Klimatanpassning

Enligt planförslaget har kommunen antagit riktlinjer för hur översvämningsspörsmålen ska beaktas i samband med planering och byggande. Dessa bör framgå av översiktsplanen.

Avsikten är att i översiktsplanen fastställa ambitionen/inriktningen och att sedan, i arbetet med de fördjupade översiktsplanerna, göra dessa avvägningar och redovisa dem i respektive mark- och vattenanvändningskarta.

En kort text om nuläget vad gäller biogasproduktion har lagts till.

Justerat. Föreningslivets betydelse tas nu upp i ett av ställningstagandena angående samhällsservice i kommunen.

Ställningstaganden kring LIS har lyfts in i översiktsplanen. I övrigt rymmer Blåplanen förslag till utredningsområden för olika typer av användning. Mycket av detta material utgör ett viktigt underlag till arbetet med de fördjupade översiktsplanerna och till enskilda natur- och vattenvårdsprojekt.

Behovet av en VA-plan har lyfts i samband med Blåplans-arbetet. En process i kommunen har inletts med syfte att med få igång ett arbete med VA-planering. Nämnden för hållbart samhälle beslutade 2013-10-22 att föreslå Kommunstyrelsen att en vatten- och avloppsplan för Strängnäs kommun ska utarbetas.

Justerat.

Energiförsörjning och vindbruk

Länsstyrelsen saknar ett mer utvecklat resonemang om energiförsörjningen.

Ett mer utvecklat resonemang avses formas genom diskussioner då klimat- och energiplanen revideras.

Översiktsplanen ska visa kommunens viljeinriktning när det gäller vindkraftutbyggnad. Ställningstaganden och riktlinjer från tidigare tematiskt tillägg vindbruk ska således inarbetas i planen.

Justerat.

Konsekvensbeskrivning

Enbart planförslag och nollalternativ redovisas i MKB. Av miljöbalkens bestämmelser framgår att en miljökonsekvensbeskrivning ska identifiera, beskriva och bedöma rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd.

Länsstyrelsen vill peka på att det är genom alternativredovisningen, som det går att utläsa varför planförslaget till slut har bedömts som det bästa. Av en bra redovisning framgår det tydligt vilka alternativa lösningar som funnits med och skälen till att de valts bort. Ett riktmärke kan vara att alternativredovisningen ska fungera som en lättläst "loggbok" över vägvalen fram till utformningen av huvudförslaget. En loggbok där allmänheten enkelt kan utläsa varför huvudförslaget bäst möter de sociala, ekonomiska och miljömässiga utmaningar som kommunen står inför.

De viktigaste konsekvenserna av planförslaget med alternativ är svåra att utläsa. En tabellsammanställning med viktning/värdering kan underlätta.

Översiktsplanens miljökonsekvensbeskrivning har kompletterats med en beskrivning av arbetsprocessen fram till utarbetat huvudalternativ/planförslag. Se rubriken *Andra alternativ – vägen fram till utarbetat huvudalternativ/planförslag.*

En tabellsammanställning har tagits fram.

2. Försvarsmakten

Försvarsmakten har idag inga planer på att avveckla Härads skjutfält.

Noteras.

Avseende höga objekt vill Försvarsmakten poängtera att de gällande höjderna är 20 meter och högre utanför tätort samt 45 meter och högre inom tätort. Detta har sin grund i gällande riktlinjer för flygsäkerhet.

Justerat.

3. Havs- och Vattenmyndigheten

Inga synpunkter

4. Luftfartsverket

LFV har som sakägare av CNS-utrustning följande att erinra mot översiktsplan 2014 för Strängnäs kommun:

på sidan 120 står följande att läsa:

"Hur tillgodoses redovisade riksintressen?"

För att tillgodose de kommunikationsanläggningar/områden för kommunikation som är av riksintresse inom kommunen ska inga åtgärder, som kan begränsa sjöfartens, järnvägens och vägarnas funktion, få tillkomma i anläggningarnas/områdenas närhet eller influensområden."

Vad innebär detta för luftfartens intressen? LfV vill påpeka att byggnadsverk, oavsett placering på svenskt territorium eller territorialvatten, som överstiger 20 m är föremål för remiss till LfV vad gäller civil luftfart. Influensområdet för flygplatser sträcker sig 60 km ut från inflygningshjälpmedlet till flygplatsen som i regel är placerat 8 km från denna. Det innebär att objekt högre än 20 m i Strängnäs kommun är föremål för granskning avseende Eskilstuna/Kjula flygplats, Västerås, Arlanda och Bromma flygplatser samt i vissa fall Stockholm-Skavsta flygplats.

LfV emotser remiss avseende de vindbruksområden i kommunen som kan bli aktuella efter Energimyndighetens granskning.

Vi ber samtliga berörda i kommunen ta del av LfVs önskemål när det gäller remisser på <http://www.lfv.se/svmanster/CNS-analys/> under styckena "Generella anvisningar" samt "Anvisningar till kommuner" (se menyn till vänster på sidan).

Med CNS-utrustning menas utrustning för kommunikation, navigation och radar (Communication, Navigation, Surveillance). Analysen grundar sig på Svensk Standard 4471012 utgåva 1:1991 "Skyddsavstånd för luftfartsradiosystem mot aktiva och passiva störningar för elektrisk kraftöverföring och tågdrift", Standardiseringskommissionen i Sverige.

VIKTIGT: I vårt remissvar har LfV inte analyserat konsekvenser för flygvägar till och från flygplatser, samt om CNS-utrustning ägd av flygplats kan riskera att bli påverkad. Berörda flygplatser skall därför alltid tillfrågas som sakägare om byggnadsverk över 20 meter ingår i planer, eller om flygplatserna av annan anledning misstänks kunna bli påverkade även etablering. Med berörd flygplats avses att etableringen hamnar inom flygplatsens MSA-yta ca 60 km ut från flygplatsen. MSA är den hinder yta som är störst och står för "Minimum Sector Altitude".

Noteras. Luftfartens intressen beaktas utifrån framförda riktlinjer.

De gamla riksintresseområdena för vindbruk har tagits bort och inga nya har pekats ut.

Informationen har först vidare.

Noteras.

5. Sörmlands Kollektivtrafikmyndighet

Sörmlands kollektivtrafikmyndighet vill framföra följande synpunkter;

- Vi tycker det är mycket positivt att ett fokusområde är; att underlätta för persontransporter till fots med cykel och kollektivtrafik. Detta fokusområde fick många synpunkter vid kommunens församråd.

- Enligt Trafikstrategi Strängnäs kommun 2040 ska vid planering och utformning av gatumiljöer behoven för fungerande gång-cykel och kollektivtrafik prioriteras före biltrafikens behov. Ett sätt att kunna minska biltrafiken för personer som bor i områden med lågfrekvent kollektivtrafik är att anlägga sk pendlarparkeringar vid bra kollektivtrafiknoder. Önskvärt att beskriva dagens pendlarparkeringar samt behovet år 2014 inom ramen för Trafikstrategin.

Noteras. Synpunkten tas med inför revideringar av Trafikstrategin.

- Vi tycker det är positivt att Strängnäs kommun har ett fungerande tillgänglighetsarbete för personer med funktionshinder. Om kollektivtrafiken blir mer tillgänglig så minskar behovet av särskild kollektivtrafik något som gynnar både individen och samhället. En utgångspunkt bör därför vara att den som själv eller med hjälp av ledsagare kan ta sig till och från hållplats eller station ska kunna resa med bussen/tåget. Generellt i Sörmland är hållplatser och bytespunkter, inklusive anslutande gångstråk, den svaga länken när det gäller tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Fordonen uppfyller i allt högre grad tillgänglighetskraven och samtliga fordon är utrustade med ramp eller lift. Tillgänglighetsstrategin bör därför innehålla nyckeltal inom detta område. Exempelvis andel tillgänglighetsanpassade busshållplatser, tillgängliga tågstationer, tillgängliga anslutande gångvägar etc.

I Strängnäs kommuns strategiarbete för tillgänglighet finns idag inga nyckeltal inom detta område. Det är av största vikt att den inventering som pågår visar nuläget och skapar förutsättningar för att upprätta åtgärdsplaner för tillgänglighetsanpassning av hållplatser, bytespunkter och anslutande gångstråk. Därför behöver Strängnäs kommuns strategiska tillgänglighetsarbete inte bara ha nyckeltal utan också skapa förutsättningar för ett kontinuerligt inventeringsarbete med tillhörande åtgärdsplaner och konsekvensbeskrivningar. I Strängnäs kommuns arbete med fördjupningar av översiktsplanen finns möjligheten att översiktligt identifiera och prioritera de svaga länkar som för tillgängligheten har

stor betydelse i vår framtida kommun. Kommunens strategiarbete för tillgänglighet kommer därmed att fortskrida och utvecklas vidare.

- Det är bra att förtätning är den styrande utgångspunkten när kommunen skall utvecklas. Närheten till en utbyggd kollektivtrafik och närhet till järnvägsstationer medför att kollektivtrafiken i Sörmland bedrivs kostnadseffektivt.
 - En kommunal cykelplan är under framtagande. För att öka kollektivtrafikens attraktivitet är möjligheten till kombinationsresor viktig. Säkra och väderskyddade cykelparkeringar vid viktiga kollektivtrafiknoder skapar en sådan förutsättning. Att stadfästa en parkeringsnorm för cyklar vid dessa noder bör därför ingå som en del i cykelplanen.
 - Översiktsplanen saknar visioner om en utökad kollektivtrafik på vatten.
 - Vi vill understryka vikten av kommunens ambition att inom tätorternas kärnor skall bebyggelsen vara funktionsblandad och ges sådan täthet att ett tillräckligt underlag skapas för handel, service, mötesplatser och kollektivtrafik. Det är viktigt att dessa funktioner integreras för en bra helhet vilket leder till en trygg, säker och trevlig miljö som även erbjuder kollektivtrafikens resenärer möjligheten att kunna utföra ärenden på väg till eller från arbetet.
 - Översiktsplanen/Trafikstrategin bör även ha en tanke om en framtida utökad bussdepå i Strängnäs. En utökad befolkning, ökad kollektivtrafik ställer krav på fler fordon som behöver servas och underhållas.
 - Översiktsplanen/Trafikstrategin bör även fastställa en vision/mål för kollektivtrafikens marknadsandel i kommunen
- Noteras. Synpunkten vidarebefordras till Teknik- och servicekontoret som arbetar med cykelplanen.
- På den översiktliga markanvändningskarta som tillförts översiktsplanen redovisas förslag till eventuella framtida bätlinjer. Under rubriken *Samverkan med andra kommuner, Mälarens vattenområden* lyfts nu också frågan om eventuell utökad kollektivtrafik på Mälaren.
- Noteras. Synpunkten tas med inför revideringar av Trafikstrategin.
- Noteras. Synpunkten tas med inför revideringar av Trafikstrategin.

6. Statens folkhälsoinstitut

Folkhälsoinstitutet ser ingen möjlighet att på detaljnivå kommentera kommunens översiktsplan. Vi konstaterar

dock att den sociala ansatsen finns i beslutade fokusområden. Där ser vi mycket positivt på att punkterna "Bidra till bättre folkhälsa genom samhällsplanering" och "Underlätta för persontransporter till fots, med cykel och kollektivtrafik" är viktiga byggstenar i detta arbete.

Översiktsplanen ger kommunen möjlighet att forma den långsiktiga fysiska utvecklingen på ett hållbart sätt. Kommunen har en viktig uppgift att leda och samordna utvecklingen för en god livsmiljö. Enligt plan och bygglagen ska kommunen främja "en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper" 2 kap. 3§ punkt 2.

Folkhälsoinstitutet ser gärna att kommunen i samband med översynen av översiktsplanen och den miljökonsekvensbeskrivning som tagits fram även bedömer behov av att ta fram hälsokonsekvensbedömning eller på annat sätt redovisar hur man i planeringsarbetet bedömt den sociala dimensionen av hållbar utveckling. Som exempel hänvisar vi till skriften "Hälsokonsekvensbedömning i fysisk planering" http://www.fui.se/PageFiles/3993/R200718_HKB_0710.pdf

Noteras. Folkhälsoperspektivet och den sociala dimensionen av hållbar utveckling har varit viktiga utgångspunkter under arbetet med att ta fram utvecklingsstrategin. Tanken har varit att låta frågor inom dessa områden genomsyra handlingen. Se exempelvis resonemang under rubrikerna *Sociala strukturer, Fokusområden, Ekonomiska och sociala konsekvenser, Ställningstaganden angående rekreation och friluftsliv inom kommunen, Samhällsservice* etcetera.

Två andra viktiga dokument i planeringsarbetet är Boverkets rapporter 2011:17 "Sammanställning av nationella mål, planer och program av betydelse för fysisk samhällsplanering" samt "Planera för rörelse".

7. SGI

Statens geotekniska institut (SGI) har av Strängnäs kommun erhållit rubricerad översiktsplan, med begäran om yttrande. Vårt yttrande omfattar bedömning av hur planförslaget beaktar geotekniska säkerhetsfrågor (t.ex. ras, skred, erosion samt geotekniska säkerhetsrisker i samband med översvämning). Yttrandet omfattar inte markmiljötekniska frågor.

SGI:s synpunkter

Allmänt anser SGI att i en översiktsplan bör geotekniska förutsättningar översiktligt redovisas med avseende på geotekniska säkerhetsfrågor. Dessa frågor kan vara avgörande för lämpligheten utifrån ett geotekniskt perspektiv och de bör därför redovisas tidigt i planprocessen. Grova värderingar kan göras utifrån bl.a. geologiska och topografiska kartor. För områden med höga bergformationer ska även risken för bergras och blocknedfall beaktas.

De geotekniska förhållandena i kommunen varierar, det finns lokalt områden med sämre geotekniska förhållanden

som kan påverka lämplig markanvändning inom föreslagna utbyggnadsområden. För markområden i anslutning till vatten kan geotekniska säkerhetsrisker vara särskilt aktuella.

MSB (f.d. Räddningsverket) utförde 1996 en vad man då kallade översiktlig skredriskkartering för vissa befintliga bebyggda områden inom kommunen. Numera benämns MSB:s kartering översiktlig stabilitetskartering. I ÖP anges felaktigt att den s.k. skredriskkarteringen genomfördes i SGI:s regi. Karteringen identifierar områden som översiktligt har bedömts ha otillfredsställande stabilitet. SGI rekommenderar en uppdatering av karteringen med dagens metodik och krav på säkerhetsnivåer. Dessa områden bör även redovisas på karta och en handlingsplan för hantering av områdena tas fram. Redovisningen är inte nödvändig i ÖP men av vikt för kommunens fortsatta arbete med geotekniska säkerhetsrisker.

Justerat.

Noteras.

Risker för ras och skred beskrivs i kapitlet Miljö- och riskfaktorer. I ÖP redovisas också kartutsnitt med områden med förutsättningar för ras och skred baserat på en GIS-analys av jordartsdata och höjddata, vilket är föredömligt. En jämförelse på karta med andra naturolycksrisker och föreslagna utbyggnadsområden vore värdefull i ÖP.

Alla riskanalyser är inte kommuntäckande varpå det kan bli missvisande att samla flera olika analyser på en karta. Det anses vara mer lämpligt att i fördjupningar av översiktsplanen och i enskilda utbyggnadsprojekt ta fram sådana kartor. För resonemang kring specifika utbyggnadsområden hänvisas således till gällande och kommande fördjupningar av översiktsplanen.

Det saknas en beskrivning av erosionsrisker i Öp, vilket vi anser den bör kompletteras med. Förutsättningar för erosion finns exempelvis översiktligt karterat av SGI, se <http://gis.swedgeo.se/stranderosion/>. Informationen lämpar sig väl för översiktlig planering.

Översiktsplanen har kompletterats med information om erosionsrisker.

I kapitlet Miljö- och riskfaktorer ges rekommendationen att med avseende på klimatförändring ta hänsyn till befintliga och förväntade förhållanden som råder i vattennära områden. Det sägs också att skredriskområden hanteras mer detaljerat i de fördjupningar av översiktsplanen som gäller för varje tätort. Det vore i ÖP värdefullt med en tydlig strategi för hur risker för ras, skred och erosion ska hanteras i detaljplanering och bygglov. SGI vill trycka på att det i samband med detaljplanering alltid ska utföras bedömning av ras, skred och erosion i enlighet med PBL. Vi vill också framhålla vikten av att vid prövning av markens lämplighet för avsett planändamål måste livslängden hos bebyggelse, anläggningar etc. vara utgångspunkten och därför behöver förväntade effekter av ett förändrat klimat beaktas.

Översiktsplanen har kompletterats med en informationsruta med förtydligande angående vikten av bedömningar av ras, skred och risk i detaljplane- och bygglovsleden.

Översvämningsförebyggande åtgärder, t.ex. vallar, kan medföra geotekniska konsekvenser vilket också måste beaktas.

8. Trafikverket

Övergripande synpunkter

Den kommuntäckande översiktsplanen är uppbyggd på sju fokusområden, en övergripande utvecklingsstrategi uppdelad i fem delar samt ett antal ställningstaganden inom olika sakområden. Översiktsplanen redovisar inte specifika utbyggnadsområden, utan hänvisar i detta avseende till områdesfördjupningar. Trafikverket anser att planförslaget som helhet är väl genomarbetat och lättläst. Det framgår tydligt att hållbarhet är en viktig utgångspunkt i planeringsarbetet. Att underlätta för persontransporter till fots, med cykel och kollektivtrafik, där förtätning i centrum och redan bebyggda områden samt utveckling av stationsnära lägen står i fokus, ligger i linje med Trafikverkets arbete att minska trafikrelaterad klimatpåverkan. De ställningstaganden som görs i planen känns väl genomtänkta och följer också hållbarhetskonceptet. Trafikverket anser dock att det skulle vara lättare att få en samlad bild av, liksom att ta ställning till, kommunens ambitioner och avsikter för mark- och vattenanvändningen om dessa sammanställdes i översiktsplanen istället för att hänvisa till områdesfördjupningarna. Ett kartmaterial där detta redovisas skulle göra kommunens viljeinriktning än mer lättöverskådlig, varför ett sådant med fördel kan tillfogas planförslaget.

Transportpolitiska mål

Trafikverket anser att det är viktigt att de transportpolitiska målen är ett stöd för och avspeglar sig i regional och kommunal planering. Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet (Mål för framtidens resor och transporter Prop. 2008/09:93). Det övergripande målet stöds av två huvudmål: Funktionsmålet berör resans eller transportens tillgänglighet. Hänsynmålet handlar om säkerhet, miljö och hälsa. Översiktsplanen kan med fördel koppla till och redogöra för de transportpolitiska målen.

Riksintresse för kommunikationer

Planförslaget redogör för de anläggningar som är av riksintresse för kommunikationer inom Strängnäs kommun. Av planen framgår att inga åtgärder som kan begränsa sjöfartens, järnvägens och vägarnas funktion får tillkomma i anläggningarnas/ områdenas närhet eller influensområden. Trafikverket önskar att planförslaget på ett tydligare sätt visar hur hänsyn kommer att tas till utrymmesbehov för anläggningar och restriktioner för

I reviderad version av översiktsplanen har en översiktlig markanvändningskarta tillförts. Det är dock fortfarande i fördjupningarna av översiktsplanen (FÖP) som inriktningen för mark- och vattenanvändningen inom respektive område redovisas mer konkret. Systemet med FÖP:ar kommer i nuläget alltså att behållas.

De transportpolitiska målen behandlas i kommunens Trafikstrategi.

Avsikten är att i översiktsplanen fastställa ambitionen/inriktningen och att sedan, vid fortsatt planering, tydligare visa hur hänsyn

influenzområden vid byggnation.

kommer att tas till utrymmesbehov och restriktioner.

Trafikverket har även till uppgift att bevaka de flygplatser som är av riksintresse. Vid en flygplats finns olika skyddsområden i luftrummet för att flygverksamheten ska fungera säkert. MSA (Minimum Sector Altitude) är den höjd på vilken flygplanen påbörjar den sista delen av inflygningen. Flygtrafiken rör sig med fastställda marginaler över den MSA-påverkande ytan, vars höjd är samma som högsta hinder inom ytan. MSA-ytan består av en cirkel med radien 55 km, som utgår från flygplatsens landningshjälpmedel. MSA-ytan utgör emellertid inte riksintresseavgränsning för en flygplats. Hinder i luftrummet kan dock ha negativ inverkan på flygtrafiken, vilket i sin tur kan påverka användningen av flygplatsen och det riksintresse som den utgör. Stockholm/Arlanda flygplats är av riksintresse liksom flygplatserna Stockholm/Bromma, Stockholm/Skavsta, Stockholm/Västerås och Uppsala/Årna. MSA-ytorna för dessa flygplatser sträcker sig in över Strängnäs kommun och ska uppmärksammas i samband med planering av höga byggnationer som t.ex. vindkraftverk och master.

Noteras.

Reservat för utbyggnad av infrastruktur

Översiktsplanen redovisar ett reservat för en ny trafikplats på E20, med bättre koppling till Strängnäs stad än nuvarande trafikplatser. En förstudie finns framtagen för den nya trafikplatsen. Nästa steg i processen är att Trafikverket tar ställning till hur projektet ska gå vidare. Objektet finns emellertid inte med i gällande investeringsplaner, varför ett genomförande förutsätter att en annan finansör än Trafikverket står för utbyggnadskostnaderna.

Utbyggnad av verksamhets- och bostadsområden

I samband med större etableringar, såsom stora verksamhets-, industri- och bostadsområden, är det viktigt att kommunen i ett tidigt skede ser över hur trafikförsörjningen ska ske till, från och inom området. Även om det aktuella området byggs ut i etapper är det viktigt att en strategisk plan finns för hur trafikförsörjningen ska ske när området är fullt utbyggt. Trafikverket anser att den lokala trafiken i första hand ska hänvisas till det lokala gatunätet och att interna trafiklösningar inom utbyggnadsområdet, med kopplingar till befintligt lokalt vägnät, ska sörja för trafikströmmarna. Detta för att det övergripande vägnätet inte ska komma att fungera som lokalgata och framkomligheten därmed försämras för den regionala trafiken. Sådana lösningar kan också ha en negativ inverkan på trafiksäkerheten. Kommunen bör ha ovanstående i beaktande i samband med större utbyggnadsområden, som t.ex. vid utvecklingen av Norra Staden där väg 55 tenderar att nyttjas för den lokala trafiken. Här anser Trafikverket att det ska finnas ett

Noteras.

Inom aktuellt område finns redan tre

alternativ till det övergripande vägnätet att billedes förflytta sig mellan områdena i staden. Den lokala biltrafiken ska således erbjudas minst en planskild korsning över/under väg 55, med koppling in till centrala Strängnäs.

Hälsa och säkerhet

Trafikbuller och vibrationer

Det är viktigt att bullerfrågan alltid studeras i samband med nylokalisering av bebyggelse, i synnerhet bostäder utmed stora trafikleder och järnvägar. Trafikverket anser att krav ska ställas i den fysiska planeringen på att gällande riktvärden för trafikbuller klaras vid nybyggnation och större ombyggnader. I vissa fall kan det vara aktuellt att genomföra trafikberäkningar i samband med detaljplaneringen. De bullerriktvärden som normalt inte bör överskridas vid nybyggnation av bostäder är nedanstående (enligt riksdagsproposition 1996/97:53, Infrastrukturinriktning för framtida transporter), vilka med fördel kan lyftas in i översiktsplanen:

30 dB(A) ekvivalent ljudnivå inomhus
45 dB(A) maximal ljudnivå inomhus nattetid
55 dB(A) ekvivalent ljudnivå utomhus (vid fasad)
70 dB(A) maximal ljudnivå vid uteplats i anslutning till bostad

För vibrationer från järnväg tillämpar Trafikverket 0,4 mm/s (RMS 1-80 Hz) som den nivå som ska följas vid nybyggnation.

Byggnadsfritt avstånd utefter det allmänna vägnätet
Trafikverket vill förtydliga att den tillståndspliktiga zonen, eller det så kallade byggnadsfria avståndet, inte innebär ett absolut byggnadsförbud. Som stycket på sidan 115 beskriver är innebörden att ny byggnad, tillbyggnad eller annan anläggning som kan inverka negativt på trafiksäkerheten inte får uppföras inom denna zon utan tillstånd från länsstyrelsen. Om bygglov erfordras för åtgärden, eller om detaljplan upprättas, krävs inte länsstyrelsens tillstånd. Generellt sträcker sig den tillståndspliktiga zonen 12 meter från vägområdet (dikets bakslänt) utmed det statliga vägnätet. Länsstyrelsen har fattat beslut om utökad tillståndspliktig zon till 50 meter för E20 och 30 meter för väg 55 inom Strängnäs kommun, vilket framgår av översiktsplanen.

Skyddsområden längs järnväg

Längs järnvägen bör generellt sett ingen ny bebyggelse tillåtas inom 30 meter från närmaste spårmittpunkt. Skyddsavståndet syftar till att skydda bebyggelse från urspärning av tåg och ger utrymme vid eventuella räddningsinsatser om det skulle ske en olycka. Risker med farligt gods bör dock beaktas inom ett område på 150 meter

planskilda korsningar som ny framarbetad struktur inom Norra Staden bygger vidare på. I fördjupningar av översiktsplanen är ambitionen att redogöra för hur trafikförsörjningen i stort ska gå till. I Strängnäs kommun kommer ej biltrafikens framkomlighet att prioriteras framför cyklistens och kollektivtrafikens framkomlighet.

Information om riktvärdena har förts in i översiktsplanen.

Texten har förtydligats.

Noteras.

från järnvägen. Här kan särskilda analyser behövas för att utreda om framtida bebyggelse är lämplig med hänsyn till järnvägen. Inom 150 meter från järnvägen är det också svårt att utan skyddsåtgärder klara gällande riktvärden för trafikbuller.

Nationella och regionala infrastrukturplaner

Planering, finansiering och tidsplan för genomförande av om- och nybyggnadsåtgärder på det statliga vägnätet och järnväg styrs av *Nationell plan för transportsystemet 2010-2021* samt *Länsplan för regional transportinfrastruktur för Södermanlands län 2010-2021*. Länsplanen omfattar även statlig medfinansiering till kommunala åtgärder i form av cykelvägar, kollektivtrafikanläggningar samt trafiksäkerhets- och miljöåtgärder. I den nationella planen finns ett projekt som ligger i Strängnäs kommun - Svealandsbanan, Strängnäs-Härad, utbyggnad till dubbelspår. Här har Trafikverket och kommunen ett nära samarbete, och arbetar parallellt med att ta fram järnvägsplan och detaljplan för projektet. Byggstarten är planerad till senare delen av 2014. Nya infrastrukturplaner för åren 2014-2025 är under framtagande. Under våren 2014 kommer regeringen att fatta beslut om den nationella planens innehåll och inriktning. De regionala planerna förväntas också bli antagna under våren 2014.

Noteras.

Övriga synpunkter

Vindkraftverk

Utifrån olika aspekter behöver hänsyn tas till väg- och järnvägsanläggningar vid lokalisering av vindkraftverk. Kommunen bör i sin planering tydliggöra att avstånd till vägområde ska vara minst vindkraftverkets totalhöjd, och avstånd till närmaste spårmitt ska vara vindkraftverkets totalhöjd utökad med 20 meter. I båda fallen gäller dock ett minsta avstånd på 50 meter. I kommande planering är det viktigt att beakta den mängd lång- och kortväga transporter som kan genereras i samband med byggande av vindkraftsparker. Det är därför angeläget att i tidiga skeden ta hänsyn till transportinfrastrukturens förutsättningar och villkor. Transportvägarna bör utredas och planeras noggrant i samråd med Trafikverket. Hänsyn ska bland annat tas till berörda vägars bärighetsklasser, liksom var det är lämpligt att passera järnvägen. Transporterna är långa och vissa mycket tunga och därför krävs dispens från Trafikverket för att få köra på det allmänna vägnätet. Vindkraftverk kan påverka det radiosystem som tillhör järnvägen (MobiSIR). De anordningar som ingår i radiosystemet är inte alltid placerade i närheten av själva spåranläggningen, varför det är viktigt att alltid kontrollera att radiolänkarna inte påverkas. Vindkraftverk kan även påverka de inflygningszoner kring en flygplats inom vilka flygplanen påbörjar sina start och landningsprocedurer (se avsnittet Riksintresse för kommunikationer). Alla byggnationer över 20 meter ska därför lokaliseringsbedömas av LFV samt

Noteras. Översiktsplanen har uppdaterats med kommunövergripande riktlinjer vad gäller vindbruk.

berörd flygplats. Föremål med en höjd av 45 meter eller högre över mark eller vattenytan ska dessutom hindermarkeras, enligt Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om markering av föremål som kan utgöra en fara för luftfarten (TSFS 2010:155). Värt att tänka på är också att vindkraftverk i skogsmiljö kan försvåra skogsbrandbekämpning, sjö- och våtmarkskalkning samt skogsgödsling som utförs med hjälp av flygplan.

Master

Liksom vid lokalisering av vindkraftverk ska hänsyn tas till väg- och järnvägsanläggningar när placering av nya master utreds. Minsta avstånd mellan vägområde och mast ska motsvara mastens totalhöjd. Avståndet mellan närmaste spårmitt och mast ska vara mastens totalhöjd utökad med tio meter. Master kan liksom vindkraftverk påverka MobiSIR-systemet och flygplatsers inflygningszoner, och ska hindermarkeras om de är 45 meter eller högre (se avsnittet ovan om Vindkraftverk).

Detaljsynpunkt

Kartan *Områdesförklaring näringsliv* på sidan 76 kan med fördel göras större. För att tydliggöra kartan ytterligare kan även vägnummer för de större vägarna läggas in.

Kartan har bearbetats något. Under rubriken *Försörjningssystem/Infrastruktur* finns en karta som visar vägnummer (Rv55 och E20).

9. Statens fastighetsverk

Gripsholm slott hade år 2012 ca 57 000 besökare. Andelen besökare som reste hit med kollektivtrafik var enbart 6 %. Att stärka kollektivtrafiken mellan Läggesta och Mariefred är således mycket angeläget för utvecklingen av Gripsholms slott som ett hållbart besöksmål. Strängnäs kommun anser sig vilja utveckla kommunens identitet som "Mälarkommun". SFV vill peka på den stora betydelse som Gripsholm intar för kommunens identitet och att de verksamheter som är knutna till slottet därför bör ges möjlighet att utvecklas. SFV ser positivt på kommunens ambition med en helhetssyn på landskapet, att skydda landskapsbilden på lång sikt samt att stärka dess roll som kulturbärare. Kommunens tydliga ställningstagande att hushålla med produktiv jordbruksmark vid planeringen anser SFV är lovvärt. Kommunens ställningstagande att värdefulla kulturmiljöer ska värderas högt i den kommunala planeringen anser SFV är bra. SFV anser vidare att det nyligen framtagna Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram för Strängnäs kommun håller god kvalitet och är ett viktigt styrdokument i den kommunala planeringen.

Noteras.

Noteras, avvägningar behöver dock ske mellan olika intressen i samband med förändringsprojekt. I detta sammanhang behöver till exempel de höga kulturmiljövärdena beaktas.

Tidigare yttranden

2006-08-28 dnr 232-3678/06

Slottsförvaltningens och Statens fastighetsverks yttrande med anledning av utställning av fördjupad översiktsplan

(FÖP) för Mariefred och Läggesta
SFV och Gripsholms slottsförvaltning

2011-05-13

Tillägg till fördjupning av översiktsplan för Mariefred-
Läggesta "Gripsholms Hagar", Strängnäs kommun
Samrådsyttrande utställningshandling
SFV och Gripsholms slottsförvaltning

10. Sjöfartsverket

Sjöfartsverket har tidigare yttrat sig i rubricerat ärende i skrivelse till Trafikverket, Region öst, med kopia till Strängnäs kommun, daterat 2012-02-29, och vidhåller vad då framförts angående förslag till ny översiktsplan för Strängnäs kommun.

I samband med pågående samråd framför Sjöfartsverket följande synpunkter:

Sjöfartsverket påpekar att i fortsatt arbete med eventuella planer för utvidgning av strandskyddsområde bör hänsyn tas till sjöfartens och båttrafikens etablerade trafikstråk samt behov till underhåll och utveckling av utmärkning för befintliga farleder. Utvidgning av strandskyddsområde till 300 meter från strandlinje på land och i vattenområde får inte leda till att möjligheter till eventuella sjösäkerhetshöjande åtgärder i riksintresseklassade och allmänna farleder försämras. I vissa fall där farleders avstånd från strandlinje inte överskrider 300 meter kan de utvidgade strandskyddsområdena sammanfalla med farledsytor. Detta skulle kunna leda till att Sjöfartsverkets möjlighet att direkt och aktivt vidta eventuella nödvändiga åtgärder i farlederna drastiskt försämras. På detta sätt kan eventuellt beslut om utvidgning negativt påverka sjöfartens säkerhet med vissa konsekvenser för naturskydd.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har beslutat om utvidgade strandskyddsområden. Beslutet omfattar stora delar av kommunens Mälarstränder. Utvidgningen har skett upp på land, från strandlinjen och ut i vattnet gäller alltså fortfarande 100 meter generellt strandskydd.

Även i eventuell beslutsprocess om införande av vattenskyddsområde bör båttrafikens och båtlivets behov beaktas så att tillgänglighet, framkomlighet och sjösäkerhet för dessa inte påverkas negativt.

Sjöfartsverket förutsätter att eventuella framtida planer för etablering av vindkraftverk eller vindkraftparker i vattenområde eller i strandnära läge på land kommer att samrådats med Sjöfartsverket i ett tidigt skede.

Yttrande

Sjöfartsverket har med tidigare samt ovan anförda synpunkter yttrat sig angående rubricerad översiktsplan för Strängnäs kommun och förutsätter att synpunkterna beaktas.

11. Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen har inget att erinra, så länge hänsyn tas uppmärksammas mot nyckelbiotoper, biotopskydd, höga naturvärden och skogar med höga sociala värden. De planerade områdena för vindkraftsutbyggnad är på den mark som man har högsta naturvärdena i kommunen, vilket bör beaktas i översiktsplanen.

Noteras.

De gamla riksintresseområdena för vindbruk har tagits bort och inga nya har pekats ut.

12. Gnesta kommun

Samhällsbyggnadsförvaltningen har endast studerat mellankommunala frågor samt föreslagen markanvändning i de delar av Strängnäs kommun som gränsar till Gnesta kommun.

Generellt kan sägas att gränsområdena mellan våra båda kommuner utgörs av skogsmark. Området är glest bebyggt med undantag av omvandlingsområdet Svinsjön som direkt gränsar till Strängnäs kommun. Stora delar av skogsområdena är riksintresse för naturvärden och det rörliga friluftslivet. Inga utpekade riksintressen för vindkraft finns i de områden som gränsar till Gnesta kommun. Strängnäs kommuns förslag till ny ÖP utvisar ingen föreslagen markanvändning mot Gnesta kommun som innebär några större förändringar mot hur det är i dag. Förslaget sammanfaller väl med vad som anges i Gnesta kommuns översiktsplan med opåverkade områden.

Gemensamma frågor för våra båda kommuner är vatten, kommunikationer i samband med den bebyggelse som kan tillkomma i norra Gnesta kommun samt området Åkers bergslag.

Vatten

Gnesta kommun har 2012-03-12 genom yttrande från kommunstyrelsen avgett synpunkter på Strängnäs kommuns blåplan, den plan som nu ingår som ett av underlagen till ÖP 2014. I denna plan diskuteras ett eventuellt behov av att utvidga strandskyddsområdet vid Marvikensjöarna till 300 meter för att säkerställa tillgänglighet och förbättra vattenkvalitén. Gnesta kommun avrådde då från ett sådant utökande, en ståndpunkt som fortfarande är gällande. Anledningen är att Gnesta kommun anser att sjöarna redan har ett fullgott skydd då stora delar är avsatta som Natura 2000-område samt ett nyligen utvidgat naturreservat. Arbetet med avlopps inventering med efterföljande förbättrings krav pågår. Sammantaget anser Gnesta kommun att ett utvidgat strandskydd inte är nödvändigt för att bevara sjöarnas unika natur och besöksvärde.

Noteras. Länsstyrelsen fattade den 28 juni 2013 ett beslut om utvidgade strandskyddsområden på Mälarens öar och stränder i Strängnäs kommun. Länsstyrelsen meddelade i samband med detta att det inte finns några planer på att utvidga strandskyddsområdet vid några andra sjöar.

Påverkan av bebyggelse i Gnesta kommun

En kommentar till avsnittet om utvecklingsområdet runt Läggesta. I norra Gnesta kommun finns ett flertal omvandlingsområden. Mellan Laxne och Läggesta finns 275 tomter fördelade på tre fritidshusområden med en pågående omvandling till permanentboende. I Laxne finns dessutom 32 byggklara tomter varav 25 i Spårbacken.

Dessa områden kan anses tillhöra Stockholms arbetsmarknadsområde och pendlingsvägen är via Läggesta. Ett ökat behov av parkeringsplatser vid regionaltagstationen i Läggesta är högst sannolik när tomterna i Laxne bebyggs och genom ett ökat permanentboende i kommunens norra fritidshusområden.

Noteras. Utökning med fler parkeringsplatser är i dagsläget inte aktuellt. Utifrån ett hållbarhetsperspektiv och framarbetad Trafikstrategi anser Strängnäs kommun att det i första hand är nödvändigt att, med hjälp av den nya bebyggelsen och det ökade permanentboendet i fritidshusområdena, genomföra satsningar inom övrigt kollektivtrafiksystem. Med ett utökad befolkningsunderlag längs sträckan mot Läggesta tagstation borde möjligheten att stärka upp busstrafiken undersökas.

Åkers Bergslag

Gnesta kommun delar helt Strängnäs kommuns ställningstagande om den gemensamma användarplanen för Åkers bergslag. Området har stor potential för regional turism. Åkers bergslag som ligger i båda kommunerna erbjuder stora möjligheter för uppbyggande av småskalig besöksnäring.

Noteras.

13. Enköping kommun

Enköping kommun avger följande synpunkter på förslag till ny översiktsplan för Strängnäs kommun:

- Enköpings kommun instämmer i behovet att upprusta väg 55, något som kommunen har prioriterat i länstransportplan för Uppsala län. Enköping ser även, liksom Strängnäs kommun, ett behov av att kontinuerligt utveckla busstrafiken mellan kommunerna och ser fram emot en fortsatt dialog i frågan.
- Till följd av de olika förhållningssätten gällande vindkraft över länsgränserna anser Enköping att riksintresseområdena för vindbruk bör tas bort. Detta till följd av det regionala riksintresset Mälaren samt utpekandet av opåverkade områden. både från Strängnäs och Enköpings kommun, som till viss del krockar med riksintresseområdena för vindkraft.
- Kommun ser positivt på att Strängnäs kommuns utpekande av opåverkade områden hänger ihop med Enköpings och därmed kan ses som en helhet.

De gamla riksintresseområdena för vindbruk har tagits bort och inga nya har pekats ut. Översiktsplanen har uppdaterats med kommunövergripande riktlinjer vad gäller vindbruk.

Planförslaget

Strängnäs nya översiktsplan 2014 med utblick mot 2040 är under juni 2013 till oktober 2013 ute på samråd.

Översiktsplanens vision är att Strängnäs ska ha planberedskap för en befolkning på 44 000 invånare år 2040. Genom att underlätta för persontransporter till fot, med cykel och med kollektivtrafik vill man skapa förutsättningar för en minskad miljöbelastning samtidigt som man bidrar till en bättre folkhälsa. Kommunens identitet som en Mälarkommun ska vidareutvecklas samtidigt som landskapsbilden skyddas på lång sikt. Variationsrika miljöer lyfts fram som en del i att främja både mötesplatser och ett mångsidigt näringsliv.

Kopplat till översiktsplanen finns en miljökonsekvensbeskrivning samt sex bilagor som kan ses som fördjupningsdokument inom vissa frågor: Blåplan, Grönplan, Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram, Tema vindkraft och Trafikstrategi.

Innehåll av särskilt intresse för Enköpings kommun

Infrastruktur

Strängnäs tar i planförslaget upp behovet av att upprusta väg 55 i samverkan med bland annat Enköping. Strängnäs föreslår att upprustningen sker i samband med ombyggnad av Hjulstabron till följd av farledsåtgärder på Mälaren.

Vindkraft

Planförslaget tar i bilagan Tema vindkraft upp de 6 riksintresseområdena för vindbruk som för närvarande finns i Strängnäs kommun. Områdena är under revidering av Energimyndigheten som uttalat en inriktning att riksintresseområdena ska utgå.

I områden 3 till och med område 6 berörs Enköpings kommun av etableringen. I de tre första fallen berörs kommunen då etableringen sker mellan 300-1000 meter från kommungränsen. I område 6 etableras vindbruken på kommungränsen mitt emot Veckholms Prästhölmens naturreservat.

Alla utom ett riksintresse för vindbruk sammanfaller med opåverkade områden. Här bör påpekas att Enköpings kommun har gjort ställningstagandet att Mälarkusten inte ska exploateras av vindkraft då den har pekats ut som flera opåverkade områden.

Revideringen av riksintresseområdena beräknas vara färdig under hösten 2013.

Samverkansfrågor

"Mälarcirkeln" behandlar infrastruktur, kommunikationer och planering av Mälaren.

Som kommunövergripande riktlinje nämns i reviderad översiktsplan att en eventuell etablering av vindkraftverk inom ett avstånd av tre kilometer från kommungränsen ska föregås av samråd med berörda kommuner.

Samordnad VA vid omvandling från fritidshus till permanentboende vid kommungränsen (tex Märsön).

Behov av kontinuerlig utveckling av busstrafiken mellan Enköping och Strängnäs.

Samordna vandrings- och cykelleder längst Mälaren.

Natur och friluftsliv

Planförslaget pekar ut ett antal utredningsområden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) där det ena är en del av Aspö. Det aktuella utredningsområdet är beläget intill riksväg 55, i gränslandet mellan Tosterö och Aspö. Befintlig matbutik med café intill avfarten från 55:an kan beskrivas som en viktig knutpunkt för de boende i närområdet även i Enköpings kommun. Syftet med ett eventuellt utpekande av LIS-område är att med hjälp av ett utökad befolkningsunderlag inom en mer sammanhållen struktur, stärka eller utöka befintlig service och eventuell turismverksamhet.

Inom arbetet med kommunens Blåplan gjordes en förstudie av förutsättningarna för utpekande av LIS-områden i kommunen. Utifrån gällande lagstiftning och den vägledande skriften *Landsbygdsutveckling i strandnära lägen vid Mälaren – ett gemensamt förhållningssätt för länsstyrelserna runt Mälaren* identifierades totalt åtta utredningsområden. Dessa områden har sedan utvärderats, bland annat utifrån de synpunkter som inkom under samrådet av Blåplanen år 2012. Även resultatet av det regeringsuppdrag som genomförts av Naturvårdsverket och Boverket, avseende tillämpning och utfall av den strandskyddslagstiftning som trädde i kraft 2009 och 2010, har påverkat valet att i dagsläget inte peka ut några LIS-områden i Strängnäs kommun.

Stora opåverkade områden pekas ut längst Mälarkusten och ansluts därmed till Enköpings opåverkade områden.

Allmänna intressen

Planförslaget redovisar följande allmänna intressen som påverkar Enköpings kommun:

- Avveckling av det militära övningsområdet som tillhör Enköpings ledningsregemente (Härads skjutfält med hänsynszon)
- Riksintresse friluftsliv och riksintresse Mälaren med öar och stränder (Prästfjärden, Grönsöfjärden och Arnöfjärden).
- Undvika utvinning av naturgrus i Selaöasen, som är del av Enköpingsåsen.

14. Flens kommun

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar

att framhålla vikten av att riksväg 55 snarast åtgärdas i hela sin sträckning.

att Flens kommun önskar samverka med bland annat Strängnäs kommun för att förbättra sjön Eklängens ekologiska status.

att ställa sig positiv till samverkan med Strängnäs och Gnesta kommuner för att utveckla besöksnäringen och bevara natur- och kulturvärden i Åkers Bergslag.

Bakgrund

Strängnäs kommun har för yttrande översänt ett samrådsförslag till översiktsplan för Strängnäs kommun. Yttrandet ska i första hand avse mellankommunala samverkansfrågor.

Kommunledningsförvaltningens synpunkter

Rv55

För Flens kommun är en fortsatt satsning på riksväg 55 högsta prioritet i den regionala planen för infrastruktur i Sörmland för 2014 - 2025. Vägförbindelsen är viktig för hela länet. Det är av största vikt att åtgärder på hela sträckan vidtas, för att få till stånd ett funktionellt stråk med både förbättrad trafiksäkerheten och tidsvinster, men också stimulera en regionförstoring och rörlig arbetsmarknad. Hela stråket bör planläggas och byggnation påbörjas inom planperioden.

Noteras. Överensstämmer med den viljeriktning som framförs i översiktsplanen.

Sjön Eklängen

Sjön Eklängen har av Vattenmyndighetens statusklassning bedömts ha dålig ekologisk status. Sjön är belägen i Eskilstuna, Strängnäs och Flens kommuner. Flens kommun ser gärna en samverkan om att uppnå förbättrad ekologisk status i sjön.

Noteras. Vilja avseende samverkan kan följas upp i samband med kommunens arbete med en vattenplan.

Åkers Bergslag

En del av Åkers Bergslag är beläget i Flens kommun, exempelvis Björndammen, Moradalen, äldre gruvor i norra delen av Dunker. Området är intressant som besöksmål, för det rörliga friluftslivet och för natur- och kulturmiljön. Flens kommun ser gärna en samverkan med Strängnäs och Gnesta kommuner för bevarande av områdets värden samt utveckling av besöksnäringen.

Noteras. Vilja avseende samverkan kommer att vidarebefordras till Strängnäs kommuns ekolog och Näringslivsenheten (turismavdelningen).

15. Eskilstuna Kommun

Sammanfattning

Eskilstuna kommun har mottagit samrådshandlingar gällande förslag till ny översiktsplan för Strängnäs kommun och vill med detta yttrande framföra synpunkter och förslag på kompletteringar till kommande utställningshandling. Handlingarna har granskats av stadsbyggnadsförvaltningens tjänstemän.

Kommunledningskontoret synpunkter

I förslaget till ÖP poängterar Strängnäs kommun vikten av samarbete och samverkan med angränsande kommuner. Översiktsplanen redovisar tydligt samverkansområden vilka Eskilstuna kommun ställer sig bakom.

Fokusområdena är väl valda och formulerade och en del av dem skulle kunna vara en plattform för ökat mellankommunalt samarbete. T ex "Skapa förutsättning för minskad miljöbelastning" och "Förbättrad hantering av klimatförändringar" och "Skydda landskapsbilden" på lång sikt. När det gäller frågor om hållbara transporter, förtätning, kompensation och landskapsperspektiv i planeringen har Mälardals kommuner likartade förutsättningar och ökat samarbete är önskvärt.

Noteras.

Tillväxt

Strängnäs kommun med pendlingsavstånd till Stockholm och angränsande kommuner, är attraktiv och väl belägen i det leende och omväxlande sörmländska landskapet. Kommunen växer och bebyggelsestrycket ökar. Detta innebär att det finns exploaterings- och bevarandentressen som delvis står mot varandra. Dock är förtätningspotentialen inom befintliga tätorter ganska stor, vilket man vill ta tillvara.

Eskilstuna kommun tycker att det är positivt med fokus på förtätning kring stationerna Strängnäs C och Läggest/Mariefred. Trafikmässigt innebär detta att den spårbundna trafiken kan upprätthålla bra restidskvoter jämförelse med andra trafikslag.

"Skydda landskapsbilden på lång sikt" ger en bra anknytning till Landskapsstrategin.

Att forma variationsrika livsmiljöer där möten främjas: "Social sammanhållning och delaktighet är beroende av den fysiska miljöns utformning." vilket är viktigt.

Med ett gemensamt VA-bolag finns goda förutsättningar att samordna utbyggnaden av vatten- och avloppsneten i områden som ligger nära gränsen mellan Eskilstuna och Strängnäs kommuner, t ex Björsund och Sörfjärden.

Transporter

Handlingen lyfter dubbelspår på Svealandsbanan vilket även Eskilstuna kommun strävar efter.

Hänvisning sker till Regionförbundets Cykelstrategi som har pekat ut ett stråk mellan Eskilstuna och Strängnäs i närheten av E20. Detta skulle även kunna förtydligas under rubriken 'friluftsliv, kulturmiljö och turism' (s. 60) då samarbete krävs för ett förverkligande.

Kulturmiljö

Resonemangen som förs i samrådsmaterialet går i linje med Eskilstuna kommuns inriktning. Eskilstuna och Strängnäs har en gemensam kulturmiljö av riksintresse "Barva-Lindholm-Söderby". Den tas upp i samrådshandlingen men inte i kommunens "Stadsbyggnads och kulturmiljöprogram".

Grön- och blåstruktur

Fokusområdet "Vidareutveckla kommunens identitet som Mälarkommun" innebär att man ska slå vakt om vatten- och strandmiljöerna i Mälaren, vilket är ett gemensamt intresse hos Mälarkommunerna som gränsar till Strängnäs.

Turism och konsekvenser av planens genomförande

Förtätning/koncentration av bebyggelse: Det är otydligt i handlingarna vilka konsekvenser detta får för det kulturhistoriska arvet och identiteten som Mälarkommun. "Besöksmålen i Strängnäs kommun är i många fall kopplade till kommunens kulturhistoriska arv." Ett arv som utgörs av ett aktivt brukande av landskapet och bosättningstraditioner som inte stämmer överens med förtätningstänkandet vilket kan förtydligas.

Justerat.

Riksintresset D6 Barva-Lindholm kommer vid framtida revideringar att inkorporeras i Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogrammets landsbygdsdel. Tills denna revidering är gjord kommer kommunen fortsatt (som i alla hantering av ärenden som berör riksintresseområden) att genom särskild hantering säkerställa att påtaglig skada på riksintresset inte uppkommer.

Nämnas bör att Landsbygdsdelen behandlar kulturmiljöerna på ett övergripande, mer generellt plan. Programmet är tänkt att användas som stöd vid planläggning och lovprövning och kommer därför att revideras, fördjupas och förtydligas när sådana behov upptäcks.

Översiktsplanens struktur med de geografiska fördjupningarna gör att resonemang om utvecklingsstrategins påverkan på det kulturhistoriska arvet endast görs översiktligt i den kommunövergripande översiktsplanen och miljökonsekvensbeskrivningen. Kommunens bedömning är att föreslagen utvecklingsstrategi i stort värnar om ett aktivt brukande av landskapet genom de riktlinjer som arbetas fram vad gäller bebyggelse på landsbygden. Även förtätningstänkandet, som strategin bland annat bygger på, anses stämma överens med områdets bosättningstraditioner. Den långsiktiga utvecklingsstrategin handlar, förutom om att bygga stationsnära, också om att utgå ifrån Mälarens attraktionskraft. Bebyggelsestraditionen är just byggande i anslutning till stränderna och de offentliga

Bilagor

Det är bra att Strängnäs kommun har gjort fördjupade ämnesvisa planeringsdokument i form av Grönplan och Blåplan samt att en Naturvårdsplan planeras för att vägleda vid framtida avvägningar.

Bilagan Trafikstrategi skulle även kunna ha samma årtal i namnet som Översiktsplanen. Översiktsplan 2014 och Trafikstrategi 2040 skulle annars kunna tolkas som separata dokument med skiftande tidshorisonter.

stråk som på många håll skiljer bebyggelsekvarteren från vattnet. I de två huvudsakliga utvecklingsområdena, med utgångspunkt från kommunens två stationslägen, kan bosättningstraditionen värnas och en hållbar utveckling enligt framarbetad strategi främjas.

Noteras.

16. Nykvarns kommun

Strängnäs översiktsplan innehåller ett antal fokusområden med intressanta ämnen. Nykvarn delar bland annat Strängnäs intresse att arbeta med utbyggnad av gång- och cykelvägar och kollektivtrafik samt utveckla identiteten som Mälarkommun. Nykvarns och Strängnäs kommuner har en rad gemensamma förutsättningar på översiktsplanenivå. Länsgränsen utgör i vissa sammanhang en barriär i samarbetet eftersom regionala frågor i första hand behandlas inom länen och för Nykvarns del även i Södertörnssamarbetet. Samarbetet kring gemensamma mål och strategier för att nå målen kan utvecklas betydligt på en rad punkter.

Bebyggelseutvecklingen på Hedlandet är av betydelse för hur Nykvarn kan fortsatt utveckla bebyggelseområden i den nordvästra delen av kommunen. Intressanta samarbetsfrågor är kommunala försörjningssystem för el, värme, vatten och avlopp med mera. Även samarbeten och erfarenhetsåterföring kring stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram är intressant.

Den planerade trafikplatsen vid Taxinge-Nygård på E20 är av stor betydelse för båda kommunerna. För att den ska komma till inom en rimlig framtid behövs initiativ till kreativa lösningar mellan kommunerna, privata aktörer och Trafikverket.

Dubbelspårutbyggnaden på Svealandsbanan är ett gemensamt intresse. Möjligheter till samarbeten kring förberedelser och uppvaktningar för dubbelspår kan utvecklas.

Mellankommunala samarbeten med de olika trafikoperatörerna är viktiga frågor för möjligheten att arbeta fram beslut om infrastruktursatsningar i trafikplatser och dubbelspår samt även tidtabeller, och hållplatser.

Planeringen för regionala gång- och cykelstråk hänger nära samman med planeringen arbetspendling men även för planering av bättre förutsättningar för friluftsliv och turism. I regional cykelstrategi för Sörmland bör möjligheterna betänkas till sammankoppling med ett regionalt stråk vid Mälaren in i Nykvarn till Taxinge och vidare mot tätorten Nykvarn och fortsatt mot Södertälje. Här finns även möjligheter till sammanhängande strandpromenader längs Mälarens stränder hela vägen från Mariefred via Taxinge, Sundsvik och ner till Berga Ö och Turinge. Cykelstråken för turism bör även kopplas till Östra Södermanlands järnväg och till båttrafiken på Mälaren.

Kulturmiljön kring Mälaren ger många gemensamma intressen i att beskriva och värna miljöerna med likartade riktlinjer.

Vatten- och miljöfrågor bör hanteras i ett nära utbyte om praxis och ambitionsnivå längs Mälarens stränder. Viktiga frågor kring skydd för utsläpp, båthamnar, bryggor, skydd för flora och fauna, strandpromenader och så vidare bör få en samordning i hanteringen av ärenden på båda sidor om kommun- och länsgränserna.

Strängnäs ambition med övergripande miljöstrategier är intressanta samarbetsområden. Blåplanen i Strängnäs är ett viktigt dokument för Nykvarns kommun att ta del av. Egna strategier att uppfylla vattendirektivet pågår med bland annat en handlingsplan för Yngern och utvidgning av verksamhetsområdet för vatten och avlopp i fritidshusområden vid Yngern och Mälaren.

Noteras. Framförda viktiga samverkansfrågor stämmer överens med de perspektiv som lyfts i översiktsplanen.

Kommunala nämnder och styrelser

17. Kulturnämnden

"Bibliotek finns i Strängnäs stad (Kulturhuset Multeum) samt i Mariefreds rådhus. I Stallarholmen och Åkers styckebruk finns kommunalsbibliotek som även är skolbibliotek och därför är placerade vid respektive orts skola."

Bör formuleras lite annorlunda:

I Stallarholmen och Åkers styckebruk finns kommunalsbibliotek som även i praktiken också fungerar som skolbibliotek.

Formuleringen har ändrats.

18. Teknik- och fritidsnämnden

Inga synpunkter

19. Nämnden för hållbart samhälle

Nämnden för hållbart samhälle beslutar att inte ha några synpunkter i yttrande till Plan- och byggnämnden beträffande förslag till ny översiktsplan för Strängnäs kommun, ÖP 2014 utöver att framföra att det med anledning av ÖP arbetet är av stor vikt att en vatten- och avloppsplan samt en strategi för skydd av grundvattentillgångar tas fram av kommunen.

Noteras.

20. Områdesstyrelsen Åker-Länna

Vi har lite mer generella funderingar kring hur våra orter är beskrivna och hur man ska attrahera samt att det hänvisas till fördjupad översiktsplan som då förväntas svara på alla frågor och har markerat exempel på text nedan som vi skulle vilja diskutera mer.

Det refererade stycket har reviderats och som geografiskt område ingår nu Åkers styckebruk i del 1 av utvecklingsstrategin (*"Fortsätt att stärka utvecklingen runt kommunens två järnvägsstationer i Strängnäs stad och Läggesta med Mariefred och Åkers styckebruk"*).

3. Skapa förutsättningar för Stallarholmen och Åkers Styckebruk att utvecklas

Kommunens övergripande flerkärniga struktur, uppbyggd av städer och mindre samhällen med landsbygden tätt inpå, erbjuder människor olika sätt att leva och verka på. De små samhällena kan erbjuda sociala fördelar som trygghet och gemenskap, samtidigt kan den småskaliga ortsstrukturen innebära vissa utmaningar. Utbudet av service, arbete, utbildning, kultur och fritidsaktiviteter **kan bara till vissa delar mäta sig** med vad Strängnäs stad och Mariefred kan erbjuda.

Allmänna kommunikationer mellan orterna finns, dock i begränsad omfattning - för många är bil en förutsättning för att få vardagen att gå ihop.

Genom att utgå ifrån de olika samhällenas platsspecifika förutsättningar, egenskaper, kvalitéer och resurser och bygga vidare på befintliga strukturer kan ett bättre underlag för kulturella och kommersiella verksamheter genereras och satsningar på miljövänliga transportsätt möjliggöras. Det krävs i detta sammanhang ett synsätt där man betraktar helheter istället för isolerade lösningar, det vill säga att varje samhälle betraktas som en del i ett nätverk av städer, samhällen, knutpunkter och funktioner som är mer eller mindre beroende av varandra. Ett hållbart samhällsbyggande bör synliggöra beroendeförhållandet och underlätta sambanden.

Planeringsförutsättningar och utvecklingsmöjligheter för Stallarholmen och Åkers Styckebruk **kommer att redovisas i de fördjupningar av översiktsplanen som är under framtagande**. Planeringsarbetet behöver

inriktas på att identifiera områden/platser för bebyggelsekompletteringar där befintliga strukturer kan utnyttjas bättre så att den service som finns kan upprätthållas. En styrande utgångspunkt när dessa samhällen utvecklas är att närhet till väl utbyggd kollektivtrafik ska säkerställas, framförallt från dessa samhällen till närmsta tågstation där byten mellan olika busslinjer också är möjligt.

Som illustrationen över den övergripande utvecklingsstrategin visar ingår Åkers Styckebruk i den "tillgänglighetszon" som utgår från Läggesta station, zonen benämns ofta MÅHL-området (Mariefred-Åker-Hedlandet-Läggesta). Mellan samhället och järnvägsstationen är det cirka fem kilometer, bland annat det korta avståndet gör Åkers Styckebruk attraktivt att bosätta sig i. Åker är en traditionell bruksort, ett väl samlat samhälle, där arbete och boende är funktioner i symbios. Förr tillverkades krut och kanoner vid de två bruken. **Idag återstår endast ett av dem**, Åkers Sweden AB, med valstillverkning för stål- och metallindustrin. Med sin småskalighet erbjuder Åker närhet till service och till naturen (till exempel det storslagna naturområdet Åkers Bergslag med sitt sjösystem och Skottvångs gruva), samtidigt är det nära till storstadsregionen. Rakt genom samhället leder Bruksvägen som en pulsåder mellan bostadsbebyggelsen. **Längs Bruksvägen och vidare till Läggesta station och Mariefred finns en gc-väg.**

Från E20 går det att ta sig till Åkers Styckebruk via två tillfartsvägar, som ansluter norr respektive öster om samhället.

Övriga

21. Mariefredspartiet

Översiktsplanen tillsammans med bilagorna är mycket omfattande. Huvuddokumentets 152 sidor kan jämföras med Stockholms ÖP 2010, "Promenadstaden", som är på 46 sidor. Tillsammans med bilagorna är Strängnäs dokumentsamling för ÖP fn på 974 sidor.

Strängnäs ÖP skiljer sig från t ex Eskilstunas och Stockholms genom en mycket vidare avgränsning. Medborgarnöjdhet, äldreomsorg, medborgardialog och värdegrund behandlas. Det kan diskuteras om en snävare avgränsning skulle ha gjorts. En för vid avgränsning innebär en överlappning av andra dokument och planer i kommunen. Risken för inkongruens och snabb åldring blir stor. Vi tar inte ställning till det i vårt yttrande här. Vi kommenterar gärna även de delar som andra kan tycka inte borde ingå i en ÖP!

Efter samrådet har synen på bilagornas status i förhållande till översiktsplanen förändrats. Dessa behöver ses som separata levande dokument på fördjupande teman – det vill säga ej som delar av översiktsplanen i form av bilagor utan som viktiga planeringsunderlag liksom många andra viktiga underlag. Det som ansetts vara väsentligt (samt passande utifrån den översiktliga planeringsnivån) att lyfta in i översiktsplanen har lyfts in.

Jämförelsen av sidantal stämmer ej. Stockholms översiktsplan är, tillsammans med den separata redovisningen av riksintresseområden, på 124 sidor.

Det finns stora överlappningar av innehållet, särskilt mellan huvuddokumentet och Blåplanen. Vi tror att de mindre vattenrelaterade delarna av Blåplanen bör flyttas till huvuddokumentet. Det gäller bl a texterna om Åkers Bergslag. På samma sätt kan de mera vattenrelaterade delarna i huvuddokumentet flyttas till Blåplanen, ifall de inte är redovisade där.

Översiktsplanen måste uppdateras. Ett lämpligt intervall är var fjärde år då dess aktualitet skall provas enl PBL. Uppdateringarna försvåras om innehållet kommer igen i för många dokument. Uppdateringen är ett underlag för att hålla diskussionen om kommunens fysiska utveckling vital.

En översiktsplan är inte bindande. Det innebär att det finns ett utrymme för politiska bedömningar, t ex när förhandsbesked om bygglov behandlas. En nämnd kan säga ja till ett förhandsbesked även om det strider mot riktlinjerna i ÖP. En ÖP ger dock en hållbar grund att avslå ett förhandsbesked om en lokalisering inte överensstämmer med riktlinjerna. Utan ett tydligt ställningstagande i ÖP så kan en lokalisering som kommunen uppfattar som olämplig vara svår att hindra vid en överprövning.

De förslag till ställningstaganden som ÖP innehåller innebär en skärpning av vad som tillämpats i kommunen de senare åren för detaljplaner och bygglov. Det blir inte längre "säg ja till allt överallt". Det tycker vi är bra. En markägare som av Översiktsplanen försöker utläsa vad han får göra på sin mark får svårigheter. Detsamma gäller en nämnd som skall ta ställning till om ett detaljplanearbete skall inledas eller inte. Ställningstagandena bör därför konkretiseras mera med markanvändningskartor, på liknande sätt som Eskilstuna kommun har gjort.

Det finns en del sakfel i texten. Ibland härrör dessa från refererade dokument. En del av dessa påpekar vi i våra kommentarer. Stora delar av texten har vi dock bara granskat översiktligt. Trots våra många kommentarer och invändningar så är Mariefredspartiet imponerad av det omfattande arbete som lagts ner i de faktaspäckade dokumenten. De ger en bra ögonblicksbild av tillståndet i kommunen och mycket historik.

Överlappningar är svåra att undvika och ska i många fall inte heller undvikas. Det är i översiktsplanen som möjligheter till avvägningar mellan olika intressen kan göras på ett bra sätt.

Ett textstycke i Blåplanen angående Åkers Bergslag har lyfts in i översiktsplanen där själva riksintresset beskrivs.

Synpunkten överensstämmer med det resonemang om uppföljning som tas upp i slutet av översiktsplanen. En kontinuerlig diskussion om, samt uppföljning och vidareutveckling av översiktsplanen är önskvärt.

Det bedöms vara svårt att överföra de generella/kommunövergripande kraven, riktlinjerna, kriterierna och skälen till markanvändningskartor. Den riktlinje som beskriver var den nya bebyggelsen på landsbygden i huvudsak ska lokaliseras rymmer dock hänvisning till tre områden som visas på kartan/illustrationen över utvecklingsstrategin. Stycket med vägledning för bebyggelse på landsbygden har reviderats för bättre struktur och hjälp vid handläggning av bygglovsförfrågningar.

Kommentarer till huvuddokumentet**Översiktsplan 2014**

Sid 9. *"Förutom en fokusering på ovanstående strategiska frågor behöver, enligt inriktningsbeslutet, kommunens nya översiktsplan genomsyras av en omvärldsmedvetenhet, bland annat genom att använda ett tydligare regionalt perspektiv i det kommunala utvecklingsarbetet"*

Bra!

Sid 12: *"Klimatförändringar, bygga inifrån och ut."
"Bygga vidare på befintliga strukturer."*

Bra!

Sid 13: *"..utsläppen fossila bränslen inom Strängnäs kommun som geografisk enhet år 2020 ska vara minst 80 % lägre än år 1990, vilket är ett högre mål än det nationella målet av -40 %."*

Texten härrör från en felaktig formulering i den klimat- och energiplan som KF antog i april 2011. Rimlig formulering kan vara *"utsläpp av växthusgaser som inte ingår i handeln med utsläppsrätter"* (samma formulering som används i riksdagens beslut). I vilken mån målen i den planen är rimliga att uppnå är en annan fråga.

Det stämmer att det ska stå växthusgaser istället för fossila bränslen. Detta har justerats. Förslaget tillägg angående utsläppsrätter är något som kan tas upp i diskussion då klimat- och energiplanen revideras.

Sid 17: *"Bättre insyn i det kommunala utvecklingsarbetet." "Främjande av möten."*

Samtidigt måste bostadspolitiken stötta en fysisk planering som inte leder till ett byggande av arkitektoniskt och strukturmässigt likriktade och avskilda områden, som med sina entydiga uttryck kan tyckas rikta sig till skilda socioekonomiska grupper i samhället.

Bra!

Sid 23: *Landskapsbilden*

Viktig!

Sid 24: *"Personalintensiva verksamheter bör koncentreras till knutpunkter för kollektivtrafiken, främst kring våra stationslägen."*

Bra!

Sid 25: *Åkers styckebruk skrivs inte med versal i "styckebruk."*

Justerat.

Sid 31: *"Åker är en traditionell bruksort, ett väl samlat samhälle, där arbete och boende är funktioner i symbios."*

Det är inte en aktuell beskrivning. Åker var fram till mitten av 1900-talet två väl samlade samhällen kring styckebruket respektive krutbruket. Senare utveckling har skapat en otydlig bebyggelsebild med flera svaga centrumbildningar. Orten är idag, som Mariefred och Stallarholmen, en utpendlarort.

"Längs Bruksvägen och vidare till Läggesta station och Mariefred finns en gc-väg."

GC-väg saknas från Bruksvägen längs med väg 990 till avtagsvägen mot sågverket där GC-väg från Forsavägens västra ände till Läggesta station möter. Detta är ett allvarligt hinder för cykeltrafik från Åkers norra delar mot Läggesta station och bör vara prioriterad vid utbyggnad av GC-nätet.

Ett förslag till kompletteringar av cykelvägsnätet i Åker har tagits fram av OS Åker-Länna cykelgrupp.

Sid 32 (om Stallarholmen): *"Trots det kommunikationsmässigt sett mindre fördelaktiga läget, i jämförelse med Åkers Styckebruk, finns tack vare samhällets livskraft och initiativrika befolkning en framåtanda att bygga vidare på."*

Människorna i Åkers styckebruk är inte annorlunda än de i Stallarholmen. Att Stallarholmen kommit att framstå som ett mera framåt samhälle beror snarast på att där skett en ganska avsevärd nybyggnation i attraktiva lägen, främst Sundby. Nybyggnationen har skapat gynnsamma förutsättningar för enskilda entreprenörer inom näringsliv och kultur.

En nedvärderande syn på Åker p.g.a. dess bakgrund som bruksort är historiskt felaktig. Den är också hindrande för ortens utveckling under de förändrade förutsättningar som regionförstoringen skapat.

Sid 36 (om landsbygden): *"Det är inte meningen att tillväxten på landsbygden ska ske okontrollerat, utan den ska i huvudsak ske på sådant sätt och på de ställen där tillväxten förbättrar förutsättningarna för att kunna tillgodose behovet av service och hållbara transporter"*

Att väga in förutsättningar för jordbruksverksamhet är en god ambition. Det kan vara möjligt vid detaljplaneförfrågningar men inte vid behandling av enskilda bygglov om tydliga ställningstaganden och markanvändningskartor i ÖP saknas. Ett starkare styrmedel är områdesbestämmelser. Sådana är bindande men får bara omfatta mindre områden.

Texten om Åkers styckebruk har reviderats och det geografiska området ingår nu i del 1 av utvecklingsstrategin.

Meningen har formulerats om.

Meningen har formulerats om.

Strängnäs kommun arbetar i dagsläget inte med områdesbestämmelser som planinstrument. Områdesbestämmelser kan i vissa fall vara lämpliga att använda som komplement till översiktsplanen.

Sid 38 (om LIS): Naturvårdsverket och Boverket avlämnade sin rapport i september 2013. Rapporten analyserar och föreslår att länsstyrelserna skall få möjlighet att upphäva strandskyddet vid mindre vattendrag och sjöar liksom konstgjorda dammar. Som "mindre" föreslås bredd upp till 3 m eller upp till en hektars storlek. Utredningen föreslår inga förändringar av kriterierna eller regelverket för LIS-områden. Boverket kommer att komplettera sin vägledning om landsbygdsutveckling i strandnära lägen på PBL-kunskapsbanken under 2014.

Utifrån det förarbete som skedde inom arbetet med kommunens Blåplan har resonemang angående LIS nu förts in i översiktsplanen.

"Skapande av fler rekreativsmöjligheter nära våra större tätorter."

Bra!

Sid 39 (om behovet att stimulera nya näringar på landsbygden):

"Landsbygden lämpar sig väl för företagande där man kan sköta större delen av arbetet i anslutning till sin bostad. En förutsättning för det är dock att det finns god tillgång till bredbandstjänster på landsbygden."

Viktigt!

Sid 40 (om omvandlingsområden):

Vi delar uppfattningen i analysen att permanentisering av avsides belägna områden kan skapa problem. Den princip som kommit att tillämpas i Sanda-Björkorp och Brunnsåker, och som avsågs att tillämpas i Edsala-Kalkudden (men inte i Herresta), är att kostnaderna för kommunal VA-anslutning skulle åtföljas av större byggrätter. Ett beslut om VA-område för att säkerställa minskade föroreningar från avlopp blir då också ett beslut om att underlätta permanentisering. En målkonflikt uppkommer om området ligger så att det inte är lämpligt för permanentisering eller för de fastighetsägare som vill bevara områdets småskaliga och lantliga karaktär.

Konsultföretaget VBB skrev i en utredning för kommunen 1979 att en permanentisering och utbyggnad av Edsala-Kalkudden är kostsam och ger ökad genomfartstrafik i Mariefred. Den utbyggnadsriktningen förordades inte.

Vi menar därför att beslut om kommunala VA-områden måste föregås av ordentliga inventeringar av befintliga avloppslösningar och att större byggrätter i nya detaljplaner skall prövas med försiktighet. En god dialog med fastighetsägarna i berörda områden är också en förutsättning.

Noteras.

Där det är ekonomiskt möjligt bör VA-anslutning till kommunalt nät få vara frivillig. Kommunalt VA-nät är med en livscykelberäkning oftast billigare än enskilda lösningar när husen ligger med mindre avstånd från varandra. Brytpunkten för avstånd påverkas av bl a markförhållanden, personer i hushållen, användningstid mm. Enskilda avloppslösningar med hög skyddsnivå kan dock miljömässigt vara lika goda.

Slutna tankar för WC-avlopp där tömning sker till kommunalt avloppsreningsverk ger inte mer utsläpp än om innehållet transporteras i rörledning. Så är fallet i Edsala.

Sid 51: *"Mark med större byggrätter, som bli fallet med mer koncentrerad bebyggelse, kommer även återspegla sig i högre markpriser samt förmodligen ge högre boendekostnader..."*

Kausaliteten stämmer inte. En tätare och högre bebyggelse (högre exploateringsgrad) ger inte högre boendekostnader, snarare tvärt om. Kostnaden för infrastrukturen per BTA minskar. Det är lägesattraktiviteten som avgör markpriset. Det tvingar i sin tur fram hög exploatering för att hålla kostnaderna per BTA nere. När markpriset avspeglar lägesattraktiviteten kan effekten ändå bli höga kostnader för bostäderna. Det tränger ut de som inte vill eller kan betala dessa.

Vi håller med om att det är viktigt att motverka en geografisk socioekonomisk segregering och att därför eftersträva en blandning av bostadstyper, storlekar och upplåtelseformer.

Sid 66-67:

Det krävs tydliga hinder för att ett bygglov skall kunna avslås med hänvisning till de allmänna hänsynskraven i PBL 2 kap. Ett antal bygglov som PBN beviljat 2011-2013 uppfyller inte de riktlinjer som här föreslås. Förslaget innebär en betydligt restriktivare bygglovspolicy än den som de senaste åren tillämpats av PBN.

Rättsfall visar att det krävs en tydlig Översiktsplan om en bygglovsansökan eller ansökan om förhandsbesked skall kunna nekas. Riktlinjerna bör därför kompletteras med en karta.

Kommunen har utifrån nuvarande kunskapsläge gjort en avvägning av var kommunalt respektive enskilt avlopp är mest fördelaktigt. Kommunen kommer att arbeta vidare med frågan och läget kan komma att förändras.

Slutna tankar bidrar inte till mer utsläpp till vatten än transport via rörledning. En större miljöpåverkan sker däremot till luft, via de transporter som krävs för tömning.

Stycket har formulerats om.

Det bedöms vara svårt att överföra de generella/kommunövergripande kraven, riktlinjerna, kriterierna och skälen till markanvändningskartor. Den riktlinje som beskriver var den nya bebyggelsen på landsbygden i huvudsak ska lokaliseras rymmer dock hänvisning till tre områden som visas på kartan/illustrationen över utvecklingsstrategin. Vidare behandlas i fördjupningarna av översiktsplanen de tätortsnära landsbygdsområdena. Stycket med vägledning för bebyggelse på landsbygden har reviderats för bättre struktur och hjälp vid handläggning av

Sid 69: *„Åkers Bergslag som angivits för turism och friluftsliv, ska kommunen ha en restriktiv hållning till ny bebyggelse.”*

Åkers Bergslag bör lyftas ut till en egen punkt. I den bör anges att ny bostadsbebyggelse i Åkers Bergslag i de delar som omfattas av riksintresse för naturvård och friluftsliv inte bör tillåtas med följande undantag: kompletteringar i direkt anslutning till befintliga boningshus och byggnader och anordningar som har som syfte och utformning att främja det rörliga friluftslivet. Detta ställningstagande föreslås också i förslaget till Blåplan, sid 52 och 54.

Som föreslås i Blåplanen bör också Länsstyrelsen föreslås att utreda behovet av utvidgat strandskydd till 300 m vid de obebbyggda delarna av Marviksstränderna. Vi menar att även de södra delarna av Visnaren bör skyddas med utvidgat strandskydd.

Sid 71-72:

Texten om äldreboenden bör revideras efter det att den pågående strukturutredningen om äldreomsorgen blir klar.

Det kan påpekas det finns många former av assisterat boende för äldre. Benämningarna varierar. Vanligt var under 70-80-talen att bygga s k servicelägenheter tillsammans med vanliga lägenheter i flerbostadshus. Sådana lägenheter kan också användas av icke funktionsnedsatta ifall efterfrågan från funktionsnedsatta understiger tillgång till lägenheter.

Det finns boende med service även för de utan funktionsnedsättning. Det ser ut att vara på uppgång även i Sverige, främst i exklusiva boenden. Turning Torso i Malmö har en concierge som beställer assistans till hyresgästerna. Liknande koncept planeras i Stockholm. Det kan ses som portvaktens återkomst. Utvecklingen gynnas av bl a skattesubventioner för hushållsnära tjänster, RUT.

En viktig grund för att möjliggöra kvarboende i ursprungsbostaden är att se till att kraven i BBR om tillgänglighet verkligen uppfylls. Det gäller vid nybyggnad, större ombyggnader och ändrad användning av byggnad. Kommunen bör också informera om och uppmuntra fastighetsägare att tillgänglighetsanpassa även när bestämmelserna inte är tvingande. I bland kan mycket enkla förändringar, som att ersätta trappsteg med en ramp, underlätta även för den som inte är funktionsnedsatt.

bygglovsförfrågningar.

Ett textstycke i Blåplanen angående Åkers Bergslag har lyfts in i översiktsplanen där själva riksintresset beskrivs.

Noteras. Länsstyrelsen fattade den 28 juni 2013 ett beslut om utvidgade strandskyddsområden på Mälarens öar och stränder i Strängnäs kommun. Länsstyrelsen meddelade i samband med detta att det inte finns några planer på att utvidga strandskyddsområdet vid några andra sjöar.

Noteras. Texten har inför aktuell version av handlingen reviderats av Socialkontoret.

Strängnäs kommun har ett väl fungerande arbete vad avser uppfyllelsen av lagens krav i plan- och bygglovsprocessen. För att möta framtidens ökade behov av tillgängliga bostäder för vår äldre generation behöver kommunen förespråka universella lösningar som är bra för alla. Förutsättningarna för detta arbete är att stärka resurserna på information och kunskapsöverföring. Viktigt är att detta

arbete är långsiktigt och har bred politisk förankring.

Sid 74: I Åkers styckebruk finns även ett mellanstort sågverk, Sandåsa Timber.

Informationen har lagts till.

Sid 85:

Sidan bör uppdateras med Länsstyrelsens beslut 2013-06-28 om utvidgade strandskyddsområden vid Mälaren.

Texten har uppdaterats.

"Strandskyddet kan även upphävas i detaljplaner om syftet med lagen inte påverkas på olämpligt sätt." Bör för att bli korrekt ersättas med: "På samma grund som dispens så kan strandskyddet även upphävas i detaljplaner om särskilda skäl enligt Miljöbalken 7:18c föreligger."

Sid 88:

"Ställningstaganden angående naturvärden inom kommunen:"

Mycket bra förslag.

Sid 102:

"Ställningstaganden angående värdefulla kulturmiljöer inom Strängnäs kommun:"

Mycket bra förslag.

Sid 109:

"Ställningstaganden angående rekreation och friluftsliv inom kommunen:"

Mycket bra förslag.

Sid 110: "Försörjningssystem/Infrastruktur"

Kapitlet bör kompletteras med ett utvecklat avsnitt om telekommunikationsstrukturen. En karta bör infogas som visar Sevab:s, TeliaSoneras och andra ägares ortsammanbindande fibernät samt de större masterna för radiokommunikation (telefoni, trådlöst bredband, TV och radio). PTS/infrastrukturägarna kan lämna upplysningar. Se även Eskilstunas karta som visar huvudfiber.

Ett nytt textavsnitt om mobilnät har lagts till i översiktsplanen, samt ett nytt ställningstagande angående IT-infrastruktur. Någon karta har ej tagits fram.

Texten på sid 110 bör uppdateras i avsnittet om förvaltning av infrastrukturen som kommer att överföras till ett med Eskilstuna kommun samägt bolag (Strängnäs Energi AB och Eskilstuna Energi och Miljö AB).

Texten har uppdaterats.

Sid 116:

"Problematiken består i att det i området vid reservvattentäkten finns ett antal industrier belägna, bland annat Strängnäs avloppsreningsverk". Bör formuleras om. T ex: "Problemet består i att i området

Meningen har formulerats om.

finns Strängnäs avloppsreningsverk och ett antal industrier”.

Sid 117 (kartan): Marielund - Jagbacken är kommunalt VA-område.

Enligt kommunens underlag finns det inte något beslut om verksamhetsområde. Kommunalt vatten- och avlopp finns dock framdraget.

Sid 118: Se vår kommentar om omvandlingsområden i kommentarerna till sid 40.

Se svar på kommentarerna till sid. 40.

Sid 120:

”Ställningstagande angående försörjningssystem och teknisk infrastruktur inom Strängnäs kommun:”

”På längre sikt bör kommunen arbeta för möjligheten att medföra cykel på buss och/eller tåg” Bör ändras till ”Kommunen bör arbeta för möjligheten att medföra cykel på tåg”.

Meningen har justerats.

Landsortsbussarna i Södermanlands län medtar upp till två cyklar.

Inför byggandet av Svealandsbanan avsågs det att tågen skulle vara utformade för att kunna ta med cyklar. Så blev inte fallet.

Det är en självklarhet i de flesta länder i Europa att i det i stor utsträckning går att ta med sig cykel på regionaltåg och i lokaltrafik. Banverket gjorde 2005 (dnr S-05 795-/SA40) och 2008 utredningarna ”Tåg och cykel” respektive ”Cykel på tåg”. Utredningarna är starkt kritiska till den svenska trafikoperatören Statens Järnvägar ovlja mot cyklar på tåg.

Sid 123: Kartan bör revideras efter ett ev. nytt beslut om riksintresse för vindbruk.

Kartan har reviderats.

Sid 128: ”Ställningstaganden angående naturresurser och areella näringar inom Strängnäs kommun:”

Ur ett naturresursperspektiv bör prioriteringsordningen vid behov av nya byggnader vara:

Noteras. Ordningen överensstämmer med tanken bakom punkt i listan med ställningstaganden.

1. Återanvända byggnader för nytt ändamål genom om- och tillbyggnad.
2. Återanvända tidigare bebyggd mark för nya byggnader.
3. Exploatera jordbruks- och skogsmark.

Som exempel på 1) kan nämnas f d regementet P10. Som exempel på 2): f d fabriksområdet SanPoint och f d Milostaben. Som exempel på 3): Fårhushagen, Bresshammars skog, Tredje backe, Jagbacken, Södra Årby m fl.

Sid 131: Vi delar uppfattningen att en ny infart till

Strängnäs stad ger fördelar. Det bör också påpekas att östgående påfart till E20 vid Lunda trafikplats har en utformning med liten och minskande radie som ger samma effekt på fordonen som när en konståkare gör piruetter. Flera olyckor har skett på påfarten. Det skall inte uteslutas att fordonsförare undviker trafikplatsen pga påfartens utformning.

Noteras. Synpunkten bör framföras till Trafikverket.

Sid 133: "Ställningstaganden angående totalförsvarets intressen inom Strängnäs kommun"

Vi delar uppfattningen att Härads skjutfält bör avvecklas.

Noteras.

Sid 146: Medborgardialog är viktigt. Vi menar att kommunen bör göra försök med planering på högsta nivå i delaktighetstrappan*: medbeslutande. I Områdesstyrelsen Åker-Länna uppfattades det att så skulle bli fallet i framtagande av en fördjupad översiktsplan för området. Detta avbröts dock av kommunledningen.

Även mindre projekt, som strandpromenaden vid Visnaren på gamla banvallen, uppvisar ett stort glapp mellan Områdesstyrelsen och de som beslutar och genomför.

Noteras.

"Mitt Visholmen" var ett bra exempel på hur idéer kan samlas in och bearbetas till ett detaljplaneprogram. En sådan ansats skulle vi vilja se även för Visnarstranden.

Noteras.

Det offentliga samtalet finns idag till största delen på Internet. Kommunen bör stärka de digitala kanalerna för medborgardialog.

För medborgardialog om fysisk planering har några kommuner provat grafiska verktyg (hämtade från dataspel), som ger möjligheter för de som har synpunkter att på ett enkelt sätt rita.

*"Medborgardialog som del i styrprocessen", SKL skrift nr 5, 2013, sid 18.

Sid 147: "Kommunens värdegrund"

Att politiska protokoll tas bort från kommunens hemsida utan trovärdig motivering är inte förenligt med värdegrundspelaren öppenhet. Värdegrundsprojekt måste följas upp och utvärderas. Agerande i strid med denna skapar badwill och försvagar demokratin.

Ej en fråga för själva innehållet i översiktsplanen.

Att viktiga beslut i praktiken tas i beredningar som inte skriver protokoll och vars anteckningar inte läggs ut på hemsidan är heller inte öppenhet. En grundare och mera transparent politisk organisation bör skapas.

"Fortsatt planering och genomförande"

Översiktsplanen bör ses över åtminstone var fjärde år och då revideras i de delar som blivit inaktuella.

Synpunkten överensstämmer med det resonemang om uppföljning som tas upp i

En diskussion om kommunens styrmedel bör kunna infogas i avsnittet. De flesta pågående exploateringsprojekten görs på enskild mark. Kommunens planmonopol innebär ofta bara makten att säga nej. Marknadsförutsättningar och kommunens skuldsättning innebär stora begränsningar till initiativ.

slutet av översiktsplanen. En kontinuerlig diskussion om, samt uppföljning och vidareutveckling av översiktsplanen är önskvärt.

En av de viktigaste funktioner som en översiktsplan har är att klargöra för markägare och andra aktörer om kommunens intention för den långsiktiga utvecklingen av samhället och är en utmärkt plattform för dialog med markägare. Översiktsplanen innebär en redogörelse i vilken riktning och omfattning utvecklingen kommer att drivas och hur kommunen kommer att nyttja sitt planmonopol, det vill säga var kommunen kommer att ställa sig positiv till nya detaljplaner och var kommunen inte har för avsikt att upprätta detaljplaner. Översiktsplanen ger därigenom de nödvändiga signalerna som krävs för att markägare och aktörer långsiktigt ska kunna planera sitt markinnehav och sin verksamhet. Översiktsplanen skapar genom sitt utpekande av mark för olika ändamål, "förväntansvärden" på marken, vilket skapar en rörlighet på marknaden som kan leda till utveckling i den utpekade riktningen. Kommunen har ingen möjlighet att tvinga fram markförsäljningar mot någon markägares vilja utan kan bara genom de instrument som står till buds genom planmonopolet skapa förutsättningar för utveckling och byggnation. Planeringen är därför inte avhängig något kommunalt markinnehav, de planeringsinstrument som lagstiftaren gett kommunen tillämpas oavsett markinnehav. Kommunens primära roll i samhällsutvecklingen är just planeringsrollen och inte att vara markägare. Den mark som behövs för kommunal service och verksamhet (skolor förskolor etcetera) kan tillgodoses i kommande detaljplaner genom att kommunen även här nyttjar sitt planmonopol. Kommunen kan dock inte heller här tvångsinlösa mark men genom att utpeka mark för exempelvis skola blir marken inte användbar för annat ändamål. Det kan i vissa fall vara av intresse för kommunens bolag att förvärva mark för exempelvis bostadsbyggande, sådana förvärv måste dock ske på marknadsmässiga villkor.

Sid 150: "Behov av uppföljning"

Ett förtydligande av relevanta indikatorer är önskvärt.

Noteras. Arbetet med att ta fram planindikatorer kommer att fortsätta efter utställnings- och granskningskedet.

Bilaga Blåplan, kompletterande synpunkter till version 2013-06-03

Vi har i vårt samrådsyttrande till den tidigare versionen 2012 redovisat våra synpunkter. Vi konstaterar att en del av det vi föreslagit har påverkat texten i den nu föreliggande versionen. Vi har inte i detalj granskat alla förändringar som gjorts i den föreliggande versionen men har följande kompletteringar:

Då innehållet i Blåplanen överlappar delar i huvuddelen har vi i första hand fört in våra synpunkter i huvuddelen. Vi återupprepar dem inte i Blåplanen.

Sid 15: Länsstyrelsen upphävde 2013-06-28 sitt beslut 1975 om utvidgat strandskydd på Kråkholmen och den nordöstra Tuna holmen. Det är olyckligt. Kråkholmen i Prästfjärden, som är större än 200 m tvärs över, är en av Prästfjärdens mest attraktiva öar för bätliv och bad. Ett hus på den centrala delen av ön skulle i praktiken eliminera öns tillgänglighet för allmänheten. Kommunen bör därför föreslå Länsstyrelsen att återinföra det utvidgade strandskyddet på denna ö liksom på den norra Tuna holmen.

Sid 24 (kartan): Det finns mångdubbelt fler attraktiva naturhamnar än de som visas. En bra naturhamn bestäms av båtens djupgående, vindstyrka och riktning samt vad som finns på land, t ex obebyggd natur och goda badmöjligheter.

Sid 29: Under 2012 har påbörjats en badplats vid Forsavägen i Åkers styckebruk.

Sid 41: Berga Säteri är ett av kommunens största jordbruk och omsättningen ökar. Företaget brukar ca 500 ha åker och ca 145 ha beten och vall. Sedan 1992 bedrivs verksamheten kreaturlöst, men med inhyrda mular. (Uppgifter från företagets hemsida bergasateri.se och allabolag.se). Om nitrathalten avklingat så beror det snarare på miljöförbättringar i driften än att verksamheten minskat.

Sid 69: Givetvis skall naturhamnar bevaras. Det innebär i huvudsak att skydda dem från ny närbelägen bebyggelse. Naturhamnar kan jämföras med smultronställen. Alla har sin egen. Några tips finns i "Mälaren: din guide till öar, städer och hamnar", Dag Bremberg m fl, Norstedts 2013.

Ilägningsplatser för kanot i Marvikarna och Visnaren är väl utmärkta. Det är tveksamt om det behövs skapas fler

Efter samrådet har synen på bilagornas status i förhållande till översiktsplanen förändrats. Dessa behöver ses som separata levande dokument på fördjupande teman – det vill säga ej som delar av översiktsplanen i form av bilagor utan som viktiga planeringsunderlag liksom många andra viktiga underlag. Blåplanen har inte reviderats inför utställning och granskning av översiktsplanen, framförda synpunkter kommer således att tas med då det blir aktuellt att revidera Blåplanen på nytt.

Noteras.

Noteras. De som visas är dem som deltagande Båtklubbar (under arbetsprocessen med Blåplanen) särskilt lyft fram.

eller kan göras utan att upplevelsen av "vildmark" minskar.

Sid 74: En roddbåt för utlåning borde kunna placeras ut på Selaösidan för besökare till Tynnelsö slott. Det är okänt för oss om slottet hålls öppet, vilket det gjordes sommartid tidigare år. Då var en boende på ön tillsynsman.

På ön Stora Rullingen har stora investeringar gjorts i kajanläggning, gräsmattor, grillplatser (de senare enligt uppgift från fastighetsägaren avsedda för allmänheten). Ön borde därför kunna utvecklas till ett turistmål i likhet med kommunens Segerö. Samma båtlinje skulle kunna trafikera båda öarna.

Sid 75: Det är mycket viktigt att bevara Mälsåker och dess brygga tillgängligt för allmänheten, även efter en eventuell försäljning.

Sid 76:

30. Området närmast byggnadsminnet Kölnholmen bör inte bli båthamn, endast området närmast fd varmbadhuset/strandrestaurangen och österut mot Mudderholmarna. En båthamn nära Kölnholmen skulle störa kulturmiljön där med väntpaviljongen och SS Mariefred. Vattnet är dessutom mycket grunt.

Som tidigare framförts menar vi att området mellan hamnplanen och Kölnholmen kan utnyttjas för små öppna båtar och förses med en enkel plankgång. Området har nyttjats så även innan kajen och hamnplanen anlades på 1920-1930-talet. En gestaltungsplan för denna del bör göras som visar vilka pilträd som skall tillåtas växa upp igen efter nedsågningarna 2012 och 2013.

33. Marielunds strandområden är idag (olagligt) skyltade att allmänheten inte har tillträde. Det finns heller ingen gångförbindelse mellan de två brygganläggningarna, mot Hjorthagen eller mot Jagbacken 2 som är under utställning. I stället utnyttjas museijärnvägens banvall, vilket inte är tillåtet. Stranden bör överföras till kommunalt huvudmannaskap för att säkra allmänhetens tillträde. En stig parallellt med stranden bör anläggas, i första hand mot Jagbacken 2. I ett senare skede bör undersökas möjligheten att anlägga en stig mot Hjorthagens inhägnad och att en ny grind skapas där. Då skapas ett nytt attraktivt promenadstråk mellan Mariefred och Läggesta.

Enskilt huvudmannaskap för allmänna platser och kvartersmark i områden där allmänheten kan förväntas vilja passera eller vistas kan skapa problem. Det gäller särskilt strandområden där vi, liksom Boverket, anser att kommunen alltid skall vara huvudman vid planering av nya områden. Den enskilda huvudmannen, som står för kostnaderna, och ibland vill vara ifred, kan annars utestänga allmänheten. Sådana "gated communities" kan skapa konflikter.

Sid 77:

36. Se vår kommentar till sid 69. Vi tror inte att fler rastplatser bör anläggas.

Texten om 2-takts och 4-taktsmotorer är inaktuell sedan många år när det gäller nya motorer. Givetvis ger skrotning av gamla 2-taktsmotorer en stor miljövinst.

Båtmotorers utsläpp regleras av Fritidsbåtsdirektivet EG 94/95, reviderat 2003. Tvåtaktsmotorer uppfyller normalt inte kraven och får därför inte säljas inom Sverige och övriga EU. En ny revidering med skärpta krav, harmoniserade med kraven i USA, är under utarbetande.

Det finns stora motorer med avancerad 2-taktsteknik som uppfyller kraven. Det finns inget skäl att avråda från dessa. Naturligtvis är elmotorer det bästa alternativet ur miljösynpunkt.

Information och rådgivning om fritidsbåtar ser vi inte som någon kommunal uppgift. Det kräver kunskap och är kostnadskrävande. Det finns andra organisationer som sköter detta bättre.

Sid 79: Specifika naturhamnar bör inte marknadsföras av kommunen. I den mån en angringsplats förses med fasta förtöjningsanordningar så är det tveksamt om den längre kan kallas naturhamn. Det kan vara motiverat på några tätortsnära platser och på klubbholmar. Men där har ofta bryggor anlagts.

Sid 82-84: Vi delar uppfattningen om att sjöarna i Åkers Bergslag behöver utvidgat strandskyddsområde. Det gäller särskilt Marvikarna. Även Södra Kärrlängen kan behöva utvidgat strandskydd.

Även södra delarna av Visnaren kan behöva säkras med utvidgat strandskydd. Något LIS-område vid Ulva är inte motiverat och området bör inte utvecklas till något turistcentrum. Ett sådant förläggs bättre längre norrut i eller i anslutning till samhället. Där kan kanske LIS motiveras.

Sid 85-103: Se också vår kommentar till sid 38 i ÖP och Naturvårdsverkets och Boverkets gemensamma rapport september 2013.

Det kan påpekas att en kommun visserligen kan besluta om LIS-områden i sin översiktsplan med stöd av det kommunala planmonopolet. Ett sådant LIS-område blir dock bara ett pseudo-LIS utan betydelse om inte Länsstyrelsen samtycker till det.

Varje kommunalt beslut om strandskyddsdispens eller upphävande av strandskydd i en detaljplan granskas

Länsstyrelsen. Om LIS anføres som särskilt skäl av kommunen måste detta LIS-område ha accepterats av Länsstyrelsen innan kommunens antagande av sin översiktsplan.

Stallarholmen ses i förslaget till ÖP inte som ett större tillväxtområde, utan skall endast stå för ca 10 % av kommunens befolkningstillväxt fram till 2040. Det är därför svårt att motivera att Stallarholmen skulle stödjas med möjlighet till mycket strandnära bebyggelse.

Länsstyrelsen har undantagit stranden mellan Sundby och Stenfasta från utvidgat strandskydd. Det är i enlighet med vad vi föreslog i vårt remiss-svar till Länsstyrelsen om utvidgade strandskyddsområden. Detta kan vara ett område för fortsatt utbyggnad i Stallarholmen. Den bebyggelsen kan med fördel placeras utanför 100-metersområdet från stranden i likhet med merparten av den tidigare bebyggelsen i Sundby.

Grönplan del A Strängnäs kommun

Vi har inte i detalj granskat dokumentet men vårt allmänna intryck är att dokumentet på ett bra sätt belyser vegetationens betydelse för livsmiljön.

Balanseringsmetoden (sid 31) ser vi som en bra metod att för att kompensera för borttagen vegetation. Grön dränerande beläggning på parkeringsplatser som på bilden sid 22 menar vi bör prövas, t ex på en yta för evenemangsparkering på delar av Munkhagsgården.

Noteras.

Grönområdenas kvalitet är i tätorter av större betydelse än områdenas storlek. Enköpings fickparker ett bra exempel på att relativt små ytor med små kostnader avsevärt höjer upplevelsevärdena i en stadsmiljö.

Större gräsytor (friytor) har ofta låg utnyttjandegrad. Vissa av dessa kan i stället vara lämpliga för bebyggelse (förtätning). Andra kan omvandlas till park genom träd- och buskplanteringar. Munkhagsgården är dock inte en sådan yta.

Bilaga Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram för Strängnäs kommun

Värdering av byggnader och miljöer är svårt att göra med objektiva metoder. Det allmänna intrycket för en genomsnittlig läsare är nog att många, särskilt yngre byggnader, är för högt skattade. Det är dock viktigt att tidstypiska byggnader även i modern tid värderas och vid behov skyddas från förvanskning och rivning. Annars uppstår luckor i bebyggelsehistorien.

Framförda synpunkter på Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogrammet kommer att tas med inför vidare bearbetning av dokumentet.

Mariefred och Läggesta

Sid 15-16: Detaljplaneskisser för Munkhagsgården har tagits fram av kommunen. Förslaget visar på ett bra sätt hur gården kan tillgängliggöras och ändå behålla sin kulturhistoriska upplevelsevärden. Transformatorstationen

i dess norra del bör flyttas eller grävas ner. Området med bensinstationen bör tillsammans med järnvägsstationen kunna utvecklas till en entré för besökande. Grön yta för evenemangsparkering bör kunna anläggas i direkt anslutning norr om bensinstationsområdet.

Sid 27: Vi delar uppfattningen att återvinningscentralen (felskrivet i planen som "station") vid museijärnvägens station på sikt bör flyttas. En bättre plats kan vara norr om Mariefredsvägen i bullerzonen längs E20.

Strängnäs-Härad-Tosterön

Rapporten bör kompletteras med ett avsnitt om Visholmen, förslagsvis genom att områdesgränserna mellan Regementsområdet (A11) och Västerviken (B20) ändras så att Visholmen behandlas tillsammans med Västerviken.

Stallarholmen och Selaön

Sid 22: Fd Husby Tegelbruk. Industribyggnaden omfattas av detaljplan. Planbestämmelserna innefattar q med tilläggsbestämmelsen rivningsförbud för byggnaden.

Åker och Länna

Sid 29: Raden och Köpinge (sid 25) omfattas av en gemensam detaljplan. Såväl Raden som Köpinge omfattas av bestämmelserna BQ, Q eller Bq. Rivningsförbud är ej inskrivet i detaljplanebestämmelserna.

Övriga bilagor

Bilagorna till kulturmiljöprogrammet innehåller mycket intressant bebyggelsehistorisk och lokalhistorisk information.

Bilaga Tema vindkraft

Som framgår av bilagan har Energimyndigheten gjort ett förslag till revidering av områden för riksintressen för vindbruk. Enligt förslaget så höjs kriteriet bland annat genom att området skall ha en medelvindhastighet om 7,2 m/sek på 100 meters höjd. I kriterierna från 2008 användes 6,5 m/sek på 71 meters höjd. Förslaget innebär att alla områden i Strängnäs kommun som tidigare utpekats som riksintressen utgår.

De ekonomiska förutsättningarna för storskalig vindkraftproduktion i kommunen tror vi är dåliga. Den relativt täta bebyggelsen, kulturvärdena och stora värden för natur och friluftsliv menar vi i allmänhet väger tyngre. Det skall dock inte uteslutas att energiproduktionsvärdet i några enstaka lokaliseringar kan överväga de andra intressena.

Vi föreslår att denna del omarbetas när nya riksintresseområden för vindbruk har beslutats.

Inom kommunen finns inte lägre några riksintresseområden för vindbruk. Tema vindkrafts status har förändrats och utgör inte längre ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. Eventuellt kan dokumentet anpassas och i framtiden utgöra ett vägledande dokument vid hantering av enskilda förfrågningar avseende etablering av vindkraftverk. Översiktsplanen har uppdaterats med kommunövergripande riktlinjer vad gäller vindbruk.

Bilaga Trafikstrategi

Mariefredspartiet är positiv till den beslutade strategin. En omställning bör dock i största utsträckning ske med morot – inte piska. I praktiken innebär det att bygga gång- och cykelbanor och förbättra kollektivtrafiken innan parkeringsplatser tas bort.

GC-banan Mariefred-Läggesta-Åkers styckebruk är mycket använd, även av gående. En fortsatt utbyggnad inom och mellan tätorterna kommer överflytta trafiken från bil till cykel. Avbrott måste byggas bort. Noteras.

29. Miljöpartiet

Vi i Miljöpartiet ser mycket positivt på det tydliga miljöperspektivet som genomsyrar ÖP 2014. Bra att planen uttrycker hänsyn till de nationella och lokala miljömålen samt till klimatförändringar. ÖP 2014 ska bidra till ett hållbart samhälle med en resurs och energisnål samhällsutveckling.

De juridiskt bindande styrmedlen, miljö kvalitetsnormer styr genomförandet av både luft och vattenkvalitet. Bra att ÖP 2014 kompletteras med Blåplan (ett långsiktigt vattenvårdsarbete krävs för att säkra ekosystemtjänster och för att gynna växt och djurliv) och Grönplan.

"Utmaningarna och möjligheterna vad gäller kommunens utveckling är många men det viktigaste är att alla gemensamt värnar och bidrar till hållbar utveckling. Miljöarbetet måste bedrivas ur ett samhälleligt helhetsperspektiv med utgångspunkt i FN:s definition av hållbar utveckling: att tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov". (citat förordet ÖP 2014)

Med en befolkningsökning baserad på 1 % har kommunen en god planberedskap för ett varierande boende och upplåtelseformer. Samhällen planeras för att öka delaktighet och samhörighet. Viktigt att undvika segregerade samhällsstrukturer.

Noteras.

Fokusområdena som sammantaget leder till en hållbar utveckling. Vi gröna ser mycket positivt på fokusområdena. Fokusområdena ska stödja och inspirera hela den kommunala förvaltningen.

Särskilt positivt ser vi på:

- (citat) "I den fortsatta översiktsplaneringen blir det viktigt att värna särskilt värdefulla landskap med hög koncentration av natur och kulturmiljövärden, samt för friluftslivet. Redan hotade marktyper behöver skyddas" (slut på citat). Vi i miljöpartiet anser att sådana värdefulla miljöer ska skyddas från exploatering (i planen står det exploatering bör undvikas).
- Framtida bebyggelse ska leda (istället för bör) till mer resurssnål och energieffektiv kommun. Bl.a. genom att bygga vidare på redan befintliga strukturer.
- Gång - cykel och kollektivtrafik prioriteras före biltrafikens behov.
- Socialt välbefinnande och fysisk aktivitet bör främjas. Likvärdiga möjligheter att påverka sin omgivning samt att förbättra möjligheterna till social samvaro.

Noteras. Fokusområdena har dock beslutats i ett separat inriktningsbeslut taget i kommunstyrelsen. Ändringar av formuleringar behöver därmed ske då det är dags för den nya översiktsplanen att aktualitetsförklaras.

Positivt att utvecklingen av kommunen sker kring befintlig bebyggelse och infrastruktur runt kommunens två järnvägsstationer. Att återanvända redan exploaterad mark för nya ändamål låter bra. Att grönområden (ex. Benninge och Långberget) värnas är viktigt.

Bra att planen förespråkar dialog och samarbete med berörda parter.

Bra att de vattennära och offentliga miljöerna värnas och att den karaktärsskapande bebyggelsen från olika epoker beaktas.

Vi ser det som en spännande tanke att utveckla bebyggelsen i Åkers Styckebruk mot Läggesta (ca 5 km avstånd från stationen).

Viktigt att bevara lantligt boende i kommunen med möjlighet att hålla t.ex. häst.

Vi uppskattar att SBK aktivt bjudit in både allmänhet och ordnat workshops för politiker för att få ett så brett och långsiktigt hållbart underlag som möjligt till ÖP 2014.

Vi i Miljöpartiet återkommer med synpunkter vid t.ex. utställning.

Noteras.

23. Regionförbundet Sörmland

Strängnäs kommun har inkommit med ett förslag till ny översiktsplan, ÖP2014, till Regionförbundet Sörmland för yttrande. Översiktsplanen för Strängnäs kommun kommer i framtiden bestå av flera delar, varav ÖP 2014 är den kommunövergripande handlingen som presenterar de långsiktiga strategier för kommunens utveckling.

Följande fokusområden har identifierats:

- Underlätta för persontransporter till fots, med cykel och kollektivtrafik
- Forma variationsrika livsmiljöer där möten främjas
- Skydda landskapsbilden på lång sikt
- Vidareutveckla kommunens identitet som Mälarkommun
- Skapa förutsättningar för minskad miljöbelastning och förbättrad hantering av klimatförändringar
- Bidra till en bättre folkhälsa genom samhällsplaneringen
- Främja ett mångsidigt näringsliv

Enligt plan- och bygglagen uppmanas kommunerna att tydligare ta hänsyn till relevanta nationella och regionala mål. Det ska framgå hur "kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling i kommunen. Sörmlands regionala utvecklingsprogram, Sörmlandsstrategin 2020, är det viktigaste regionala måldokumentet och det är främst med utgångspunkt i denna strategi regionförbundet lämnar sitt yttrande, Sörmlandsstrategin 2020 tar i sin tur sin utgångspunkt bland annat i Europa 2020, EU:s strategi för smart och hållbar tillväxt för alla.

I Sörmlandsstrategin 2020 har fyra strategiska mål identifierats.

- 1. I Sörmland finns goda förutsättningar för unga och vuxna att utbilda sig och arbeta. Arbetsgivare har goda möjligheter att rekrytera rätt kompetens.**
- 2. Sörmland har starka samband med omvärlden.**
- 3. Sörmland har ett konkurrenskraftigt näringsliv.**
- 4. Sörmland har hållbara och attraktiva livsmiljöer.**

För att arbeta med de fyra målen har tre strategier prioriterats inom varje målområde. Dessutom finns ytterligare strategier för regionen inom specifika sakområden där *Regional cykelstrategi, Sörmlands strategi för en hållbar besöksnäring 2013-2023*. Förutom de fyra målområdena med tillhörande strategier har stor vikt lagts vid det regionala arbetssättet som ska stödja genomförandet av Sörmlandsstrategin 2020. I det regionala arbetssättet framgår det tydligt att kommunerna har ett stort ansvar för att genomföra insatser och skapa förutsättningar inom ramen för strategin.

Regionförbundet Sörmlands yttrande

Generella synpunkter och förslag

Generellt visar ÖP 2014 på flera sätt att Strängnäs

kommun ser sig som en del i ett större rumsligt sammanhang. Utbytet med och påverkan på och av omgivningen lyfts på flera sätt och det är tydligt att omvärldsperspektivet har påverkat hur kommunen ser på den egna utvecklingen. I avsnittet om övergripande planeringsförutsättningar beskrivs till exempel hur viktigt det är att både ta tillvara på den potential närheten till arbete i Stockholm-Mälardalen innebär samtidigt som man utvecklar den egna arbetsmarknaden för att nå en långsiktig hållbarhet. Det finns anledning att ytterligare fördjupa kunskapen om viktiga funktionella samband samt regionförstoringens konsekvenser för Strängnäs kommun, liksom för samtliga kommuner i regionen. I avsnittet Mellankommunala samverkansfrågor på sidan 57 ff finns olika samverkansformer beskrivna.

Regionförbundet föreslår att även avsnittet Planeringsprocesser, genomförande och uppföljning kompletteras med en beskrivning av hur man planerar att fördjupa dessa kunskaper och föra in dem kontinuerligt i genomförandet, både på egen hand och i samverkan.

Ytterligare ett tecken på att kommunen tydligt anammat ett regionalt tänkande är att man i sitt arbete både fört dialog med de som är medborgare i kommunen och de som är verksamma i kommunen. Regionförbundet tolkar detta som att man därmed också bjudit in de som inte är kommuninvånare men ändå knutna till kommunen via till exempel arbete. Det kan dock göras tydligare om det finns några särskilda frågor som lyfts av de som endast är verksamma i kommunen. Man kan ana att frågor som rör pendling kan höra till dessa frågor. Genom att lyfta fram frågorna ytterligare finns en bra grund för dialog med de kommuner där dessa personer är boende.

I texterna påpekas att till exempel naturområden sträcker sig över administrativa gränser men det saknas strukturbilder och kartor som sträcker sig över kommungränsen. Sådana kartor och bilder skulle ytterligare understryka det som påpekas i texterna.

I Sörmlandsstrategin 2020 finns genomsyrande perspektiv inom hållbar tillväxt som är särskilt viktiga att fokusera på:

- Jämställdhet
- Folkhälsa
- Ungdomars villkor
- Integration och mångfald

Kapitlet Planeringsprocesser, genomförande och uppföljning förhåller sig till översiktsplanen som helhet, det vill säga även till de regionala perspektiv som lyfts i handlingen.

En sådan uppdelning av mottagna synpunkter, tankar och idéer gjordes inte.

Noteras. Kommunens digitala kartsystem är i denna fråga bristande vilket tyvärr försvårat produktionen av kartor som visar mer än det som "händer" inom kommungränsen. Kommunen avser att undersöka hur befintligt kartmaterial kan revideras/kompletteras efter utställningstiden. Eventuellt kan vissa kartor kompletteras med mindre orienteringskartor som visar kopplingar mellan Strängnäs kommun och omgivande kommuner.

Regionförbundet Sörmland menar att ÖP 2014 generellt skulle kunna utvecklas när det gäller jämställdhet och integration och mångfald. Framförallt kan det tydliggöras i avsnittet med övergripande planeringsförutsättningar samt i de ställningstaganden som görs.

Efter en genomgång av översiktsplanen utifrån dessa perspektiv har några kompletteringar gjorts (se nedan).

En avslutande generell synpunkt är att Strängnäs kommun på ett bra sätt kopplar samman de olika målområdena, till exempel genom att peka på kommunikationernas betydelse för ett konkurrenskraftigt näringsliv.

Nedan följer regionförbundets förslag på hur det regionala perspektivet ytterligare kan fördjupas i förslaget till översiktsplan för Strängnäs med utgångspunkt i de fyra målen i Sörmlandsstrategin 2020.

Mål 1: I Sörmland finns goda förutsättningar för unga och vuxna att utbilda sig och arbeta. Arbetsgivare har goda möjligheter att rekrytera rätt kompetens.

Regionförbundet ser mycket positivt på Strängnäs kommuns ambition att utveckla sitt eget näringsliv som ett komplement till möjligheterna att pendla. I ett långsiktigt perspektiv bör detta bidra till fler arbetstillfällen i kommunen. Översiktsplanen beskriver till delar resandet till utbildning, det saknas dock ett avsnitt som särskilt beskriver hur den fysiska planeringen kan bidra till en god kompetensförsörjning. Till exempel genom att beskriva målpunkter för högre utbildning.

Från Strängnäs kommun finns det goda förutsättningar att ta sig till målpunkter för högre utbildning i andra kommuner. Några specifika målpunkter pekas ej ut.

Mål 2: Sörmland har starka samband med omvärlden

ÖP 2014 beskriver på ett bra sätt den utveckling som sker vad gäller kommunens samband med andra orter och regioner. Resande och särskilt arbetspendling ökar kontinuerligt och kommunen uttrycker hanteringen av detta faktum. Den regionala cykelstrategin som är framtagen för att visa på de större regionala stråken i regionen är en bra utgångspunkt för kommunens egen trafikplan där cykling och en strategi för ökad cykling är tydlig. Kommunen har på ett förtjänstfullt sätt visat på regionala kopplingar och sedan plockat ner det till lokal nivå! Precis som kommunen är inne på tror också vi att de mellankommunala sambanden kommer att fortsätta öka i omfattning och vikt för Strängnäs och det finns här ett tydligt område där ytterligare analyser och strategier med grannkommuner och även regioner längre bort, skulle kunna tas fram. Regionförbundet är en part som gärna ställer upp som en part i detta.

Noteras.

Mål 3: Sörmland har ett konkurrenskraftigt näringsliv

Ett av Strängnäs kommuns fokusområden är att främja ett mångsidigt näringsliv. Man kopplar här på ett bra sätt

samman denna ambition med Sörmlandsstrategins mål 2 och 4. Till exempel genom att peka på att personalintensiva verksamheter bör koncentreras till knutpunkter för kollektivtrafiken. Man skriver också om hur man tänker sig uppnå synergieffekter mellan näringsverksamheter och boendemiljö. Strängnäs kommun beskriver också hur de avser att förbättra kommunens företagsklimat genom att ha en god beredskap för att serva befintligt näringsliv samt för att ta emot företagsetableringar och nystartsföretag. När det gäller besöksnäringen som är ett utpekat område i Sörmlandsstrategin 2020 har Strängnäs kommun tydligt beskrivit att de avser att revidera den kommunala strategin så att den bättre anknyter till den regionala strategin.

Mål 4: Sörmland har hållbara och attraktiva livsmiljöer

Genom ÖP 2014 förstärker Strängnäs kommun tydligt sin ambition att vidareutveckla kommunen för att erbjuda nya och befintliga kommuninvånare attraktiva livsmiljöer. Strategin Forma variationsrika livsmiljöer där möten främjas är ett tydligt exempel på detta. De ställningstaganden som gjorts angående rekreation och friluftsliv inom kommunen stämmer väl överens med Sörmlandsstrategin 2020. Här ser regionförbundet dock att avsnittet kan kompletteras med en beskrivning av viktiga målpunkter utanför den egna kommunen och hur man ser att man kan underlätta för kommuninvånarna att nå dessa målpunkter. Det är vidare positivt att man lyfter vikten av tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Regionförbundet anser dock att ÖP 2014 skulle förbättras ytterligare genom att också lyfta andra grupper och till exempel anlägga ett tydligare genusperspektiv. Ett sätt att utveckla detta perspektiv i ÖP 2014 är att ytterligare lyfta vikten av att kommuninvånarna i Strängnäs har möjligheter att ta del av företeelser och miljöer som bidrar till en hög livskvalitet men som inte finns i den egna kommunen. Till exempel genom att beskriva viktiga målpunkter för kultur och fritid i andra kommuner.

Strängnäs kommun skriver i sitt förslag till översiktsplan att man ska arbeta särskilt aktivt för att göra kommunen mer attraktiv för yngre vuxna vilket ligger i linje med det genomsyrande perspektivet om ungas villkor. Regionförbundet anser däremot att ÖP2014 kan utvecklas ytterligare genom att beskriva hur man avser att arbeta med frågor kopplade till de genomsyrande perspektiven jämställdhet och integration och mångfald. Till exempel i avsnittet på sidan 73 som beskriver ställningstaganden angående samhällsservice i kommunen.

Det första ställningstagandet angående rekreation och friluftsliv har kompletterats med följande mening: *I detta sammanhang är det också viktigt att god tillgänglighet säkras till attraktiva målpunkter för rekreation och friluftsliv utanför den egna kommunen.* Några specifika målpunkter pekas ej ut.

En formulering som kort tar upp den sociala hållbarhetsdimensionen (angående tillgänglighet till målpunkter utanför kommungränsen) av del 4 i den övergripande utvecklingsstrategin har lagts till. Några specifika målpunkter pekas ej ut.

Som påpekas i yttrandet är jämställdhet, integration och mångfald perspektiv som på olika sätt kan tyckas genomsyra delar av översiktsplanen, bland annat i avsnittet om kommunens värdegrund. Ett nytt ställningstagande angående samhällsservice har lagts till som belyser behovet av omhändertagande strukturer som främjar integration och kunskapsutbyte.

24. Strängnäs Gille

Överblickbarhet

Det finns från kommunen stora förhoppningar att samrådsmaterialet ska locka till sig ett stort intresse hos Strängnäs innevånare. Frågan är om planen idag inte är alltför abstrakt och för svår att tränga in för gemene man. 'Människan är sig själv närmst' finns ett uttryck som säger: De nära och käras väl, tillgång till en bra skola och omsorg, den egna närmiljön, ett arbete att trivas med är värden som många sätter främst. Några exempel på hur materialet kan förändras för att skapa mer närvaro och mer betydelse för den enskilda människan vardag:

Planeringshorisont

Planeringshorisonten är satt till år 2040 vilket kan tyckas vara mycket långt fram i framtiden speciellt om kommunens vision bara når fram till 2020. Genom att sikta alltför långt in i framtiden finns det en risk att det skapas en "manyamentaltitet" nämligen att inte ta itu med viktiga frågor i tid. Dessutom för gemene man är det ett mycket långt hopp fram i tiden, många av oss kommer inte ens att leva då och det är svårt att mobilisera upp ett intresse för vad man vill ska hända då. Vår uppfattning är att planeringshorisonten bör sammanfalla med tidsbestämningen för när kommunens visioner ska vara uppfyllda, dvs. år 2020. Det är också önskvärt om det, vid sidan av den s.k. planeringshorisonten 2040 och årtalet för visionen 2020, även meddelas när nästa översyn av översiktsplanen förväntas. Att översyner och utvärderingar överensstämmer med mandatperioders längd kan vara ett sätt att föra frågor hur mark och vatten bäst ska förvaltas in i den politiska debatten, ge möjlighet att värdera planeringsresultat och ge kommuninnevånarna mera konkreta resultat om måluppfyllelse.

Illustrationer

'En bild säger mer än tusen ord' är ett talesätt som väl stämmer in på planering av mark och vatten. Kartan är ett förträffligt sätt att beskriva förslag rörande nuvarande och föreslagna markanvändning. I ÖP förekommer tyvärr många kartor och illustrationer som är för abstrakta och onödigt svåra för lekmanen att tyda. Likaså är kopplingen mellan text och bild oklar i många fall. Några exempel:

Sid 31. Kommunkarta, kartan över Åker-Mariefred och ortofotot över Åker saknar bildrubriker, skalor och inbördes referenser. Syftet verkar vara att underlätta förståelsen för textavsnittet ovanför rörande t ex kommunikationsmöjligheter men då teckenförklaring saknas finns heller ingen koppling mellan text och bild.

Sid 34. Kartan över förslaget om ett regionalt sammanhängande cykelvägnät i Sörmland är intressant

Planeringsperspektivet siktar långt framåt i tiden men samtidigt ska planen aktualitetsförklaras varje mandatperiod och utgöra ett viktigt underlag till de strategiska planer som tas fram. Arbetet med att ta fram planindikatorer för uppföljning inför aktualitetsförklaringar kommer att fortsätta efter utställnings- och granskningskedet.

En genomgång av kartmaterialet har gjorts med flera revideringar som följd.

Borttaget.

Kartan har ersatts med en tydligare version.

trots sin oskärpa och otydliga teckenförklaring. Men vad innebär förslaget i praktiken, kommer pengar att avsättas och vilka leder avses byggas under de kommande åren ÖP avses gälla?

Enlig Regionförbundet Sörmland är den regionala cykelstrategin, framtagen för att visa på de större regionala stråken i regionen, en bra utgångspunkt för den fortsatta kommunala planeringen och utbyggnaden av stråken. Det blir tydligt vilka satsningar inom kommunen som kan ge effekt i ett regionalt perspektiv och vilka eventuella samarbeten som krävs. Tanken är att tydliga ställningstaganden i översiktsplanen (se exempelvis prioriteringsordningen av trafikslag) ska fungera som ett underlag till kommande politiska strategiska planer och årsbudgetar.

Sid 76: Karta 'Områdesförklaring näringsliv' har en onödigt svårförståelig teckenförklaring. Att ange 'Befintliga och färdigplanerade områden med kontor och handel' med grön färg på kartan är vilseledande då den gröna färgen används för naturmark i de flesta kartsammanhang. Vidare går inte symbolen för '1 km buffertområde runt dagligvaruhandel' att identifiera på kartan (kartskala saknas även).

Kartan har omarbetats.

Sid 94: Karta 'Områden med kulturmiljöer av riksintresse' är synnerligen svårorienterbar eftersom den saknar all typ av referenser, vägar, trakt- och ortsnamn, etc.

Kartan har omarbetats.

Sid 136: Valet av fotot på framsidan av kapitlet 'Miljö- och riskfaktorer' är svårförståelig: I vilket avseende är Strängnäsbron en riskfaktor? Någon förklaring ges heller ej i texten.

Det är svårt att hitta en bild som symboliskt sammanfattar kapitlets innehåll. Kapitlet behandlar miljöfrågor av olika slag med aspekter vad gäller till exempel klimatförändringens konsekvenser, luft, buller och översvämningar. Aktuell miljöbild från kommunen anses därmed ändå fungera.

Gillet efterlyser en allmän översyn av bild- och kartmaterialet inför utställningsversionen speciellt vad avser ett flitigare bruk av namn på kartan, teckenförklaringar och kopplingar till text vilket kommer att underlätta läsbarheten och därmed förståelsen för planens innehåll.

Bild- och kartmaterialet har setts över och reviderats.

Planerarspråk

Det finns exempel på att formuleringar som är alltför allmänt hållna och därför kan leda till felaktiga tolkningar. Ett exempel, sid 27:

Inom området runt Strängnäs stads järnvägsstation blir det aktuellt med en stadsutveckling som går ut på kompletteringsbebyggelse och som därmed innebär förändringar av befintlig stadsmiljö. Genom kompletteringsbebyggelse kan marken runt stationen användas mer effektivt genom att till exempel återanvända redan exploaterad mark för nya ändamål

och genom att pröva ny bebyggelse inom exempelvis ett grönområde eller annan oexploaterad mark. Vid ianspråktagande av ett grönområde är det viktigt med analyser av dess naturvärden och hur området används, möjligheten att samtidigt förbättra kvaliteten rör parker i närområdet bör också undersökas. En successiv utveckling av den befintliga stadsbebyggelsen ställer krav på en god dialog med dem som idag bor och verkar i områdena.

Vad menas här egentligen? Syftar 'grönområde eller annan oexploaterad (sic) mark' på att kommunledningen avser att **exploatera Långberget**? Gillet anser att planförfattaren bör vara mer tydlig i så fall.

Ett annat exempel, sid 51:

En styrning av handeln från externa stormarknadsplatser till mer stadsintegrerade lokaler kan dock påverka prisbilden för kunderna.

Fastighetspriserna/lokalhyrorna kommer att vara högre i stadsnära lägen samt tillgänglighet till ytor mer begränsat vilket förmodligen kommer att innebära ökade priser jämfört med handel i externa lägen.

Hur ska detta tolkas? Har t ex **Liedl högre priser** på sina dagligvaror än Storkonsum och Willys i Solberga? Vilka styrmedel finns och har använts av kommunen tidigare vad avser externlokalisering? I perspektivet av kommunens tidigare agerande är resonemanget för allmänt hållet och för tandlöst.

Gillet rekommenderar **en förenkling av textmaterialet**, undvikande av alltför svävande formuleringar, mer konkretiseringar och tydligare nedslag i den verkligheten inom överblickbar tid som berör och därmed engagerar kommuninnevärdarna.

ÖP för dummies

ÖP dokumentationen synes bli mer och mer omfattande vid varje översyn. För lekmannen (och även för de förtroendevalda) måste mycket tid avsättas för att ta del av

Syftet med textavsnittet är att visa på vad den övergripande utvecklingsstrategin innebär rent fysiskt för utvecklingen inom Strängnäs stad. Några specifika grönområden "döljer" sig ej bakom formuleringen. Texten har omformulerats något.

Den prisbild som avses syftar på att priserna påverkas av de kostnader som handeln har för lokaler etcetera och påverkar främst handel med yrkrävande verksamheter. Ett "stormarknads-Liedl" i ett externt läge med lägre lokalhyra/fastighetspris skulle enligt resonemanget kunna pressa ned varupriserna ytterligare. Den styrning som kommunen avser att tillämpa vad gäller etableringar i nya planer redovisas i kommunens handelspolicy och anger hur och i vilken ordning nya handelsplatser ska tillkomma.

I reviderad version av översiktsplanen har en översiktlig markanvändningskarta tillförts. Det är dock fortfarande i fördjupningarna av översiktsplanen (FÖP) som inriktningen för mark- och vattenanvändningen inom respektive område redovisas mer konkret. Då systemet med FÖP:ar i nuläget kommer att behållas är ambitionen att hålla en viss skillnad avseende detaljeringsgrad mellan ÖP och FÖP.

Bra idé! En broschyr som kort sammanfattade översiktsplanens innehåll togs fram inför samrådet. Efter att

planen vilket kan vara en faktor som gör att planen nedprioriteras. Gillet rekommenderar att en mycket komprimerad sammanfattning kompletterar det digra materialet. Den kan t.ex. utgöras av en nedvikt A3 som i ord och bild sammanfattar de viktigaste förändringar som allmänheten förväntas ta ställning till i ÖP. En utmaning att göra då 'det enkla är det svåra'.

ÖP 2002 (sid 7)

KF har beslutat att ÖP upprättad 2002 är 'i många avseenden' inaktuell. Med undantag av att ÖP 2002 behövde uppdateras vad avser vindkraft (sid 48) och länsstyrelsens avgränsning av 'Stora opåverkade mark- och vattenområden' (Sid 106) verkar det saknas ytterligare exempel varför en uppdatering är nödvändig. Då översiktlig planering är en kontinuerlig process vore det värdefullt att noggrannare belysa vilka frågor ÖP 2002 saknar aktualitet och hur den nya planen förändrar den framtida markanvändningen.

SCBs Medborgarundersökning (sid 16)

Undersökningen visar på att innevånarna är mindre tillfredsställda med tillståndet i Strängnäs kommun än genomsnittet av urvalet. Jämfört med kommunens "vision" är detta resultat nedslående och kan peka på att klyftan vad kommunansvariga vill och vad de åstadkommer är stor. Det skulle underlätta om planförfattaren i detta avsnitt av utställningsversionen beskriver på vilket sätt och med vilka planeringsåtgärder kommunledningen avser förbättra förhållanden så att innevånarna blir mer nöjda.

Avgränsning Strängnäs-Härad FÖP (sid 42)

Gillet ser med oro på hur Strängnäs stadskärna utarmas på grund av att Handelsområdet vid Solberga kraftiga expansion under 2000 talet. ÖP nämner (sid 48) att det finns en handelspolicy för kommunen med avsikt att bl.a. skydda stadskärnans handel mot icke önskvärd extern etablering men det verkar vara mer ord än handling. Att t.ex. inte tillåta ytterligare daglighandel när kommunen redan har tillåtit två gigantiska "dagligvaruaffärer" i området verkar tämligen uddlöst inte minst då att vetenskapen om externhandels negativa påverkan på centrumhandeln varit känd sedan 80-talets början. Att notera är att Solberga inte ingår inom avgränsningen för den Fördjupade Översiktsplanen för Strängnäs och Härad vilken kan tolkas på ett visst ointresse från

översiktsplanen antagits kan en ny komprimerad och överblickbar sammanfattning tas fram och kommuniceras.

Ett textavsnitt som redogör för de största skillnaderna mellan översiktsplanen från 2002 och förslaget till ny översiktsplan har lagts till under rubriken *Inledning, Bakgrund*.

Presenterade fokusområden kan beskrivas som en viktig avstämning mellan boende, verksamma och politiker i kommunen. Fokusområdena identifierades med utgångspunkt från den dialog som fördes under arbetsprocessens inledande, så kallade församrad. Syftet med församradet var att tidigt i processen få in synpunkter från boende och/eller verksamma i kommunen om vilka frågor man ansåg skulle kunna lyftas lite extra i översiktsplanen. Hur fokusområdena sedan fångas upp genom översiktsplanen visualiseras med hjälp av framtagna symboler för respektive område.

kommunledningens sida i frågan. En motivering till varför den fördjupade översiktsplanen för centralorten inte omfattar Solbergaområdet välkomnas i utställningsversionen.

Solbergaområdet ingår i planområden.

Indikatorer (sid 150)

ÖP är ett mycket digert och omfångsrikt plandokument. Gillet instämmer i beskrivningen i text att enkla och tydliga indikatorer ger möjlighet att mäta mål med praktisk handling. I utkastet saknas emellertid indikatorer för planen. Gillet utgår ifrån att indikatorer införs i utställningsversionen av ÖP för att måluppfyllelse ska kunna bedömas.

Noteras. Arbetet med att ta fram planindikatorer kommer att fortsätta efter utställnings- och granskningskedet.

Beredskap inför framtiden

Det finns en lång tradition av översiktlig fysisk planering i Sverige. Från generalplaner, ofta tryckt på glättat papper med visionära förslag utan konsekvensanalyser, via kommunöversikter, med pedantiska riktlinjer och bestämmelser, till kommunomfattande översiktsplaner med syfte att informera om och skydda riksintressen. Parallellt med dessa planeringsinsatser med ambitioner att leda markanvändningen i mer eller mindre hållbara riktningar löper den faktiska utvecklingen med obevlig styrka bestämd av beslutsinstanser marginellt eller helt utanför kommunledningens kontroll. Strängnäs kommun liksom många andra kommuner har 'drabbats' av detta, det finns många exempel i nutid: Strängnäsbronns tillblivelse, tillkomsten av E20 förbifart, nedläggningen av Sundby mentalsjukhus, 'avvecklingen' av försvaret (PIO och Milostaben), handelns krav på externlokaliseringar, omställningen av bostadsbeståndet (hyresrätt omvandlas till bostadsrätter). Utifrån detta resonemang kan tyckas att ÖP brister i ett avseende. Den stakar ut en väg mot framtiden utan att inse att det kan behövas en diskussion om alternativ inför framtiden. Varför inte pröva bredda framtidsbilden genom att införa scenarion - vad händer om? - för att öka beredskapen inför en snabb förändring av markanvändningen och behov av kursändring. Exempel på frågeställningar kunde vara:

Översiktsplanen har kompletterats med scenarioronemang.

- Vad händer om skjutfältet läggs ner?
- Vad händer om Tosteröbron ej längre går att använda?
- Vad händer om Strängnäs måste ta emot ett stort antal flyktingar?
- Vad händer om den globala uppvärmningen accelererar okontrollerbart?
- Vad händer om marginalerna för småhandlarna i centrum försvinner helt och all handel i centrum försvinner?

25. Åkers hembygdsförening

Åkers hembygdsförening ställer oss positiva till de ställningstaganden som görs under respektive kapitel och till de valda "fokusområdena". Vi upplever dock att risken är uppenbar att de ställningstaganden som redovisas i översiktsplanen kan komma i konflikt med varandra. Visst vill vi ha ren luft och nära tillgång till naturen, men vi vill även ha cykelvägar, bilvägar, bo trevligt och ha tillgång till service och arbete osv. I de olika ställningstagandena bejakas mycket att det som vi som medborgare önskar och vill. Ingen blir egentligen ledsen när man läser översiktsplanen. Men det skulle behövas någon form av prioritering, som det nu är kan alla finna argument i planen för sin idé och sitt önskemål. Men väger något tyngre än annat, eller skall samma diskussion om avvägning komma upp varje gång något skall beslutas? Är möjligheter till friluftsliv viktigare än hänsyn till naturen och miljön? Således efterfrågar vi någon form av viktning mellan näringslivsfrågor, turism, naturvård, kulturmiljö, friluftsliv osv.

Inom fysisk planering krävs avvägningar mellan olika intressen på alla planeringsnivåer, detta för att skapa en hållbar utveckling. Mark och vatten ska användas på bästa sätt idag och samtidigt behöver möjligheten för framtida utveckling finnas kvar. Den övergripande utvecklingsstrategin visar på en tydlig inriktning för kommunens framtida utveckling och sätter således fysiska ramar för var och hur befolkningsutvecklingen ska tas omhand. Inom dessa ramar krävs sedan fortsatta avvägningar i fördjupningarna av översiktsplanen och i efterföljande detaljplanering.

35. Mariefreds hembygdsförening

Befolkningstillväxt (sid 68) För att säkra underlaget av service anser vi att Mariefred bör öka med c:a 100 inv per år dvs snarare 2 % mot i snitt 1 % i kommunen.

Inriktningen till föreslagen övergripande utvecklingsstrategi togs fram under de politiska strategidagar som arrangerades i slutet av januari 2013. Workshopen visade på en önskvärd befolkningstillväxt i kommunen på drygt 1 procent invånare per år. Till aktuell version av översiktsplanen har detta ej ändrats. Däremot har tre olika scenariorisonemang lyfts in. Ett av dessa scenarion handlar om hur utvecklingsstrategin kan behöva förändras om Strängnäs kommuns befolkning växer med minst 2 procent per år.

Levande stadsliv (sid 29) Vi upplever att Mariefred kan få en utarmning av centrum av två skäl: dels kan det bli en utflyttning av större butiker till Läggesta om man inte reglerar det (sid 48 handelspolicy), dels har vi redan en brist på parkeringsplatser.

Framförda synpunkter noteras. Vissa av synpunkterna är på en sådan detaljeringsgrad att de bättre kan belysas i fördjupningen av översiktsplanen för Mariefred – Läggesta när det blir dags för denna att revideras.

Turismen är en betydelsefull näring för Mariefred (sid 79). För att på ett välkomnande sätt kunna ta emot besökare måste parkeringar tillskapas. Vi ställer oss positiva till en infartsparkering på Munkhagsgärdet bakom bensinstationen.

Variationsrika livsmiljöer (sid 23) och (sid 103). Det är önskvärt med en utomhusfestplats för både ortsbor och besökare (jfr festplatsen i Hjorthagen fram till 1975).

Fler **hyresrätter** behöver tillskapas (sid 64-64 o 69) för att dels äldre skall kunna lämna sina villor dels för att ungdomar skall finna bostad i Mariefred.

Verksamhetsområden som ligger bra i förhållande till kommunikationer bör vara förberedda för att det skall bli fler lokala arbetsplatser och minskat pendlande. Dock bör markerat område vid Stallarholmsvägen/Slottsbinksvägen utgå. (sid 43)

Cykelbanor (sid 23 och sid 120 Trafikplan del2). De bör fortsätta från Ekhov ut mot Ämäs och Kalkudden.

Skidspår som är lättillgängliga och åkbara för de flesta bör hållas av kommunen (sid 109).

27. Hyresgästföreningen Strängnäs

Vi har inga invändningar men vi är förvånade över att man under rubriken Bostadsbehov, Bostadsbestånd sid 64-65 inte beskriver fördelningen mellan olika boendeformer och analyserar behovet av flerbostadshus med hyresrätt.

Under rubriken *Bostadsbestånd* görs en jämförelse mellan antal bostäder i flerfamiljshus respektive småhus (villor, rad- och kedjehus). I de ställningstaganden som listas i slutet på kapitlet *Befolkningstillväxt och bebyggelseutveckling* lyfts bland annat behovet flerbostadshus med hyresrätter.

28. Villaägarna

Villaägarnas i Strängnäs synpunkter och krav angående Översiktsplan i Strängnäs kommun år 2014 avseende Tema vindkraft.

Vid eventuell prövning och tillståndsgivning för byggande av vindkraftverk är det av största betydelse att alla aspekter beaktas. För att underlätta prövningen föreslår vi att texten kompletteras med en lista över frågeställningar som måste undersökas, beaktas och verifieras. Det finns också anledning med en översyn av dokumentet i övrigt, eftersom en del av våra angivna aspekter inte närmare tagits upp.

Det måste framhållas att Strängnäs kommun inte längre uppfyller Energimyndighetens krav på "riksintresseområden för vindbruk" och har därmed tappat nationellt värde. Behovet av vindkraft anses många gånger mer vara en politisk fråga än att påvisa det reella behovet av elkraft från vindkraftverk. T ex skriver Kungl. Vetenskapsakademiens Energiutskott i Svenska dagbladet den 13 sept 2013: "Den pågående forcerade, omotiverade och subventionerade utbyggnaden av vindkraften medför stora tillkommande systemkostnader genom att vindkraften måste kompenseras med främst vattenkraft

De gamla riksintresseområdena för vindbruk har tagits bort och inga nya har pekats ut. Översiktsplanen har uppdaterats med kommunövergripande riktlinjer vad gäller vindbruk.

när det inte blåser". Detta kan leda till en snedvridning till nackdel för andra fossilfria elproduktionsmetoder.

Behovet av vindkraft förändras kontinuerligt t ex i samband med elkonsumention och teknisk utveckling av produktionsapparaten. Därför är det av största betydelse att behovet av vindkraft i samhället särskilt beaktas vid prövning och tillståndsgivning inom kommunen ur såväl ett kommunalt, nationellt och europeiskt perspektiv.

Därför anser vi att texten på sid 88 avseende "Planering av vindkraft utanför riksintresse Vindbruk" skall kompletteras med följande text:

Vid prövning av enskilda vindkraftsprojekt skall följande frågeställningar beaktas/kommenteras och dokumenteras:

- behovet av vindkraft ur ekonomisk, teknisk, säkerhets, miljö, natur och boende inom området ur såväl ett kommunalt, nationellt och europeiskt perspektiv.
- maskinrelaterade hälso- och säkerhetsrisker måste särskilt beaktas
- vindkraftverken skall vara säkerhetsgodkända enligt europeiska normer och direktiv
- tillräckliga riskavstånd (kast av maskindelar, is, brand mm) till bebyggelse
- behov av avgränsade områden för allmänheten ur risksynpunkt
- bullerproblematiken (bullerkarta)
- hänsyn till djur och friluftsliv
- särskilt känsliga djurarter, fåglar och växter
- ej stora den känsliga landskapsbilden i mälarmiljön
- människor boende inom avsedda områden ges största möjliga inflytande
- påverkan på värdeförsämringen och boendekvalité på berörda fastigheter
- varselljusens påverkan på omgivningen
- ljus och skuggstörningar från vindkraftverkens vingar
- involvering av berörda fastighetsägare och intresseorganisationer

Vid ansökan om bygg lov och tillstånd för uppförande och drift av kommersiella vindkraftverk skall krav på särskild hänsyn till boendemiljöer enligt följande aktuella lagrum ställas:

- Aahuskonventionen artikel 1, Allmänhetens /sakägares rätt till deltagande i processen
- EG's maskindirektiv, maskinrelaterade och hälso- och säkerhetsrisker
- Arbetsmiljölagen kap 1, skydd för människors hälsa och miljö
- Miljöbalken 1 kap, verksamhet som kan åsamka skada
- Plan- och bygglagen, kap 2, ang bl a boendes och övrigas hälsa och säkerhet
- Plan- och bygglagen, kap 3, omgivningskravet

29. Svenska kyrkan

Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö konstaterar att förslaget är ett gediget och väl genomarbetat förslag med aktuella samhällsfrågor såsom klimat- och energifrågor väl redovisade och anpassade till ett lokalt och regionalt perspektiv samt nationella mål och krav liksom globala överväganden. Vi ser med tillfredsställelse att förslaget utgår från människors engagemang i livsmiljöfrågor i planeringsprocessen och att man ser helheter framför isolerade lösningar.

Frågor som berör Svenska kyrkan och speciellt Domkyrkans arbete berörs i olika avsnitt i programmet. Församlingen har noterat flera frågor och frågeställningar i programmet som har betydelse för församlingens framtida vision att levandegöra Domkyrkan och den omkringliggande kyrkomiljön. Domkyrkan är på ett regionalt plan hela stiftets kyrka, det vill säga att alla hemmahörande, boende, arbetande, inflyttade och besökare i Strängnäs stift ska känna tillhörighet med sin Domkyrka på Domkyrkoberget. Den är stadens och tillika den södra Mälmarbygdens Domkyrka och betydande landmärke. Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö arbetar aktivt idag för att kyrkan i framtiden ska vara mer öppen och tillgänglig för alla - ett stadens offentligt rum. Kyrkan har även en betydande diakonal och social plats i det offentliga rummet. Domkyrkan med sin omgivning har en unik potential som kulturhistorisk miljö av högsta värde med ett budskap och upplevelsevärde för varje enskild människa. Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö är medveten om alla Domkyrkans höga värden, såväl pastorala som kulturhistoriska och vill för framtiden bevara, bruka och utveckla dessa värden på ett över tid hållbart sätt. Församlingen ser förslaget till den nya översiktsplanen för Strängnäs kommun som ett utmärkt instrument att förverkliga dessa planer. Förslaget redovisar bakgrund och förutsättningar för planens framtagande. Ett antal nationella mål som rör bland annat miljö, klimat och energi samt hälsa utgör grund för förslaget. Regionala liksom kommunala mål är redovisade som utgångspunkt för ÖP-arbetet. Inriktningsbeslut liksom utvecklingsstrategiska mål finns redovisade från kommunens sida med fokusområden. Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö har med tillfredsställelse noterat följande punkter;

- att främja en levande stadsmiljö
- att kommunen vill verka för att forma - variationsrika livsmiljöer där möten främjas, som bidrar till att främja ett mångkulturellt kunskapsutbyte med vår alltmer mångkulturella befolkning
- att utveckla kommunens identitet som Mälarkommun
- främja minskad miljöbelastning
- främja till bättre folkhälsa genom samhällsplanering

Noteras.

Vi ser att Domkyrkan skulle kunna spela en betydande roll vid utvecklingen av dessa mål. Domkyrkan är en utomordentlig väl vald plats för främjande av möten och ingå i en levande stadsmiljö. Denna inriktning vill församlingen arbeta med framöver för att främja tillgängligheten till kyrkan i staden.

- Domkyrkan har en väl förankrad identitet i Strängnäs och regionen som kan stärkas och ytterligare utvecklas som besöksmål.
- Lunds domkyrka har bla för detta ändamål skapat ett domkyrkocentra som ett välfungerande, stödjande komplement till själva kyrkan. Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö vill idémässigt skapa något liknande som förbättrar kyrkans identitet och tillgänglighet i staden och Mälabygden.
- Effektivare utnyttjande av befintlig bebyggelse medför en minskad miljöbelastning. Domkyrkan arbetar för ett sådant mål. Kommunens strävanden att utveckla stationsnära läget i Strängnäs har en påverkan på den kyrkliga miljön, som bör beaktas. Kyrkan ser dock det positivt att främja bättre kommunikationer som gör det möjligt att lättare att besöka, och arbeta i och utnyttja domkyrkomiljön i framtiden.
- Kyrkan har en stor social roll i samhället som främjar folkhälsan.

Turism beaktas särskilt i programmet. Vi ser med hänvisning vad som redovisats ovan att Domkyrkan har en betydande potential att utveckla besöksnäringen i staden och regionen, givetvis med beaktande av de kulturhistoriska värden som utgör förutsättning för Strängnäs som turistort.

Under Planeringsförutsättningar återfinns Riksintressen, som nationella utpekade områden för bla natur- och kulturvärden. I programmet redovisas att de nationellt utpekade objekt eller områden av kulturhistoriskt värde såsom Domkyrkoberget, som ingår i det större riksintresseområdet Strängnäs stad att de ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada de värden som riksintresset grundar sig på. Det är kommunen i sin planering som har att se till att påtagligt skada ej åstadkoms. I programmet redovisas hållningen att ett område som utpekats som riksintresse medför generellt inget förbud mot förändringar utan kan istället ses som en kvalitetsstämpel. Vi delar denna syn där de höga bevarande värdena kan förstärkas med dialog och samråd med alla berörda; kommun, myndigheter, allmänhet etc - och sålunda inom givna ramar kunna genomföra förbättrande insatser för brukande och tillgänglighet inom Domkyrkomiljön som resulterar i en levande miljö på Domkyrkoberget. Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö finner att det utarbetade Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogrammet ingående i ÖP:n på ett utmärkt sätt redovisar värden och möjligheter till varsamma tillägg

och förändringar för de skilda kulturhistoriska miljöer som redovisas.

Vi ser förslaget till översiktsplan för Strängnäs kommun som ett välfungerande planeringsinstrument för att åstadkomma en gott samhällsbyggande i Strängnäs och för vår församlings del kunna främja en positiv utveckling av Domkyrkan med Domkyrkoberget. Noteras.

30. Naturskyddsföreningen Strängnäs

De för Naturskyddsföreningen viktigaste frågorna rörande kommunens översiktsplan gäller

- bevarandet och skyddet av den biologiska mångfalden
- ett långsiktigt och hållbart utnyttjande av naturens ekosystemtjänster
- att alla planeringsåtgärder i möjligaste mån skall bidra till en positiv klimatpåverkan och åstadkomma en maximal begränsning av sådana åtgärder som kan negativt påverka klimatutvecklingen

Många av dessa frågor har på ett förtjänstfullt sätt berörts och utvecklats i förslaget till ny översiktsplan, vilken vi som helhet finner vara ett väl genomarbetat styrdokument för kommunens framtida utveckling. Detsamma gäller för övrigt även Miljökonsekvensbeskrivningen, den reviderade Grönplanen samt Blåplanen.

Naturskyddsföreningen känner ett särskilt ansvar för att de i dessa dokument redovisade goda intentionerna på natur- och miljöområdet omsätts i praktisk handling vid kommunens löpande ärendehantering. Föreningen önskar därför få möjlighet att bidra med sina kunskaper på detta område genom en aktiv och kontinuerlig medverkan, enligt den samverkansmodell gällande ideella organisationer, som kommunen förespråkar.

Bebyggelseplanering med naturhänsyn, översikts- och detaljplanering

Vårt i särklass viktigaste önskemål vad gäller kommunens praktiska hantering gäller att övergripande överväganden om markutnyttjande skall ske i ett så tidigt skede som möjligt i planeringsprocessen. För att säkerställa att natur- och miljöfrågorna enligt ovan blir rätt beaktade och hanterade anser vi att naturinventeringar och annan informationsinhämtning måste ske i samband med översiktsplaneringen och inte som i dag först vid detaljplaneringen, samt att de fördjupade översiktsplanerna, trots att de inte är formellt juridiskt bindande, ges en väsentligt större tyngd än som hittills varit fallet. Vi har vid flera tillfällen i andra sammanhang framfört detta önskemål och vill nu konkretisera och utveckla detta enligt nedanstående förslag. Innan (fördjupad) översiktsplan fastställs föreslår vi att följande åtgärder vidtas:

1. Fastställande av generella kriterier vid bedömning av markanvändning med avseende på huruvida mark kan anses lämplig för (bostads-)bebyggelse eller anses vara skyddsvärd.
2. Områdesbesiktning och klassificering efter kriterier för markanvändning.
3. Kontroll av förekomst av skyddsvärda arter mot artportalen.
4. Eventuell biologisk inventering.

Nedan följer våra förslag och kommentarer till ett förändrat arbetssätt enligt denna plan.

1. *Kriterier för markanvändning (exempel)*
 - a) Mark lämplig för (bostads-)bebyggelse: Tidigare exploaterad mark t.ex. vägar, järnvägsspår, industriområden. "Industriskog" t.ex. granplanteringar
 - b) Skyddsvärd mark (förutom redan skyddad sådan):
Mark med biologisk mångfald
Ådellövskog
Blandskog
Tallskog på hållmark
Övergångszoner t.ex. skogsbryn
Ängs- och betesmarker
Redan etablerade rekreations- och skolskogar
2. *Områdesbesiktning och klassificering efter kriterier för markanvändning.*

Ett praktiskt sätt att genomföra detta kan vara att under kommunekologens ledning tillsätta en referensgrupp bestående av personer med god biologisk kunskap som tillsammans med denne genomför en protokollförd besiktning. Förutom tjänstemän från kommunen bör i en sådan referensgrupp kunna ingå även externa personer med sådan kunskap och Naturskyddsföreningen i Strängnäs vill gärna medverka i ett sådant projekt.
3. *Kontroll av förekomst av skyddsvärda arter mot artportalen.*
4. *Biologisk inventering.*

Behovet av biologisk inventering kan förväntas minska betydligt om man redan vid områdesbesiktningen enligt ovan kan fastställa lämplig markanvändning. I de förhoppningsvis få återstående fallen som skulle kräva biologisk inventering borde kommunen temporärt kunna stå för och förskotta denna kostnad och, efter det att exploatör utsetts, debitera denne för inventeringsarbetet. Även om kommunen i något fall inte skulle ha möjlighet att övervältra inventeringskostnaden på en exploatör blir förmodligen denna kostnad låg i förhållande till i annat fall tillkommande kostnader och tidsfördröjning på grund av överklaganden av beslutad markanvändning.

Att översiktsplanen inte är juridiskt bindande kan knappast utgöra ett problem om allmän acceptans erhålls för det föreslagna arbetssättet. Med tillämpning av detta arbetssätt skall biologisk inventering av mark, som bedöms som lämplig för bebyggelse, inte behöva göras vid detaljplaneringen, då detta arbete skall var utfört redan vid översiktsplaneringen.

Biologisk mångfald och ekosystemtjänster

Naturskyddsföreningen i Strängnäs anser att ett fördjupande avsnitt om biologisk mångfald och ekosystemtjänster bör finnas med i översiktsplanen, förslagsvis enligt följande.

Naturvårdsverket har i miljömål angett att "senast 2018 ska betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster vara allmänt kända och integreras i ekonomiska ställningstaganden, politiska avväganden och andra beslut i samhället där så är relevant och skäligt."

Generationsmålet för miljön innebär att förutsättningarna för att lösa miljöproblemen ska nås inom en generation.

Vi måste därför börja tillämpa en helhetssyn där naturens tjänster får en större plats i den samhällsekonomiska analysen. Ett fokusområde måste bli att inventera och uppskatta värdet av ekosystemtjänster för vår kommun för att kunna ta hänsyn till dessa värden i beslutsfattandet. T.ex att parker, skog och våtmarker nära städer kan stärka olika ekosystemtjänster, som är viktiga för skydd mot effekterna av klimatförändringar.

En modell har utvecklats under FN:s internationella år för biologisk mångfald TEEB The Economics of Ecosystem and Biodiversity till stöd för detta. I processen bör aktörer från olika lokala intressegrupper delta.

Regeringen har fastställt fem etappmål för biologisk mångfald;

- Ekosystemtjänster och resiliens

Det kan vara svårt att göra detaljerade inventeringar på översiktsplanenivå. Samtidigt måste avvägningar mellan olika intressen ske på alla planeringsnivåer, anpassat efter det aktuella projektets detaljnivå. I översiktsplanen beskrivs vikten av att under tidiga skeden av olika projekt, där mark- och vattenanvändning kan komma att ändras, undersöka om stor biologisk mångfald och/eller hotade arter finns och i så fall hur dessa eventuellt skulle kunna påverkas. Hur arbetsmetoden ska se ut i detalj är sedan något som förvaltningen kan arbeta vidare med. En viktig inriktning i Grönplanen, som anses stämma överens med framförda synpunkter angående naturhänsyn, finns i kapitlet "3.6.1 Balanseringsmetoden" angående vilka steg som bör följas i planerings- och exploateringsfasen.

I Översiktsplanen lyfts betydelsen av biologisk mångfald och ekosystemtjänster, bland annat under rubriken *Klimat- och miljöarbete*.

- Den biologiska mångfaldens och ekosystemtjänsternas värden
- Hotade arter och naturtyper
- Invasiva främmande arter
- Kunskap om genetisk mångfald.

Förslag till ändrade skrivningar

Vid genomläsningen av förslaget till översiktsplan finner vi naturligtvis ett antal punkter på vilka vi gärna skulle vilja ytterligare accentuera naturhänsyn och positiv miljöpåverkan och i några fall påpeka sådana skrivningar som kan tänkas motverka dessa syften. Sådana kommentarer följer nedan med hänvisning till de avsnitt och sidor där respektive frågeställning behandlas.

Sidan 27, Stycke "Inom området ..."

Stryk texten: "och genom att pröva ny bebyggelse inom exempelvis ett grönområde eller annan oexploaterad mark."

Kvarvarande gröna lungor i stadskärnan utgör en av de allra viktigaste ekosystemtjänsterna som allvarligt skadas vid bebyggelse, vilket strider helt mot de nationella miljömålen.

Stycket har omformulerats något. Viktigt är dock att stycket läses tillsammans med efterföljande mening: "*Vid ianspråktagande av ett grönområde är det viktigt med analyser av dess naturvärden och hur området används, möjligheten att samtidigt förbättra kvaliteten för parker i närområdet bör också undersökas. En successiv utveckling av den befintliga stadsbebyggelsen ställer krav på en god dialog med dem som idag bor och verkar i områdena.*"

Sidan 36, Stycke "Jordbruksmarken är en viktig ..."

Komplettera texten med förslagsvis följande mening: "Särskilt viktigt för den biologiska mångfalden är att bevara befintliga ängs- och betesmarker och att gärna utvidga sådana arealer."

Föreslagen mening ansågs bättre passa in under rubriken *Bevarande och utveckling av landsbygdens natur-, kultur- och rekreativvärden* (punkt 4).

Sidan 80, Stycke "Biologisk mångfald"

Komplettera texten med t.ex. följande mening. "Även områden med stor biologisk mångfald d.v.s. med ett stort antal arter av olika växter och djur måste särskilt beaktas och erbjudas skydd även om förekomsten av direkt hotade arter kan vara ringa."

Justerat.

Sidan 88, Stycke "Bevarande av områden ...", Meningen

"Det är därför viktigt att ..."

Ändra meningen " ... undersöka om hotade arter finns" till "undersöka om stor biologisk mångfald och/eller hotade arter finns"

Justerat.

Sidan 88, Stycke "Hur tillgodoses redovisade riksintressen?" Sista meningen.

Komplettera meningen " ... samt andra berörda myndigheter" med "och ideella organisationer"

Justerat.

Sidan 128, Andra styckets rubrik, sista meningen.

Komplettera meningen med ", dock ej på bekostnad av det

Föreslaget tillägg anses ej stämma överens med efterföljande text/ställningstagandets huvudsakliga syfte.

fåtal skogsområden och gröna lungor som finns kvar inom tätorterna."

Bilaga till Översiktsplan 2014, del A1, sidorna 18-19

Skolnära skogar Inom parentes anges ett maximalt gångavstånd från skola till 30 minuter. Ändra till 15 minuter; 30 minuter är alldeles för lång tid för att medge ett effektivt utnyttjande av såväl skoltiden som själva skogen. En sammanlagd tid på en timme för gång till och från skogen är oacceptabelt.

Tätortsnära skog I texten anges att tätortsnära skog skall finnas tillgänglig inom 500 meter från tätorten. Ändra till 300 meter. Naturskyddsföreningens riksorganisation anger 300 meter som lämpligt maximalavstånd med samma motivering som gäller för skolnära skogar; alltför långt gång eller cykelavstånd för att inbjuda till en effektiv användning som rekreationsskog.

För att grönstrukturen ska ge önskvärda positiva effekter i staden är det viktigt att den är tydlig och tillgänglig. Samtidigt rymmer vissa grönområden värden och egenskaper som är beroende av ett mer isolerat läge, på större avstånd från bebyggelse.

En viktig förutsättning för att de bostadsnära och skolnära skogarna ska fylla sin funktion är att de finns på ett skyddat läge, utan större påverkan från bebyggelse. Därför är det ibland inte möjligt att ett sådant område kan förekomma inom 300 meters avstånd respektive 15 minuters promenad från ett bebyggt område. Det är med tanke på detta som 500 meters avstånd respektive 30 minuters promenad ansetts vara ett lämpligt krav på maxavstånd till dessa typer av områden. Om avståndskravet reduceras till 300 meter respektive 15 minuter finns en risk att de skogsområden som ligger så pass nära bebyggelse inte uppfyller kravet på skyddat läge och ostördhet, vilket leder till att en grundläggande egenskap hos områdestypen går förlorad.

Viktigt att notera är också att det i de nämnda fallen enbart handlar om skogsmiljöer. I grönplanen anges många typer av grönstruktur med betydligt kortare avståndskrav från bebyggelse, exempelvis de områden som ingår i kategorierna gröningar, grannskapsparker och bostadsnära grönområden. Dessa områden fyller en viktig funktion för den bostadsnära vardagsrekreationen, medan de ovan nämnda skogspartierna är tänkta att fungera som större och mer skyddade naturmiljöer.

31. TeliaSonera Skanova Access AB

Strängnäs tillhör en av de kommuner i landet som Skanova ser som intressant att prioritera vid en satsning med fiberinfrastruktur, som möjliggör bredband till medborgare och näringsliv. Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet, det vill säga när detaljplanarbete påbörjas, för att få med befintliga ledningar i planeringsunderlaget. På så sätt kan oförutsedda hinder i planeringen som berör Skanovas nät undvikas för att få en smidigare och snabbare planprocess.

Noteras.

32. Vattenfall

Regionnät

För alla detaljer och anläggningar som placeras invid Vattenfalls ledningar gäller att dessa skall placeras så att drift- och underhållsarbeten för ledningen inte försvåras. Då arbete planeras invid luftledning eller markkabel skall alltid Vattenfall kontaktas. Man får inte ändra marknivån eller vidta annan åtgärd, t.ex. schaktning eller sprängning invid befintlig lednings närområde som kan medföra fara för ledningen eller medföra att ledningen kan vålla skada på person eller egendom.

En eventuell ombyggnad eller flytt av luftledning eller markkabel utförs av Vattenfall men bekostas av exploatör. Vid behov av ombyggnad av linjekoncessionspliktig ledning skall det beaktas att ny nätkoncession kan behöva sökas. För alla ärenden gäller att de skall prövas vid varje enskilt fall. I vissa fall medför det en enkel prövning och i vissa fall en mer djupgående prövning.

Vid framtagning av nya och reviderade detaljplaner skall följande gälla:

- Ett L-område skall anges mitt över luftledning med en bredd på 20 meter på vardera sida om ledningens yttersta fas.
- Ett U-område skall anges mitt över en markkabel med minst 2 meter på vardera sidan om markkabelns yttersta faser.
- För att bestämma U- eller L-områdets exakta läge skall inmätning av markkabelns respektive luftlednings centrumlinje ske.
- Inom kvartersmark skall U-område och L-område vara prickområde. Inom U eller L-område får ingen anläggning placeras och ingen förändring av markanvändning eller marknivå utföras.
- Inom område med detaljplan skall en luftledning uppfylla de krav som gäller enligt SS-EN 50341 samt vara utförd i brottsäkert eller förstärkt utförande. Är inte luftledningen byggd i detta utförande får exploatören bekosta denna ombyggnad.
- Byggnader som kräver grundläggning skall placeras på ett minsta avstånd av 5 meter till markkabelns närmaste fas.

Lokalnät

I översiktsplanen beskrivs att utvecklingsstrategin stöder koncentrerad bebyggelse vilket skall reducera kommunala investeringar vad gäller infrastrukturens utbredning. Detta skulle därför minska behovet av investeringar för energi och el bl.a. Vattenfall ansluter sig till uppfattningen att belastningen då kommer att öka på befintliga nät men att detta då kommer att medföra att nya nätstationer och

kablar kan komma att krävas för att bistå denna utveckling. Noteras. Vattenfall vill därför uppmana till tidig kontakt för att avgöra behovet för eventuella nätförstärkningar i de tidiga skedena av planprocessen.

Vindkraft

Gällande krav vid anslutning av vindkraftsproduktion intill luftledning på högspänningsnivå gäller följande: För att minimera olycksrisken vid flygning bör det horisontella avståndet från hinder till kraftledning uppgå till minst 100 meter för vindkraftverk med en höjd av högst 50 meter master över en höjd av 50 m utan stag samt ett avstånd av 200 meter till kraftledning för vindkraftverk högre än 50 meter master över en höjd av 50 m och alla master med stag. Generellt gäller att för anslutning av ett större antal vindkraftverk kommer en utbyggnad av elnätet krävas i form av nya ledningar och transformatorstationer. Ledningarna kommer att planeras och uppföras kablfierat eller som luftledning med träd säkra ledningsgator. Noteras.

Övrigt

Vid alla planering i närheten av våra ledningar anser Vattenfall att en tidig dialog är viktig och Vattenfall vill därför bli kontaktad i ett så tidigt skede som möjligt för att på ett positivt sätt kunna bidra till samhällsutvecklingen. Noteras.

34. Svenska kraftnät

Nuläge

Svenska Kraftnät har en 400 kv-ledning som går genom Strängnäs kommun. Denna ledning är av stor vikt för rikets elförsörjning och innehar ledningsrätt.

Svenska Kraftnäts magnetfältspolicy

Svenska Kraftnät följer de försiktighetsprinciper som Strålsäkerhetsmyndigheten tillsammans med Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket och Socialstyrelsen, rekommenderar. Svenska Kraftnäts tillämpning av ovannämnda myndigheters rekommendationer har resulterat i en policy för magnetfältsnivåer. Vid all nyprojektering av 220 kV- och 400 kV-växelströmsledningar i det svenska stamnätet tillämpar Svenska Kraftnät en magnetfältspolicy som innebär att vi utgår från 0,4 mikrotlesa som högsta magnetfältnivå vid bostäder eller där människor vistas varaktigt. I samband med att tillstånd förnyas för våra växelströmsledningar vidtar vi ofta åtgärder för att minska magnetfälten eller erbjuder oss att köpa fastigheter som står så nära ledningen att magnetfältet överstiger 4,0 mikrotlesa. Mer information om Svenska Kraftnät och magnetfält finns på vår hemsida, www.svk.se.

Slutsats

Ledningsrätten innebär att åtagande/verksamhet, som på Noteras.

något sätt inskränker Svenska Kraftnäts verksamhet, inte får vidtas på fastighet som belastas av ledningsrätten.

Svenska Kraftnät vill påminna om att byggnationer i närheten av transformatorstationer och ledningsstråk kan medföra svårigheter vid eventuella framtida förändringar i stamnätet.

Noteras.

Vid arbete i närheten av våra kraftledningar såsom schaktning, anläggande av dammar, vattenmagasin eller annan form av anläggningsarbete som kan medföra fara för våra ledningar, vänligen kontakta Svenska Kraftnät 3-5 är innan arbetet är beräknat att starta.

Svenska Kraftnät önskar att kommunen tar motsvarande hänsyn vid planering av ny bebyggelse invid befintliga stamnätledningar som Svenska Kraftnät gör vid byggnation av nya ledningar. För att säkert innehålla Svenska Kraftnäts magnetfältspolicy ska ny bebyggelse där människor vistas varaktigt placeras minst 130 meter från en 400 kV-ledning. Detta avstånd är baserat på maximerat årsmedelströmvärde och är att anse som en rekommendation till beslutande myndighet.

Noteras.

Ur ett elsäkerhetsperspektiv regleras avståndet mellan kraftledningar och olika verksamheter i Elsäkerhetsverkets föreskrifter ELSÄK-FS 2008:1 med ändring ELSÄK-FS 2010:1.

Alla kraftledningar som drivs och förvaltas av Svenska Kraftnät har underjordiska installationer. Vid alla typer av markarbete inom en kraftledningsgata ska Svenska Kraftnät rådfrågas om direktiv innan markarbete påbörjas. Svenska Kraftnät ser gärna att våra ledningar görs synliga i er översiktsplan och kan på begäran skicka er en karta. Så länge våra rekommendationer har beaktats och planering och projektering sker i samarbete med Svenska Kraftnät, har vi inga invändningar mot aktuell översiktsplan.

I kapitlet Försörjningssystem/Infrastruktur finns en karta som visar de högspänningsledningar som leder genom kommunen. Kommunen tar gärna emot en ny karta från Svenska Kraftnät så att uppgifterna kan stämmas av mot varandra.

32. Mariefreds Båtklubb

Generellt vill vi påpeka att det är viktigt att båtlivets intressen omhändertas i planen, med marinor/båtklubbar utpekade och att tillräckliga ytor för båtlivets långsiktiga behov säkerställs.

Detta arbete bör ske tillsammans med bland annat kommunens båtklubbar. I Blåplanen ges en övergripande bild som fortsatta diskussioner kring specifika behov och områden kan utgå ifrån.

33. Östra Södermanlands Järnväg

För oss är områdena turism, kulturmiljö, handelspolicy och Försörjningssystem/kommunikationer viktiga. Dessa ämnen griper dock till stor del in i varandra och berör även mellankommunal samverkan. Turismen är mycket viktig för Mariefred och dess näringsliv. Vi är då ett av de stora turistmålen men även ett kommunikationsmedel till turistmålen och mellan oss och andra turistmål. Viktigt för Mariefreds fortsatta attraktivitet som turistmål är bibehållna kulturmiljöer i staden samt en attraktiv landskapsbild i närområdet och utmed de angränsande stråken för turismen. Viktigt för turismen är även väl fungerande trafik. Det måste vara enkelt att nå turistmålen såväl med kollektivtrafik som med bil. Vi bidrar då även till kollektivtrafiken. För bilburna turister behövs logiska tillfarter och bra parkeringsplatser som samtidigt inte får störa miljön eller kulturmiljön.

Utvecklingsstrategi

Utvecklingen i Läggesta måste ske med hänsyn till kulturmiljöer, bl.a. inom stråket utmed vår järnväg. (S. 27) I stråket mellan Mariefred och Läggesta kring Gripsholmsviken, vår järnväg och väg 223 behöver det öppna landskapet bevaras. Ny sammanlänkande bebyggelse kan lokaliseras till stråket "Gripsholms hagar". Landsbygdens och kulturlandskapets bevarande och möjligheter till utveckling är väl berörda i den övergripande strategin s. 38-39. Vad vi saknar där är en vägledning eller policy för Hedlandets utveckling. Vi har redan i yttranden om Fördjupningen av översiktsplanen för Hedlandet framfört att det är mycket viktigt att bevara kulturlandskapet även där.

Fördjupningar av översiktsplanen

För fördjupningen av översiktsplanen för Mariefred - Läggesta är det viktigt att ny bebyggelse och exploatering verkligen begränsas till vad som beskrivs. För fördjupningen av översiktsplanen för Hedlandet har vi lämnat detaljerat yttrande. Det är där mycket viktigt för områdets framtida attraktivitet, både för boende och som turiststråk, att de öppna områdena i kulturlandskapet bevaras och vårdas så att karaktären av utgårdsmark till staden Mariefred bibehålls. Bilagor: Stadsbyggnads och kulturmiljöprogram Se nedan.

Handelspolicy

Vi stöttar heljärtat kommunens ställningstagande att strukturen skall vara att stadskärnornas handel inte utarmas. För just Mariefred där kundunderlaget knappast kan vara tillräckligt för fler köpcentrum är det viktigt att handeln i stadskärnan bibehålls där det även är attraktivt för turismen. En levande handel i stadskärnan både gagnas

Utvecklingen inom Hedlandet tas upp under rubriken 1. *Fortsätt att stärka utvecklingen runt kommunens järnvägsstationer i Strängnäs stad och Läggesta med Mariefred och Åkers styckebruk.*

Noteras. Fördjupningen av översiktsplanen för Hedlandet har antagits av kommunfullmäktige.

av turismen och gagnar turismen. Nya köpcentrum inom kommundelen bör inte planeras, ny handel i t.ex. Läggesta (s. 75) bör inskränkas till enklare servicebutiker. Vi stöttar alltså helt policyn på s. 48 och målen för handel på s. 75 men ser stora risker i en större nyetablering i Läggesta.

Noteras.

Regional samverkan - Friluftsliv, kulturmiljö och turism

Vår trafik över kommungränsen leder till samverkan mot Nykvarn (Taxinge-Näsby). Viktigt är att vi här effektivt knyter ihop både utgångspunkter och målpunkter i båda kommunerna och där samverkar även med båttrafik genom SIS Mariefred. Det bör även noteras att turist- och utflyktstrafiken med oss över kommungränsen är dubbelriktad, vi tar även besökare till Mariefred. Sammanlänkningen över nuvarande kommungränsen är även historiskt intressant då Taxinge socken ingick i Mariefreds stad 1952 - 1971.

Riksintressen mm - Turism

Det kan här möjligen tilläggas att vår järnväg även utgör en i sig intressant rese möjlighet till sevärdheterna i Mariefred genom anslutningen till SJ i Läggesta. Bland arrangemangen bör inte Bondens marknad och Julmarknaden i Mariefred glömmas. Här och ev. under "Skyddade naturområden" kan även nämnas att vi kommer att ge möjlighet att nå Härnönns naturreservat då vi kommer att anlägga en hållplats invid Härnön.

Justerat. I texten har lagts till att Museijärnvägen i Mariefred är en attraktion i sig samtidigt som den knyter samman olika sevärdheter. Några utvalda/specifika platser att besöka har ej lyfts in i översiktsplanen.

Kulturmiljövård

Beskrivningen i själva planen och framför allt i bilagan om Kulturmiljöprogram är bra sammanställd. Några kompletteringar kan införas:

Under "Områden med kulturmiljövården av regionalt intresse" är område 34 Hedlandet värt att förtydliga. Där finns bevaransvärda kulturlandskap både i stråket Fäbodhagen - Karlsborg - centrala Hedlandet och runt Hedlanda gård. De visar väl de utmarker som tillhörde Mariefreds stad för bete och jordbruk.

Stycket, i form av en kort värdebeskrivning, är hämtat från boken "Sörmlandsbygden 1988:1". En mer utförlig beskrivning finns i Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogrammet.

Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram

I denna bilaga är våra stationsområden samt vår verksamhet och vad som är viktigt för denna mycket väl beskrivet. Detta måste vara vägledande för framtida planering av berörda områden. Speciellt är beskrivningen av betydelsen av upplevelsen av kulturlandskapet utmed järnvägen för totalintrycket även historisk resa viktig. Det kan inte nog understrykas vikten av en bebyggelsefri zon utmed järnvägen, vilket även rapporten tydligt nämner. Programrapporten är dock inte uppdaterad beträffande vår nya sträcka Läggesta - Taxinge-Näsby och förbiser då denna nästan helt. Bilagan behöver kompletteras med beskrivning av kulturmiljön kring centrala Hedlandet och vid Hedlanda gård och hur den väl kan upplevas från tåget. Det kan även vara lämpligt att här komplettera med en kortare beskrivning av vårt kulturhistoriska mål, att

Noteras.

Noteras. Synpunkten tas med inför revideringar av Stadsbyggnads- kulturmiljöprogrammet.

samla bevara och visa i drift fordon från landets minsta järnvägar, de med endast 600 mm spårvidd, samt att göra detta in en representativ miljö. Vi bidrar gärna med material om detta.

Försörjningssystem/infrastruktur - regionalt och lokalt intresse

Under Cykeltransporter kan det nämnas att det går att ta med cykel på våra tåg, vilket ger utökade möjligheter till utflykter. På kartan på s.113 är vår järnväg markerad bland övriga järnvägslinjer. Lämpligen kan den då även i texten på s. 114 nämnas som ett kollektivtrafikmedel. Redan använder boende i Mariefred och Läggesta våra tåg för inköpsresor in till Mariefred och vi ser stora möjligheter att våra tåg kan användas mer för kommunikation även till och från Hedlandet och Sjöbygget. För återkommande resande finns förmånliga årskort.

Informationen under rubriken *Kollektivtrafik, Tåg* har uppdaterats.

36. Båtklubben gripen

Båtklubben Gripen konstaterar att de synpunkter vi tidigare framfört avseende båtlivets förutsättningar i många stycken bejakats. Positivt är de "Ställningstaganden angående rekreation och friluftsliv inom kommunen: (Sida 109)" som för båtlivets utveckling anger: Vid framtagande av detaljplaner, fördjupningar av översiktsplanen och vid lokaliseringsprövningar i samband med förhandsbesked och bygglov ska hänsyn tas till dem i Blåplanen identifierade utredningsområden som är eller som kan komma att bli betydande för båtlivet inom kommunen. Båtlivet är en betydande del av friluftslivet inom kommunen. Att säkerställa tillräckliga ytor för dess långsiktiga behov är därför av högsta vikt för kommunen. Etableringar som kan eller som kan komma att påverka möjligheten för dessa behov ska i möjligaste mån undvikas. Då BK Gripen nu blivit uppsagd av Vasallen för uppläggning av båtar på land ser vi det som viktigt att dessa ställningstaganden kommer att förverkligas. Inom Strängnäs kommun saknas idag större uppläggningsplatser för att om möjligt täcka de behov som redan nu finns och kommer uppstå enligt pågående planer (byggnation, inflyttning). Då det i dagsläget dessutom är så att antalet uppläggningsplatser ser ut att minska p.g.a. den kommunala planeringen av nya bostadsområden, som i sig dessutom kraftigt kommer att öka behovet av uppläggningsplatser, är det viktigt att nya uppläggningsplatser skapas. Vi ser därför med tillförsikt fram emot att förutsättningarna för klubben, att flytta till den av kommunen föreslagna platsen på norra fältet, tillgodoses bl.a. genom att verksamhetsområde för båtlivet införs i översiktsplanen samt att infrastrukturen och övriga förutsättningar för ett ideellt båtliv i området ses över.

Övriga synpunkter

För att en bättre samstämmighet med övriga dokument

Vidare arbete utifrån sammanställd

(bilagor) måste även översyn/revidering av Blåplan göras

Sida 11

Blåplanen bör tillföras inom sektor Riksintressen. Anm: En stor del av kommunens yta utgörs av vatten

Sida 26

Väg 55 bör ingå som förbindelsestråk norrut

Sida 34

Befintlig turistcykelled väg 55 på Tosterön är förenad med livsfara p.g.a. av vägens kvalitet och höga trafikintensitet. Föreslås att leden tas bort såvida inte särskild cykelbana avses byggas

Sida 42

1. Bostäder på vatten har markerats på den plats där kommunen idag anvisar Båtklubben Gripen plats för verksamhetsområde för båtlivet. Där finns förutsättningar för en hållbar utveckling av båtlivet med förråd och väg ner till vattnet. Platsen liksom P 10-badet har varit och är förberedda färjelägen för transport av fordon mellan Tosterön och fastlandet. Platsen liksom P 10-badet kan även sägas vara militärhistoriskt intressanta. Tecknet flytande bostäder bör tas bort (flyttas). Föreslås att verksamhetsområde för fritidsbåtlivet avdelas på land samt att tecken för småbåtshamn införs.
2. Enligt uppgift får småbåtshamn inte byggas ut vid Löt (Strängnäs segelsällskaps uppställningsområde vintertid av båtar) då det enligt uppgift utgör reservvattentäkt. Tecknet tas bort.

Sida 46 Tillägg

Blåplanen är tänkt att behandla frågor, **som berör riksintresset Mälaren**, angående både utnyttjande och skydd av kommunens vattenområden och strandnära lägen.

Sida 104

Farleder bör kompletteras med de som framgår av sjökort (båtsporkort). Farleder är intressanta för både lokalt som regionalt friluftsliv.

Sida 113

Komplettera farleder enligt sjökort

37. Föreningen landskapsskydd Strängnäs

Föreningen Landskapsskydd i Strängnäs har tagit del av de sju punkter som utgör de viktigaste hänsynen och målsättningarna i hur kommunens mark- och vattenområden inom planperioden ska användas på bästa sätt. Det är med förvåning och beklagande vi kan konstatera målsättningen att främja uppbyggnad och

information i Blåplanen bör ske tillsammans med bland annat kommunens båtklubbar. I Blåplanen ges en övergripande bild som fortsatta diskussioner kring specifika behov och områden kan utgå ifrån.

Efter samrådet har synen på Blåplanens status i förhållande till översiktsplanen förändrats. Blåplanen behöver ses som ett separat levande dokument på ett fördjupande tema – det vill säga ej som en del av översiktsplanen i form av bilaga utan som ett viktigt planeringsunderlag liksom många andra viktiga underlag. Det som ansetts vara väsentligt (samt passande utifrån den översiktliga planeringsnivån) att lyfta in i översiktsplanen har lyfts in.

produktion av kommersiella vindkraftverk. Med stöd av innehållet i inlagan hävdar vi att bygglov/tillstånd inte ska ges för dessa verk. Planens utpekade huvudområden kommer att påverkas på ett sätt som oundvikligen orsakar störningar och skada från 150-200 m höga vindkraftverk. Är det på detta sätt Strängnäs kommun vill profilera den vackra målarstaden med sina unika natur- och kulturmiljöer med Mälarens stränder och öar som "riksintresse för rörligt friluftsliv"? Tidigare utpekade "riksintresseområden för vindbruk" ligger inom dessa skyddsvärda miljöer och tillika inom det utökade strandskyddet. Planförslagets attityd vittnar om en allmänt positiv inställning till vindkraftverk, men kommunalråd för ansvaret vidare till att bli en "markägarfråga." Utan angiven strategi i översiktsplanen riskerar nuvarande/tillkommande kommuninnevärnarna därmed att utsättas för faran att få vindkraftverk i sitt närområde. Detta är en ovisshet som inte gagnar kommunens utveckling! De hälsorisker, störningar, säkerhetsrisker och riskområden som orsakas av vindkraftverk ska beaktas/beskrivas vid samråd som har stöd i Aarhuskonventionen. Bygglov/tillståndsprocess ska också redovisa undanröjande av fara för allmänheten. (se bilaga 1. Maskinrelaterade hälso- och säkerhetsrisker) Kommunens främjande av uppbyggnad av vindkraftverk inom de närmaste två decennierna riskerar sannolikt att öka landets utsläpp av växthusgaser, detta genom sin miljöbelastande överproduktion.

38. Privatperson A

Först och främst har jag inte kunnat finna någon uppgift i materialet om vart och senast när, synpunkter på förslaget ska lämnas. Borde finnas redan i inledningen med de övergripande planeringsförutsättningarna stöter man på konflikter.

Uppgifterna kring klimatförändringen bygger i alltför stor utsträckning på det antagande som emanerar från IPCC, vilken i sin tur alltmer beslås med allt från felkalkyler till rena falskier. Att vår jord ständigt utsätts för klimatförändringar är inte något nytt eller märkligt. Mänskligheten har tidigare anpassat sig till små istider och extrem värme. Alla före IPCC vedertagna erfarenheter talar snarare för att vi nu har en istid framför oss för vilken vi borde planera. Om den blir stor och djup eller bara en ny "liten" kan vi inte veta, men att den kommer kan vi vara ganska säkra på. Att uppvärmningscykeln efter förra istiden nu har nått sin klimax stöds inte minst av det faktum att ingen temperaturhöjning skett sedan slutet på 90-talet.

I anslutning till resonemanget om klimatfrågor anges inriktningen som varit planeringsgrund sedan många år nu, nämligen att staden ska byggas inifrån och ut, eller

I översiktsplanen behandlas inte några enskilda förfrågningar vad gäller uppförande av vindkraftverk.

Information om samrådstiden har bland annat funnits på hemsidan och i annonser i Strängnäs tidning.

Strängnäs kommun delar inte uppfattningen att IPCCs klimatrappporter bygger på felkalkyler. IPCC-rapporterna utgör ett underlag för världens beslutsfattare och är en sammanställning av den senaste forskningen från olika vetenskapsfält om vad som sker med världens klimat. Rapporterna från IPCC är erkända som underlag i förhandlingar om klimatfrågor på både nationell och internationell nivå, också i Sverige.

med andra ord, förtäta och utnyttja befintlig infrastruktur fullt ut. Detta är en hållbar förutsättning vilken bör få fortsatt status som grundsats.

Men den kommer ofta i konflikt med just det som omskrivs i sista raderna i detta inledande stycke, nämligen medborgarnas engagemang kring livsmiljöfrågor. Också med vad som skrivs om "grönområden i urbana miljöer" under rubriken "Luft" på sidan 14. Ofta ser man just dessa medborgare som ena dagen stöder grundsatsens tanke om hållbarhet och resurssnålhet, nästa dag i grupp med bistra ansikten på foto på lokaltidningens förstasida under rubriken "här vill vi inte ha några nya hus". Kommunen måste bli bättre på att dels kommunicera med dessa medborgare på översiktsplanestadiet så att de inser vad de faktiska konsekvenserna av grundsatsens ställningstagande innebär.

Innehållslösa och till intet förpliktande floskler som "De svenska miljö kvalitetsmålen syfte i stort är att tydliggöra den miljömässiga dimensionen i begreppet hållbar utveckling" bör undvikas. Särskilt som de av nästa mening framgår att det bara tycks handla om "utanför Sveriges gränser"?

Under rubriken "Kommunala mål och riktlinjer" talas om att "användandet av vindkraft och solenergi skall uppmuntras och underlättas". Här är uppenbarligen ännu ett kommunikationsproblem. Starka krafter finns bland medborgarna mot användandet av vindkraft. Främst ur kulturmiljösynpunkt. Detta är en problematik som kommunen måste låta få större plats i översiktsplanen. Redan nu tycks dessutom stå klart att de tänkta och planerade försöksanläggningarna för vindkraft i kommunen inte tycks bli förverkligade, vilket givetvis förminskar värdet på hela den vindkraftsplanering som kommunen redan genomfört.

Men fortfarande finns ett större och betydligt mindre konfliktfyllt fält för vindkraftsutbyggnad och det är den småskaliga och fastighetsanknutna vindkraften. Den bör kommunen med kraft understödja i planeringen och med andra ord också ge ett större utrymme i översiktsplanen.

På sidan 15 anges att "Antalet pensionärer över 65 år väntas öka med drygt 25 procent" - på sju år! Hur rimmars detta med de nedläggningarna av äldreboenden i

Noteras.

Under rubriken Miljö kvalitetsmålen står det: "De svenska miljö kvalitetsmålen syfte i stort är att tydliggöra den miljömässiga dimensionen i begreppet hållbar utveckling. Det övergripande generationsmålet definieras som "att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser". Arbetet med hållbar utveckling i Sverige ska bedrivas på ett sätt som inte innebär negativ påverkan i något annat land eller t.ex. i det fria havet. Det är viktigt att inte flytta miljöpåverkan över gränserna.

Vindkraft och solenergi är med i den strategiska planen i kommunen och också i Klimat- och energiplanen finns det mål att utsläpp från användning av fossila bränslen i kommunen ska minska kraftigt. Förnybar energi är ett sätt att arbeta mot dessa mål och därmed ska de inte exkluderas från framtida planering. Ett nationellt mål inom energiområdet är att andelen förnybar energi ska vara 50 procent år 2020.

Initiativ för att främja förnybar energi i form av småskalig vindkraft är en intressant idé. Småskalig solenergi är redan på god väg att öka i popularitet.

Noteras. Texten har justerats av Socialkontoret. Synpunkterna angående äldreomsorg vidarebefordras till

Mariefred och inhiberat nybygge i Stallarholmen?

Socialkontoret.

Man hänvisar till att äldre i större utsträckning "vill" bo kvar hemma och då istället komma i fråga för hemtjänstens tveksamma omsorg. Är inte detta istället socialtjänstens budgetsansvariges önskemål?

Vårt samhälle talar idag gärna vitt och brett om "valfrihet" inte minst inom vård och äldreomsorg. Men inget annat område är så fritt från valfrihet som just äldreomsorgen. Än så länge sitter den äldres vilja i huvudet på en biståndshandläggare som har att avgöra hur vederbörande ska få bo. Där råder ingen valfrihet!

Samtidigt känner vi till nackdelarna med att äldre bor kvar hemma trots ökad orörlighet. De blir socialt isolerade, de utsätts för mer än 30 nya ansikten varje vecka som går in och ut ur deras hem utan att de själva kan påverka detta. Om dessa ansikten kunde utgöra en verklig social funktion för de äldre vore det väl frid och fröjd, men ålders- och kulturskillnader gör att hemtjänstens personal sällan kan utgöra den sociala kontakt som den enskilde behöver för att upprätthålla sin livsvilja. Socialtjänstlagen säger att de äldre inte bara ska ha rätt till att få sina timliga behov tillfredsställda, utan faktiskt också sina andliga och sociala.

Därför är det som jag ser det oerhört viktigt att kommunen upprätthåller en god beredskap för denna ökande andel av äldre och att man har som ledstjärna att också när det gäller boendeform så skall valfrihet för den enskilde gälla.

Om denna problematik talas också på sidan 71 under rubriken "Särskilda boenden". Här skriver planförslagsförfattaren:

"Tendensen inom äldreboenden är att fler och fler vårdas i hemmet så länge det är möjligt då platser på äldreboenden inte räcker till" (min understrykning). Denna "tendens" kan knappast gälla Strängnäs kommun som just berättat att man stänger Solvändans äldreboende och skrinlägger det utlovade och planerade äldreboendet i Stallarholmen med hänvisning till att man har så många tomma platser på sina Särskilda boenden.

Återigen. Anledningen till att äldre i allt större utsträckning "vårdas" (redan terminologin berättar att vi talar om orörliga äldre människor i behov av tillsyn i större eller mindre utsträckning) i hemmen torde i själva verket inte alls vara effekten av de enskilda äldres vilja eller önskemål utan som sagt snarare beroende på besparingsönskemål från de sociala myndigheternas sida.

Strängnäs kommun borde med andra ord snarare arbeta för att de äldre också får en faktisk valfrihet när det gäller att avgöra vilken form av boende man själv vill ha i livets olika skeden. Därför är det kontraproduktivt att lägga ner befintliga boenden istället för att öka aktiviteterna för att

ge möjligheten till de äldre som vill flytta in i dessa.

Det är glädjande att kommunen håller fast vid handelspolicyns inriktning att försäljningen av snabbbrörliga konsumtionsvaror skall koncentreras till de befintliga stadskärnorna för att upprätthålla dessas attraktivitet. Det är av avgörande betydelse också för de boendes och in flyttandes upplevelse av sin livssituation.

Under rubriken "Turism" på sidan 78, saknar jag viktiga verksamheter som Grafikens Hus och Arsenalen liksom - som vanligt - hästeventeringsplatser som Näsbyholm och Ekelund. Bra dock att Motorstadion äntligen hittats av kommunen.

På sidan 82 har vi kommit in på "Naturvård" och under rubriken "3. Sörfjärden (N:32)" saknar jag information om att detta också är ett RAMSAR-område, och vad det innebär.

Allmänt under denna huvudrubrik vill jag säga att jag alltid uppskattar när man vinnlägger sig om att ta tillvara vårt svenska språks alla vinklingar och vrår. Och när det sedan väl kommer till juridiskt verksam planinstitut är det givetvis av vital betydelse att språket är stringent och otvetydigt.

Men en översiktsplan har en annan läspublik och därför tycker jag att man bör undvika specialuttryck som: "dystror", "kärlväxter", "rikkärr" och "reliktsjö".

Slutligen: på sid 132 finns en karta över riksintresset för totalförsvaret vid Härad. Den norra gränsen skall enligt uppgift följa E20 förbi Överås samhälle vilket den inte gör på kartan.

39. Privatperson B

Det gäller då blockeringen av Flodins väg för nyttotrafik och boende med ett stopp för biltrafik mitt på sträckan Flodins väg. För mig och många med mig är det ofattbart att man kan göra så i ett bostadsområde. En boende ska inte behöva åka kvarteret runt för att åka från sitt garage fram till sin villas ingång. Vem vill bo så? Hur ska man formulera det vid en försäljning av huset?

40. Privatperson C

Jag hittar ingenstans (kan ha missat!) där det framgår något om kommunens samarbete med Mälardalens

Texten har uppdaterats.

Textavsnittet är hämtat från områdets värdebeskrivning (se länsstyrelsens hemsida). Aktuellt riksintresseområde beskrivs också i fördjupningen av översiktsplanen för Strängnäs stad – Härad där det framgår att Sörfjärden är fastställt som RAMSAR-område.

Textavsnitten där dessa ord förekommer är hämtade från områdenas värdebeskrivningar (se länsstyrelsens hemsida).

Avgränsningen på kartan ska enligt kommunens underlag vara korrekt.

Detta ärende har behandlats av Stadsmiljöenheten och Teknik- och fritidsnämnden. För uppföljning av ärendet hänvisas dit.

I det första ställningstagandet under kapitlet *Näringsliv* syftas på den typen av

Högskola. I min mening är det värdefullt för att kunna uppfylla de fokusområden ni skisserat och för att kunna genomföra de utvecklingsstrategier ni nämner. Högskolan är även ett medel för ungdomar att på hemorten skaffa sig en akademisk grund för sina fortsatta arbetsinsatser.

samarbeten och kompetensutvecklingsprojekt som är viktiga för kommunen. Samarbetsavtalet med Mälardalens högskola ges nu som ett exempel på viktiga samarbeten och projekt.

41. Privat person D

Sammanfattningsvis visar vår sakframställning att utbyggnaden av vindkraftverk är bortsett från att den strider mot gällande lag också skövlar vårt Mälardalens landskap för all framtid varvid människors liv och hälsa utsätts för allvarlig skada. De nya argumenten mot denna utbyggnad är att den enda grunden för vindkraftverk i kommunen, utpekande av områden med lämplig vind, skall avskaffas. Dessutom medför dagens elpriser att vindkraftverk i Sverige medför årligen miljontals förlust. Denna förlust kommer förr eller senare att vältra över kostnaden för att återställa naturen med en total kostnad över 10 miljoner på kommunmedborgarna. Ett vindkraftverk har bevisligen gångtid på endast runt 10 år. Av samma anledning skall tillägget till översiktsplanen "tematiska tillägget till översiktsplanen" utgå ur kommande översiktsplan. Det planeringsunderlag som är nödvändigt för frågan om utbyggnaden av vindkraftverk angavs redan i nuvarande översiktsplan 2002 sid. 46 "Stora opåverkade områden" ".....Skyddet skall hindra att vägar och kraftledningar splittrar upp landskapet eller att telemaster eller vindkraftverk etc. påverkar miljön negativt eller att människornas upplevelse av ostördhet påverkas negativt. Vi i Strängnäs anser att även tystnaden är av värde att slå vakt om och hushålla med..... " Detta räcker fullständigt som beslutsunderlag för alla ansökningar om bygglov för vindkraftverk och detta räcker också som beslutsunderlag för kommunfullmäktige att inte godta ett eventuellt tillstånd av länsstyrelsen för vindkraftverk. Enligt ovan skall därför texten i förslaget om ny översiktsplan sid 48 Tema vindkraft, sid 121 Energiutvinning, sid 128 Hur tillgodoses redovisade riksintressen? utgå.

Inom kommunen finns inte längre några riksintresseområden för vindbruk. Tema vindkrafts status har förändrats och utgör inte längre ett tematiskt tillägg till översiktsplanen.

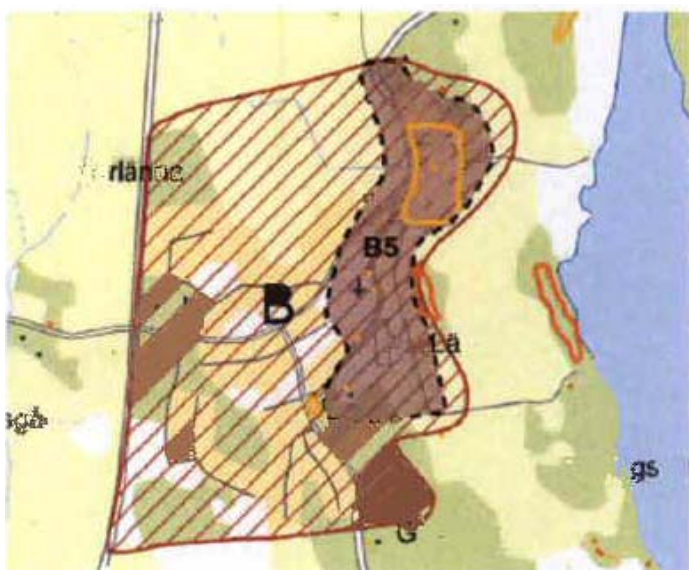
42. Privatperson E

I bilaga Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram 2013-06-03 beskrivs områden i kommunen som har särskild karaktär, värden och kännetecken. Ett karaktärsområde beskrivs enligt följande:

"Karaktärsområden och kulturhistoriska stråk är Strängnäs kommuns bedömning och är geografiska områden med en gemensam struktur eller/och historia som skapar samband och där de historiska spåren är särskilt tydliga. Ofta är det områden med som utgörs av både bebyggda och obebyggda miljöer."

Kring Merlänna by finns två olika karaktärsområden beskrivna, se Figur 1, Merlänna (B) och kyrkbyn (B5). Område B beskrivs som en "samlad kyrkby med bevarade karaktärsbyggnader", ett läge "invid den förhistoriska vattenleden som Länнасjön är en del av" samt "omgivande odlingslandskap".

Vidare beskrivs att "kyrkbyn ... bör behållas som en sammanhållen miljö" och "även den samlade äldre Bystrukturen i kyrkbyn, längs med allfarvägen norr om kyrkan bör bevaras."

Jag anser att område B bör utvidgas till att omfatta även odlingslandskapet öster om byvägen, ned mot Länнасjön, se Figur 2.

Noteras. Framförda synpunkter tas med inför revideringar av Stadsbyggnads-kulturmiljöprogrammet.

Jag anser att även detta område är en stor del av Merlännas karaktär och historia. Bebyggelsen i Merlänna ligger högre upp på åsen som följer Lännasjön och de öppna landskapen ned mot sjön anser jag vara en viktig komponent i att Merlänna fortfarande har sitt kulturmiljövärde bevarat. Vidare finns spår av Merlännas tidigaste bebyggelse, från bronsåldern, i detta område vilket ytterligare befäster att området är av stor betydelse för Merlännas karaktär. Vidare anser jag att riktlinjerna för detta utvidgade område bör revideras och undantas från utbyggnad av vägar och bebyggelse. Mina argument för detta är:

- Det skulle få stor inverkan på landskapsbilden och den kulturhistoriska miljö som finns kring kyrkan och ned mot sjön. I bilagan Stadsbyggnads- och kulturmiljöprogram 2013-06-03 anges att: "Strängnäs kommun vill skydda och bevara miljöer och objekt med höga kulturmiljövärden. De flesta områden är jordbruksbygder där en fortsatt jordbruksnäring med odling och djurbete är en förutsättning för ett bevarande." Detta anser jag stå i motsägelse till utbyggnad av bostäder och vägar i angivet område. Förutom betesmarkerna närmast sjön bedrivs på området också jordbruksnäring på ett hållbart sätt.
- Det är inte lämpligt att uppföra bebyggelse i nära anslutning till de fornlämningar som finns i detta område. Utbyggnad av vägar och bostäder skulle kraftigt öka aktiviteten i området och medföra risk för att viktiga kulturminnen blir skadade.
- Området ner mot sjön med befintliga vägar och skogsområden används av många bybor för rekreation, för även om Merlänna betraktas som landsbygd så är tillgängligheten till naturen i direkt anslutning till byn

relativt begränsad, bl.a. pga. av riksväg 55. Genom att tillåta nybyggnation av vägar och bostäder i angivet område anser jag därför att bybornas möjlighet till rekreations kraftigt försämras.

43. Privatperson F

Angående åsikter om översiktsplanen så har jag suttit och granskat framförallt delarna om kollektivtrafiken och i synnerhet Trafikstrategin 2040 och delen om busstrafiken. Man konstaterar att den lokala landsbygdstrafiken har minskat men berör bara att elevkullarna har blivit mindre. Jag saknar en plan för hur vi skall få arbetspendlarna att bli fler. Varför används inte bussarna i större utsträckning av arbetspendlarna? Uppenbarligen, eftersom endast 18 % utgörs av periodkort, så tillgodoser inte busstrafiken de behov som bör finnas bland kommunens invånare. Då befolkningen växer borde således även resandet öka, inte minska.

Som invånare i Åkers Styckebruk är bristerna rätt uppenbara. Trots trafikomläggningen 2012 är det fortfarande näst intill omöjligt att resa till annan ort än Strängnäs med buss. Vi har flera serviceinrättningar i grannsamhället Mariefred, såsom Apotek, bankomat och värcentral, men för att komma dit eller till Stallarholmen är man hänvisad till bilen.

Många nyinflyttade i Åkers Styckebruk har sina arbetsplatser i Södertälje men jag känner ingen som använder sig av buss 841. I dokumentet "Framtida kollektivtrafik i Sörmland" med underrubrik "Kommunöversyn Strängnäs" framtaget av Regionförbundet Sörmland från 2011 redovisas att 1: en utveckling av den lokala landsbygdstrafiken i främst de östra kommundelarna är nödvändig för bl a ta hänsyn till arbetspendlingen och 2: att en utveckling av expressbusstrafiken mot Eskilstuna och Södertälje är nödvändig och att körvägen för buss 841 skall anpassas efter vart pendlarna i Södertälje arbetar. I samma dokument konstateras också att Södertälje är den kommun som i särklass flest pendlar ut till (nästan 2000 personer år 2008, förmodligen ännu fler idag) men trots detta har ännu ingenting förändrats.

Kollektivtrafiken bör prioriteras upp som ett framtida alternativ till bilen!

Jag tar tillfället i akt att också kritisera Trafikstrategiplanen gällande biltrafiken. Strängnäs omnämns mycket men övriga orter bara som hastigast. Jag

Synpunkten stämmer överens med den prioriteringsordning av trafikslag som anges i Trafikstrategin och översiktsplanen. Prioriteringsordningen ska användas för behovsanpassning vid planering och utformning av gatumiljöer vid ny- och ombyggnationer.

Beskriven problematik behandlas i arbetet

anser som invånare i Forsa i Åkers Styckebruk att man bör beakta de problem som vi känner varje dag. Åkers styckebruk är byggt som en spiral där de som bor längst in i Riaområdet fågelvägen bara har 2-3 kilometer till Läggesta men bilvägen snarare uppemot 8 kilometer. Förutom att det är förkastligt ur miljösynpunkt så leder detta också till ständiga hastighetsöverträdelser där bilister ledsnar på att åka 30 km/tim runt byn för att komma ut och in och gasar på bland barn och villor. Min åsikt att denna spiral bör planeras bort och således en ny väg bör byggas åt med ån från Ria till Solbergavägen.

med framtagande av en fördjupning av översiktsplanen för Åkers styckebruk.

44. Privatperson G

Jag gjorde en snabb genomblick av materialet som verkar vara mycket heltäckande och djuplodande, dock så sökte jag ytterligare ett område och fann det tyvärr inte. I infrastrukturen behandlar ni det mesta, men har förbisett det mobila. Jag testade då att söka på mobil och finner att det inte alls är omnämnt. Jag tycker detta är ett område ni bör inkludera då det är viktigt ur infrastrukturhänsyn på flera plan. Exempelvis finns det i Strängnäs endast en mobilmast centralt vilket innebär att delar av Tosterön får mycket dålig täckning, eller som där jag bor på Ringvägen ingen alls stundtals, det kan brytas om man står i trädgården (anmärkningsvärt och bolagen gör inget åt klagomål, detta bör vara i er infrastrukturplan för att göra Strängnäs konkurrenskraftigt). Även så är det svårt att hålla samtal på E20 mellan Eskilstuna och Strängnäs, bryts pga ingen täckning, även detta borde vara av intresse. Liksom att ha mobiltäckning utefter tågspåret så man ska kunna jobba i tåget. Grunden tror jag dock man finner i ett stabilt mobil nät i centralorten, säkerställ extra mast på Tosterö.

Ett textavsnitt om mobilnät har lagts till.

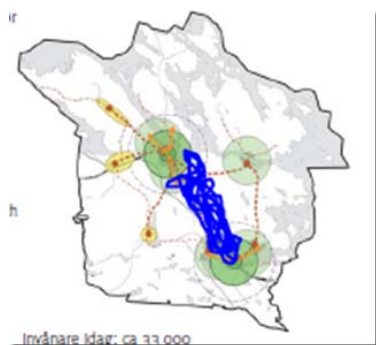
45. Privatperson H

Låt bli att utveckla Tosterö. Redan nu är trafiksituationen eländig i Strängnäs. Många av de nya Tosteröborna har anledning att pendla till Stockholm-Södertälje eller Eskilstuna. Merparten E20 österut. Trafiken från Tosterö går genom stans smågator och genom kyrkogården. En inte alls lyckad trafiksituation som bara blir värre. Och ingen bättring finns i framtiden. En ev. ny bro löser inga problem om den inte går öster om stan. Vi har inte råd med en ny bro. Det hjälper inte heller att bygga en led till 55:an, omvägen blir så stor att många iaf kommer att köra genom stan. Snabba i stället på utbyggnaden av gamla P10-området. Där finns direktkontakt med motorväg och det kan bli en intressant bosättningsort för 08:or.

För en snart kommande framtid bör man redan nu planera för en sammankoppling av Mariefred och Strängnäs. Vi har i kommunen ett unikt läge, två järnvägsstationer parallellt med motorväg. Allt liggande på rätt sida, vänt mot

Stråket mellan Mariefred och Strängnäs stad beskrivs i översiktsplanen som en viktig sambandslänk, dock ej som ett utbyggnadsområde. Den utvecklingsstrategi

Stockholmsområdet, där vi med säkerhet vet att det kommer att finnas krav/önskemål om attraktiva bostäder. Eftersom vi inte vill använda flygfältet som flygfält bör vi vara rädda om det markinnehavet och inte sälja av marken. Den marken kan utgöra en start för en ny stadsdel. Här har vi möjlighet att utveckla något attraktivt utan att ta hänsyn till tidigare användning som exv. P10. Området är glesbyggt och inte bullerstört. Jag tycker att det nu är dax att markera på kartan att detta stråk kan bli intressant för stadsutveckling.

som föreslås handlar istället om att bygga vidare på befintliga strukturer med de två stationslägena som utgångspunkt. Denna strategi underlättar resurshushållning med tidigare oexploaterad mark.

Den tillväxt som hittills är planerad på Tosterö utgör en mycket liten del av den tillväxt som är planerad inom Strängnäs stad. Syftet med att tillföra viss ny bebyggelse på Tosterö är att skapa ett tillräckligt underlag för service och kollektivtrafik för de boende.